

శ్రీ పిఠాపురము రాజాగారగు
శ్రీ రాజా రావు వేంకటకుమార మహీపతి సూర్యారావు
బహద్దరుగారు.

శ్రీ

విజయేంద్రవిజయము.

అదిపూడి సోమనాథరాయ

ప్రణీతము.

ముద్రితప్రతులు 2000.

కాకినాడ:

సుజనరంజనీముద్రాక్షరశాల.

1911.

Price 12 Annas.

విన్నపము.

అభినవాంధ్రభోజుఁడనందగు శ్రీ పిఠాపురము రాజాగారు నూతనముగా నీసంవత్సరమునుండి యేర్పాటుఁజేసిన యాంధ్రప్రబంధపరీక్షకుఁ బంపునిమిత్తము మిక్కిలి యుత్సాహముతో నీ ప్రబంధమును రచించితిని. నాగృహకృత్యములయందుఁ గొన్ని యనివార్యములు తటస్థించినందున ఆగస్టు 5 వ తేదిని ప్రారంభించి యీ ప్రబంధమును 26 వ తేది రాత్రి 8 ఘంటలకు ముగింపఁగలిగితిని. కాని నియమితదినమునకంటె నొకదిన మాలస్యమైనందున నాయీ ప్రబంధమునకు నాపరీక్షలోఁ జేరు సౌభాగ్యము గలిగినదికాదు. కాఁబట్టి దీనిని నేను స్వతంత్రించి ముద్రింపించితిని. ఏలాగైననేమి శ్రీరాజాగారి ప్రకటనయే నాకీప్రబంధమును రచించుటకుఁ బ్రోత్సాహమును గల్గించినది గనుక నేనెంతయు శ్రీవారికిఁ గృతజ్ఞుఁడనై యున్నాఁడను. దీనిం జదువువారు దీనియందలి గుణములనుమాత్రము గ్రహియించి దోషంబులను బరిత్యజింతురుగాక !

ఇట్లు విన్నవించు
సజ్జనసేవకుఁడు
ఆ. సోమనాథరావు.

పిఠాపురము
1-9-11

శ్రీ

విజయేంద్రవిజయము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీకరుణాసుధారసముఁ • జిత్సరసోజమరంద ధారగా
శోకనివారకైకపటి • శుద్ధప్రసిద్ధ మహౌషధంబుగా
శ్రీకరధర్మసారముగ • శ్రీప్రముఖాళి కభీష్టప్రాప్తిగా
లోకమున న్స్రవించినది • లోకవిభూ! పతిభూ! మహాప్రభూ! 1

చ. అనికరుణా సముద్రమగు • నప్పరమేశునిఁ బట్టభద్రుగా
నానరిచి మానసంబునను • [illegible] బునన్
ఘనకవితా సుధాలహరి • [illegible]
గనదురు వేగవంతమున • ఖండనముగాఁ [illegible]. 2

ఉ. అందఱుఁ బ్రీతితోఁ జదివి • [illegible]
సుందర కావ్యరత్నములు • [illegible] చినట్టివా
రందఱి పాదపద్మ[illegible] • [illegible]
నందముతోఁ బఠింపనా[illegible] • [illegible]. 3

మ. [illegible] • [illegible]
శ్రీతిని గౌరవింతునని • [illegible]
నాత్రితమున [illegible] • [illegible]
చేతమున న్దలంచుచు [illegible] • [illegible]. 4

తే. ఇట్లుపరమేశుకరుణచేఁ • గృతిరచించి
యాంధ్రలోకంబునకునెల్ల • నబ్జమిత్త్రుఁ
డనఁగ నొప్పారుసూర్యరా • యావనీంద్రు
కొల్వుమదిలోనఁగల్పించు • కొనిముదమున. 5

సీ. శ్రీమంగమాంబాశ • చీగర్భకలశర
త్నాకరజనితము • క్రౌఫలంబ
రావుగంగాధర • రామరాడ్దేవేంద్ర
పావనదివ్యత • పతిఫలంబ
చిన్నమాంబాసతి • చిరసుపార్జిత
వరపరమేశసే • వాఫలంబ
పద్మనాయకవంశ • పారిజాతోత్పన్న
శ్రితజనావనసురు • చిరఫలంబ
యమములభక్తిప్రపూతధ • ర్మఫలంబ
సుజనస్తూయమానస • ద్గుణకదంబ
దీనసంతాపశమనమ • హానదంబ
సూర్యరాయా! పిఠాపురీ • శుభఫలంబ. 6

తే. నీవుఁగరుణాసుధాబ్ధివై • లోకవిభుఁడు
సర్వశుభములనిడఁగ నా • శీర్వదించి
వింతఁగొల్చెద విజయేంద్రు • విమలచరిత
వినుతవినుమయ్య విమలవి • వేకవిభవ. 7

కం. అనుచు న్నృపతిపతిసంబో
ధనముల్గావించి పరమ • తాత్పర్యముతోఁ
వినయముదగఁ గొత్తంగా
వినిపించినయచ్చరిత్రి • విధమెట్లన్నన్. 8

కథాప్రారంభము.

సీ. శ్వేతకిరీటమ్మై ◆ చెన్నారుచున్నదాని
శీర్షభాగమ్మున ◆ శీతనగము
ఆణిముత్తెమ్ముల ◆ హారమ్మైయున్నదాని
కంఠాననొప్పంగ ◆ గాంగవాని
కమనీయతరమైన ◆ కాంచియైయున్నదాని
కటిఁగ్రాలు వింధ్యన ◆ గంపుఁజాలు
చిత్రచేలంబయి ◆ చెల్వొందు దేనిపై
సర్వసస్యాఢ్యయా ◆ సారభూమి
దేనికాలూనుపీఠమై ◆ తేజరిల్లు
సింహళంబనుదీవి ద ◆ క్షిణమునందు
వీచికల దేని నిరువంక ◆ వీచువార్ధి
యద్ది భూమండలికి రాణి ◆ యార్యథాని. 9

క. ఇందుఁగల రాజచంద్రుల
నందఱ బవరాననోర్చి ◆ యార్జించినయా
నందమున మగధ నేలెను
మందారాఖ్యుండు కీర్తి ◆ మందారుండై. 10

తే. ప్రజలపాలికి స్వర్గమై ◆ పరఁగునట్టి
పాటలీపుత్ర మనియెడు ◆ పట్టణంబు
దనకుఁ దగు రాజధానిగాఁ ◆ దనరుచుండ
రహిఁ వహించెను మహిని నీ ◆ రాజరాజు. 11

చ. అతులపరాక్రమాది సుగు ◆ ణావళి కెంతయు మెచ్చి సాళ్వ
పతిసుత సర్వమంగళ వి ◆ వాహవిధిన్ వరియించె నానృపున్

బతి సతు లిద్దఱుం గలసి • పాయనిమైత్రి మెలంగుచుండ దం
పతు లన నిట్టు లుండవలె • బాపురె యంచువచించి రందఱున్.

ఉ. అంతఁ గృపావతంసుఁ డగు • నప్పరమేశుఁడు వారినెంతయున్
సంతసమందఁ దేల్చ నాక • చక్కని కూఁతు నొసంగె దాని ని
తింతనరాని ప్రేమమున • నిర్వురుఁ బెంచుచునుండి రంతలోఁ
గాంతకు సర్వమంగళకుఁ • గల్గెను దీరనిరోగ మక్కటా! 13

తే. అంతకంతకు వ్యాధిదా • నతిశయించి
రాజయక్ష్మగ మాఱిన • రమణి యపుడు
మరణ మాసన్న మగుటను • మది నెఱింగి
చెంతఁ బాయకయుండెను • కాంతుఁ జూచి. 14

ఉ. కన్నుల నీరునించి కర • కంజములన్ముకుళించి భక్తితో
నన్నుఁ గృతార్థఁ జేసితివి • నాథ భవచ్చరణాబ్జసేవ నా
కెన్నఁడు గల్గు నింక నని • యేడ్వఁ దొడంగిన భర్త యార్తుఁడై
యెన్నఁగరాని శోకమున • నెంతయుఁ గుందుచు వ్రాలె నేలపైన్.

ఆ. అంత నచట నున్న • యమ్మహీకాంతుని
చెల్లెలైన భద్ర • చెంతఁ జేరి
వదినె యేమొ చెప్ప • వలెనని యున్నది
వినుము తెమ్మనంగ • విభుఁడు లేచి. 16

క. పలుకవె మద్హృదయేశ్వరి
పలుకవె నా ప్రాణమేనిఁ • బడఁతీ యిత్తున్
బలుకవె నీకడ పలుకులు
విలుకాడతో వినెద నిదిగొ • నిర్మలచరితా. 17

తే. అనుచుఁ గన్నీరు రాల్చెడు • నవనివిభునిఁ
జూచి పొడిగిట నున్నట్టి • సుతను జూపి

నాకుమాఱుగ దీనిని ♦ నాథ నీవు
భద్రియునుగూడి పెంచఁగా ♦ వలయుఁజుండు. 18

తే. అనుచు నిల్లుగ్రుడ్లు నెచి యా ♦ యతివ మిన్న
యసువులఁ దొరంగిపోయిన ♦ యంతనుండి
భద్రియందారు లిరువుర ♦ బ్బాలఁ గూర్మి
నరయుచుండిరి హార్షల ♦ తాఖ్య నొసఁగి. 19

క. మఱుపెండ్లి యాడఁగోరక
ధరణీపతి తనదు పత్ని ♦ ధర్మగుణములన్
నిరతముఁ దలఁచుచు బాలిక
నరయుచుఁ గాలమ్ము పుచ్చె ♦ నష్ఠాక్రియలన్. 20

క. అన్యోన్యము వరియించిన
ధన్యాత్ముల ప్రేమఁ దెలుపఁ ♦ దరమె యెవరికిన్
మాన్యులు నాఁగ జగమ్మున
వన్యమృగమ్ములకుఁ బోల్ప ♦ వలయు నిపుణులన్. 21

తే. తనకు మూఁడవ మాసానఁ ♦ దల్లిపోవ
రేయిఁ బవలును బ్రేమతోఁ ♦ బాయకుండఁ
దండ్రియును మేనయత్తయుఁ ♦ దన్నుఁ బెంప
వర్షములు నిండెఁ బంద్రెండు ♦ హర్షలతకు. 22

ఉ. భద్రసమస్తసద్గుణ సు ♦ భద్రయు రూపవిలాససంపదన్
భద్రయు భద్రజీవనసు ♦ భద్రయు జ్యోతిష వైద్య గాన సా
ముద్రిక శిల్పవిద్యల స ♦ ముద్రము నై బరిపూర్ణయౌవనం
బద్రిసమాన ధైర్యము స ♦ మంచితభక్తియుఁ దాల్చి పొల్చుచు

క. అనుపమ సద్గుణగరిమన్
దనకుం బతియగుట కొప్పు ♦ ధర్మవినోదున్
జనవినుత సత్యవాదున్
మనమున వరియించె నంగ ♦ మానవనాథున్. 24

చ. అతఁడు విరోధితండముల ♦ నాహవరంగమునం దెదుర్చుచో
శితతరసాయకం బొకటి ♦ శీర్షము నాటినఁ దత్క్షణంబునన్
సుతులు సెలంగ స్వర్గపురి ♦ నూతనవైభవలక్ష్మిఁ జేకొనన్
ధృతమతి నేగె జీవకళ ♦ దేహము దప్పి ధరిత్రి వ్రాలఁగాన్. 25

ఉ. అంతట భద్ర నాతనికి ♦ నాత్మసమర్పణఁ జేసి వైద్యమున్
సొంతముగాఁ బఠించి తన ♦ యాయువు నెల్లఁ బరోపకారమం
దెంతయుఁ బ్రీతితో నునిచి ♦ యీశ్వరుఁ గొల్చుచునుండె భక్తితో
నింతటి బ్రహ్మచారిణి మ ♦ రెందును లేదని యార్యులెన్నఁగాన్.

తే. మనము నొకరికి నొసఁగిన ♦ వెనుక దానిఁ
గొనక యీశ్వరుఁ గొల్చు స ♦ ద్గుణగరిష్ఠు
లెంతయును ధన్యు లవ్వార ♦ లెల్లరకును
నిరుపమాదర్శ మూర్తులై ♦ నెగడుచుంద్రు. 27

తే. బ్రహ్మచర్యంబునం దిట్లు ♦ భద్ర దవిలి
హర్షలతకును సుగుణమ్ము ♦ లనుదినమ్ము
విద్యతోఁ బాటు కఱపుచు ♦ హృద్యరీతి
నన్నయింట వసించెఁ బ్ర ♦ సన్నమతిని. 28

ఉ. అంతఁ గళింగభూపుఁడు స ♦ మంచితకీర్తికలాపుఁ డాసతిన్
గాంతగఁ గైకొనం దలఁచి ♦ కామితమున్ మగధావనీరమా
కాంతున కేకతమ్మునఁ బ్ర ♦ కాశముఁ జేసి యథార్థసత్ప్రతిన్
స్వాంతమునం బ్రహృష్టుఁడయి ♦ చయ్యన నేగెను స్వీయభూమికిన్.

శా. మందారుండిట భద్రిరాఁబనిచితా • మన్నించి మత్సోదరీ
సౌందర్యప్రతిభావిశేషములచే • శౌర్యప్రభావంబుచే
మందారప్రతిమాన కీర్తియుతుఁడా • మాన్యుండు నీహస్తమా
నందంబొప్పఁగఁ బట్టఁగోరెవినుమా • నామాటఁ బాటింపుమా. 30

తే. సోదరీమణి నేఁ దెల్తు • మేదినీంద్రుఁ
బరిణయంబయి సుస్వయం • వరమునందుఁ
బరమ సౌభాగ్యవతివయి • ప్రజ్వరిల్లి
కులమునకుఁ గీర్తిఁ దెమ్మునా • పలుకు వినుము. 31

తే. పెద్దకాలంబు నీవిట్లు • పెండ్లిలేక
యున్న దూషించుచుందురీ • యుర్విజనులు
నిందలకుఁ బాలుగాకు మ • నింద్యచరిత
కోరి వరియింపుమేఁ దెల్పు • వీరవరుని. 32

తే. పెద్దవాఁడను నామాటఁ • బెడ చెవినిడి
యాగ్రహము గల్గఁజేయకు • మమ్మ వినుము
హితులు నాకంటె నెవరైన • నీకుఁగలరె
భద్రినిర్నిద్ర సుగుణస • ముద్రయనిన. 33

తే. భద్రియదివిని మదభగ • వంతుఁదలఁచి
ధర్మమార్గాను వర్తిని • ధన్యచరిత
గాననసమానధైర్యంబు • బూనిపలికెఁ
బలుకులను శాంతి వినయమ్ము • లొలుకుచుండ. 34

తే. అన్న నామది వలచిన • యట్టివరుఁడు
నాదుజీవనయాత్రకు • నవ్యమైన
దీపముగఁదనసుగుణ క • లాపమొసఁగి
స్వర్గమున వెల్గుచున్నాఁడు • భానుపగిది.

తే. కానసే బ్రహ్మచర్యంబు ♦ పూనివిమల
కార్యములచేత లోకోప ♦ కారములను
జలుపుచుండుదు భగవంతు ♦ స్వాంతమందు
నిలిపినిరతంబు నిదినాదు ♦ నిర్ణయంబు. 36

తే. అనినఁ జుఱచుఱఁజూచుచు ♦ నవనివిభుఁడు
కోపవేగమ్ముచే శాంతిఁ ♦ గోలుపోయి
మద్యపానంబు సేసిన ♦ మత్తువోలె
మాటతడఁబడ నిట్లని ♦ మాఱుపలికె. 37

తే. క్షాత్త్రయాచారములఁ బురి ♦ కొల్పియిట్లు
కులముఁ జెఱచుచునాకు వ్యా ♦ కులమొసంగు
పనులుసేయక యొకమంచి ♦ వరునిఁగాంచి
యిహపరమ్ముల గడియింపు ♦ మింకనైన. 38

తే. అనుచుఁ గటకటఁబడియెడు ♦ నన్నుఁజూచి
మది విషాదాగ్నిలోఁబడి ♦ మండుచుండఁ
గంటఁ దడివెట్టియుగ్రజు ♦ కాళ్లనారి
మెల్లఁగాలేచి యిట్లను ♦ మెలఁతమిన్న. 39

తే. గార్గి మొదలగువారలీ ♦ ఖండమందు
బ్రహ్మచర్యంబుచేఁ గీర్తిఁ ♦ బడయలేదె
క్షాత్త్రయే యిదిమనయార్య ♦ కులమునందుఁ
బూతచారిత్రలను గన్న ♦ భూమియందు. 40

తే. ఏకపత్నీవ్రతంబెట్టు ♦ లీ పొనర్తు
వట్టులేక పతివ్రతం ♦ బాచరింతు
ధర్మమందఱ కొకర్తై ♦ తనరుఁగాక
వేరువేరుగనుండునే ♦ విమలచరిత. 41

తే. అనుచుఁదురపిల్లు చెలియలి • కనులు దుడిచి
చిత్త మొకయింత జాలిచే • మెత్తవడిన
మెల్లఁగా నిట్టు లనియెను • మేదనీశుఁ
డమ్మ కూర్చుండు మనుచుఁ బీ • ఠమ్ముఁ జూపి. 42

తే. ఎవఁడు నీభర్త నీపెండ్లి • యెపుడుజరగె
నందఱును జూడ నేఁ • బెండ్లి • యాడినట్లు
నీవు నాడితివే చెప్పు • నిర్మలాత్మ
యన్న నన్నకు నిట్లనె • నతివమిన్న. 43

తే. అంగనాథుని వలచితి • నంత నతఁడు
గాంచె స్వర్గంబు యుద్ధరం • గంబునందు
నతని వరియించినప్పుడే • యంతరాత్మ
పెండ్లిచేసెను వేరెఁకఁ • బెండ్లి యేల. 44

ఆ. సర్వసాక్షియెదుటఁ • జలిపినదది మేలొ
ధరణిజనుల యెదుటి • తంతు మేలొ
నీవె చెప్పుమన్న • నిర్ణయ మొనరించి
హస్తకంకణమున • కద్దమేల. 45

తే. అనుడు భూపతిచెల్లెలి • నక్కై చూచి
యంగనాథుఁడు నినుఁ బెండ్లి • యాడినాఁడె
యెచటఁ జూచినఁ బెండ్లికి • నిరువురందు
రొకరికె పెండ్లి జరగునే • యొకర్తైన. 46

తే. అనిన భద్రి యెలుంగెత్తి • యన్నకనియె
నతఁడు వరియించెనో లేదో • యతని కెఱుక
నే వరించిన దెంతయు • నిక్కువంబు
తెలియు మిఁక నాప్రతిజ్ఞను • దీర్చి విడఁతు. 47

మ. అనినన్ గోపముచేత మండిపడుచున్ ♦ హాదుష్ట నీకిచ్చుటన్
జనవేనిచ్చుట నింత చేటుగలిగెన్ ♦ సన్యాసముల్ దాల్చి వే
నినుఁ జండాగ్నినిఁ గాల్చివైచి దెసలన్ ♦ నీభస్మముల్ జల్లెదన్
జను నాముందట నిల్వఁబోకుము నిమే♦షంబున్ గులోన్మూలినీ. 48

చ. అనుచుఁ గఠోరభాషణము ♦ లాడెడు నన్నకు సేవగించి త
త్క్షణమున లోనికిం జని వి ♦ చారమునం బడి భద్రి యుండఁగా
దినకరుఁ డోర్వలేక తన ♦ తేజము మాసి విషణ్ణమూర్తియై
చనియె ననంగఁ దా మునిఁగె ♦ సర్వము చీఁకటిలో మునుంగఁగాన్.

ఉ. అప్పుడు భద్రి యొంటరిగ ♦ నప్పరమేశు నిటూర్చి యీశ్వరా!
చెప్పరమైన కష్టమున ♦ దేవ మునింగితి నీవె తెప్పవై
తప్పక నన్నుఁ గావవలెఁ ♦ దప్పిన నెవ్వరు గాచువారు నా
కెప్పుడు నీవె యూఁతవని ♦ యెంచితి నీశరణంబుఁ జొచ్చితిన్.

క. ఆరాజు నాసహోదరుఁ
డారాజును జేరఁబోదు ♦ నీశ్వర నిన్నే
యారాజుగఁ దలఁచుచు నన్
ధారాళంబైన మదిని ♦ దయ నెవఁ జేలున్. 51

తే. అనుచు భగవంతుఁ బ్రార్థింప ♦ నాత్మలోన
మాళవేంద్రుండు భక్తుండు ♦ మహితయశుఁడు
శరణమియ్య సమర్థుండు ♦ శాంతమూర్తి
యతనిఁ జేరినఁ గడు భద్ర ♦ మనుచుఁ దోఁచె. 52

తే. అంతఁ దాఁ బెంచుచుండిన ♦ హర్షలతను
నిద్రివోయెడుదానిని ♦ నిండుప్రేమ
మోము మోమునఁ జేరిచి ♦ ముద్దువెట్టి
చేత శిరమును దాఁకి యా ♦ శీర్వదించి. 53

తే. వదలిపోఁజాల కెంతయు ♦ వంచకల్లి
యెట్టకేలకు మనసును ♦ గట్టిచేసి
వెడలిపోయెను నపుడేయి ♦ వెలఁదిబిన్న
మాళవపుదారిఁబట్టి ప్రే ♦ మంబు నెట్ట. 54

ఉ. అక్కడ ధర్మపాలుఁడను ♦ మంచితెలుఁగు మాళ్వమేలువాఁ
డొక్క ప్రభాతవేళఁదన ♦ యుండను బిల్చియు నాప్తమిత్రులున్
దక్కిన వారలుం గలసి ♦ దైవము నెంతయు భక్తిఁ గొల్వఁగా
నక్కడి కేగుదెంచెను స ♦ మాహితచిత్తముతోడ భక్తియున్. 55

తే. వచ్చి కూర్చుండి వీణను ♦ బాణిఁ దాల్చి
శ్రుతినిగూర్చి మంగళ ♦ శ్రుతి చెలంగ
రాగ మాలాపనముసేసి ♦ రమ్యఫణితి
నీశ్వరుని భక్తి వినుతించె ♦ నిట్లు భక్త. 56

దండకము.

శ్రీమన్మహామంగళాకార భక్తానుసారా కృపాపూర యోగీంద్ర
చిత్తాబ్జసంచార సర్వార్థసారా సమస్తప్రపంచాధార బ్రహ్మాండని
ర్మాణధీరా సుధర్మప్రచారా ప్రపన్నార్తిహారా నినున్ గొల్వ
సర్వంబు నిన్ జూపు విశ్వంబు నీ చిత్రచాతుర్యమున్ దెల్పు నీ
వాడు బంతుల్వలెన్ బొల్చు లోకంబు లెల్లన్ మహాసూత్రధారుం
డవై పూని యాడించు నీబొమ్మలంబోలి మేమిట్లు గ్రీడించుచు
న్నాము నిన్నిట్టివానిన్ దగన్ బట్టి చిత్తంబులోఁ గట్టిపెట్టంగ
భక్తిన్ బ్రసాదింపవే దేవదేవా మహాపాప దావాగ్ని సందగ్ధులై
నట్టి మమ్ముద్ధరింపన్ దయాసారమున్ వేగ వర్షింపవే హర్షమున్
జెంపవే సార్వభౌమా మహానందధామా సదాభక్తహృద్వ్యోమ
సంపూర్ణసోమా నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః. 57

చ. అనుపమభక్తి సంభరిత ♦ మైనసుధామయ సూక్తి మివ్విధిన్
వినిచిన భద్రినందఱును ♦ వేయివిధంబుల మెచ్చి యంత నా
జనపతి ధర్మశాలియుఁడు ప్ర ♦ సన్నపుఁజూపుల నామెఁజూచి యా
జనని మదీయమందరము ♦ సర్వము పావనమయ్యె నీకృపన్. 58

ఉ. ఎందఱిదానవమ్మ యిట ♦ నేమికతమ్మున వచ్చితమ్మ నా
ముందట సంశయంబుడిగి ♦ పూర్ణముగా నెఱిఁగింపవమ్మనీ
విందు నుతించినట్టిపర ♦ మేశుఁడెనిన్గొనివచ్చెనమ్మమా
యందఱ మానసంబులన ♦ మంచితభక్తిని నించితమ్మరో. 59

తే. అనినఁ దలవంచి చూపుల ♦ నవనివాల్చి
మృదులగంభీరరవముల ♦ మెలఁతపలికె
మగధనాజన్మభూమినా ♦ మంబుభద్రి
ప్రభువశాంసమ మద్యాఖ్యిత ♦ రాజరాజు. 60

మ. అనినన్ దిగ్గునలేచి యిచ్చెనుపుత్తో ♦ నాటేఁపు దా నిట్లనెన్
జననీ! యుత్తమపీఠముఁ గొనుము నా ♦ చాలోపమూల్లల్లియుం
డినమన్నింపుము నీదుసోదరుఁ డకం ♦ టెన్ బ్రేమ తోఁ జూచిధ
న్యునిఁగావింపుము సేవలందిడుమునే ♦ యోగ్యంపు గాఁ బోఁచినన్.

క. జననీనీవిఖ్యాతిని
వినియుంటిని వీనులకును ♦ విందుగఁ గొంతన్
గనులున్నందులఫలముగఁ
గనుఁగొంటిని నిన్ను నేఁడు ♦ కారుణ్యనిధీ. 62

చ. అనుటయుఁ గన్నులం బొరఁగు ♦ నశ్రులతెప్పల నప్పుడించుమన్
దనవదనంబునెత్తి నర ♦ నాథుఁ గనుంగొని భద్రియిట్లనెన్
జననుతకీర్తి నాచరిత ♦ సాంతముగా విని యంత మీఁదనీ
మనమునఁ దోఁచినట్లుగన ♦ మంజసరీతినిఁ జేయఁగాఁ దగున్. 63

క. అనుటయు మాళ్వమహీపతి
జననీ! మనసారవినెద • జంకకచెపుమా
యనభద్రిమొదలు తుదిగాఁ
దనవృత్తాంతంబు నివ్వి • ధంబునఁ దెలిపెన్. 64

తే. సుగుణమణి గణమూర్తియై • నెగడువాని
నంగనాథుని వలచితి • నంతనతఁడు
కదనతలమున స్వర్గంబుఁ • గాంచెఁగాన
మనసులో నన్యువరియించు • మాటలేక. 65

తే. బ్రహ్మచర్యంబులోపలఁ • బరఁగుచున్నఁ
బరునివరియింపు మనిచాల • బాధపెట్టి
పరుషవాక్యమ్ములను బల్కి • భ్రాంతగానఁ
దరలివచ్చితినీ లీల • ధర్మపాల. 66

చ. శరణముఁ గోరివచ్చితిని • శస్త్రచికిత్సయు నౌషధక్రియల్
గఱచితిఁ గొంతగాన నుప • కారమునివ్విధి దీనపాళికిన్
గరమనురక్తిఁ జేయుచును • గాలముపుచ్చఁగనుండుదాననీ
కరుణకుఁ బాత్రినాతెలుపు • కాంచిమనంబున మేలుకీడులన్. 67

తే. అనుచు భద్రయెఱిఁగింప • నాలకించి
భావమునఁ దూఁచిసాధక • బాధకముల
ధర్మపాలుఁడు నిజముగా • ధర్మపాలుఁ
డగుట నామెకునిట్లని • యభయమిచ్చె. 68

ఉ. ధర్మపథంబు నన్నడచు • ధన్యవుమాళవమెల్ల ధన్యవహా
నిర్మలవృత్తమున్నవిలి • నెమ్మదినుండుము వైద్యశాస్త్రస
న్మర్మములెల్లఁ దెల్పుచును • దారతనిచ్చుట వైద్యులందునీ
ధార్మికభావముంగొలిపి • దైవమునిచ్చలుభక్తిఁ గొల్చుచున్. 69

చ. అని తనపత్ని యాసరళ • నంతఁగనుంగొని యోసతీమణీ
యనుపమ గౌరవాస్పదమ • హాగుణభూషణ యీమెగాననీ
వనుదినముఁ సపర్యలస • మాహితరీతినిఁ దన్పుచుండుమా
ఘనసుకృత ప్రభావమునఁ • గాక మహాత్ముల సేవకల్గునే. 70

తే. అనుచు శరణంబొసంగిన • యాత్మ నలరి
ధర్మనిష్ఠాగరిష్ఠత • ధర్మపాలు
నొద్దఁగాలంబుపుచ్చుచు • నుండె భద్ర
సరళ పరమాప్తురాలయి • పరఁగుచుండ. 71

మాలిని.

శ్రితజనపరిపాలా • చిన్నమాంబానుకూలా
చతురవచనలోలా • సాధుసమ్మాన్యశీలా
వితరణ శిబిలీలా • వీతదుర్వైరి మూలా
అతులసుగుణజాలా • ఆత్మ తేజో విశాలా. 72

గద్య.

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కరుణాకలిత లలితకవితాకలిత శ్రీరామలక్ష్మాం
బా బుచ్చివేంకయామాత్యతనూజాత సకలసజ్జన విధేయ ఆది
పూడి సోమనాథ నామధేయ ప్రణీతంబయిన శ్రీవిజ
యేంద్రవిజయంబను సుప్రబంధంబు నందుఁ
బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ

విజయేంద్రవిజయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీకరగుణరత్నాకర
నాకగురుప్రోక్తసార ♦ నయసంచారా
ప్రాకటధర్మవిహారా
శోకనివారణవిచార ♦ సూర్యనృపవరా. 1

క. ఆలింపుము మగధధరా
పాలుండటు భద్రిధర్మ ♦ పాలునిపాలన్
గాలము వ్రచ్చుట వినితాఁ
దాలిమివిడనాడి మదిని ♦ దల్లడపడుచున్. 2

సీ. ఏల నాయెలనాఁగ ♦ యీహర్మ్యస్థలము వీడి
వంతలోనను ముంచి ♦ నేఁచినదియొ
నేల నా సోదరి ♦ యెలమితో వలచిన
యంగనాథుఁడు యుద్ధ ♦ మందు మడిసె
నేల కళింగేశుఁ ♦ డేతెంచి భద్రిను
వనకుఁ గాంతగనియ్య ♦ మనుచు వేఁడె
నేల నేఁ జెప్పిన ♦ హితము గావలుఁగాలు
చెలియలిచావులకు ♦ ముఖ్యకులమ్యో

నేలతోఁబుట్టు తాలిమిఁ ♦ దూలిధర్మ
పాలుపాలను జేరి నా ♦ పరువుఁజెఱిచె
నేలద్రోసితివిటు దుఃఖ ♦ జాలమందు
నీవిలాసమ్ములీశ్వరా! ♦ నీకెఱుక.

తే. అనుచుఁ జింతిల్లి పలుమాఱు ♦ నత్తకొఱకు
నాఁపుకొనలేక యేడుచు ♦ హర్షలతను
జేరియోదార్చె తనవిధి ♦ దూఱిదూఱి
మాళవుని సాహసంబును ♦ మదిఁదలంచి.

తే. ఔర! నన్నొకమాటయు ♦ నడుగకుండఁ
జక్రవర్తికి నాకింత ♦ జంకకుండ
గర్వరోగంబుచేఁ గన్ను ♦ గానకుండ
భద్రఁ దాఁ జేరనిచ్చెను ♦ బంపకుండ.

తే. అనుచుఁ గోపభరమ్మును ♦ నాఁపలేక
ధర్మపాలుని సుగుణాళిఁ ♦ దలఁపలేక
మనములోపలఁ గరుణయున్ ♦ మాటలేక
లేఖ మాళవపతికి నీ ♦ లీల వ్రాసె.

ఉ. మైత్రికి భంగమౌనటులు ♦ మమ్ము నెదిర్చినయట్టి సాహసిన్
బాత్రగ నెంచి యిట్లభయ ♦ భారము పూనుట భావ్యమా
మిత్రునివెంటఁ దత్క్షణమ ♦ మీరిపుడైనను భద్ర **నంపి** మ
మైత్రికిఁ బాత్రులై మనుఁడు ♦ మానినఁ దప్పులవేమియు నెః

క. అను నీలేఖను గొనిచనఁ
బనిచెను రణధీరు నటకు ♦ భవ్యవిచారున్
వినయాది సుగుణహారున్
జనవినుతోదారుఁ బరమ ♦ శాంతివిహారున్.

శా. ఆ లేఖం గొని యాతఁ డేగి కనియెన్ ♦ హర్మ్యాళి సర్వేశునిన్
లీలన్ నూతనగీతజాతముల నో ♦ లిన్ గోమలుల్పాడనే
వేళన్ వీనుల విందుగా విని జనుల్ ♦ విద్యావినోదమ్ములన్
గేళిన్ సల్పెడు మాళవేంద్రు నగరిన్ ♦ గీర్వాణనాట్యస్థలిన్. 9

క. అతులమహోద్యానము గతి
నతిముద మొదవించునట్టి ♦ యప్పురవరమున్
మితపరివారముఁ దోఁగొని
ధృతియుతుఁ డై చొచ్చె జనులు ♦ చేరి కనుఁగొనన్. 10

క. అటు నిటు వీక్షించుచు న
కరటికముతో బీదలకును ♦ గడు దీనులకున్
దటుకున రూకలఁ జల్లుచుఁ
జటులగతిన్ బోయి పోయి ♦ సంరంభముతోన్. 11

తే. తమ్మిమధ్యమ్మునను గ్రాలు ♦ దిమ్మెచోలెఁ
బురము నడుమను సొగసుగాఁ ♦ బొల్చు నగరు
లోనికిని జని భూపాలు ♦ నానతిఁ గొని
యోలగముఁ జొచ్చి రణధీరుఁ ♦ డుచితకీర్తి. 12

తే. చేతులను మోడ్చి జనపాలు ♦ సేమ మరసి
కమ్మఁ జదువంగ నిచ్చి య ♦ క్కఱడను దనకుఁ
గూర్చియున్నట్టి పీఠానఁ ♦ గూరుచుండి
యేమి సెలవని యడుగను ♦ ర్వీశుఁ డనియెను. 13

తే. ధర్మమార్గంబు దప్పని ♦ ధన్యచరిత
ప్రబలుఁడైనట్టి యన్నకు ♦ భయముఁ జెంద
శరణు వేఁడిననీకుంట ♦ క్షత్రియునకు
న్యాయమే తెల్పు రణధీర ♦ నయవిహార. 14

ఆ. ధర్మపథమునందుఁ ♦ దనరుచుండెడివారు
దైవమునకుఁగూడఁ ♦ దలఁకఁబోరు
ధర్మపథముఁదప్పి ♦ తరలుచుండెడివారు
భీమమైనభయము ♦ చెందుచుందురి.

చ. అనరణ ధీరుఁడిట్లనియె ♦ నార్యపథైక విహా
వినమితవైరి వీరుఁడగు ♦ వీరవరేణ్యుఁడు ప
మనమున నీసులన్నిటిని ♦ మానిపరస్పర వై
జనులకుమాకు నందఱకు ♦ సౌఖ్యముగా కిది

చ. దివిభువి దద్దిరందరును ♦ తీరునధాటిని వైరిక
గవిసిమహోట్ట హాసమునఁ ♦ గాలకృశాను క
బవరమునందు నోరిచిన ♦ భవ్యపరాక్రమ
దవిలియెవండునిల్చును వృ ♦ థాకదుసాహస

ఉ. భద్రకు భ్రాత భానమును ♦ బట్టిమెలంగఁగ
భద్రపరాక్రముండు నృప ♦ భద్రుఁడు మె
భద్రనుబంపి మీకుఁగల ♦ భవ్యతరంబగుభ
భద్రముగాక నీతిఁగఱ ♦ వంగసమర్థులమే

తే. అనిన రణధీరుఁగూర్చియి ♦ ట్లనియెనృపుఁడు
న్యాయయుతమైన శౌర్యంబు ♦ నరపతులకు
భూరితరమైన శాశ్వత ♦ భూషణంబు
ఘోరకలుషంబు కేవల ♦ పౌరుషంబు.

చ. సుగుణసముద్రుడై వెలయు ♦ శుద్ధచరిత్రకు
తగనిపథంబునన్నడచు ♦ దర్పనిమగ్నుని భ
యగునగునిట్లు పలుకుటిది ♦ యర్హమెతుచ్ఛ
జగములనెల్లనేలెడు పతి ♦ చండప్రశాసనుక

ఉ. సూర్యుఁడు చూర్ణమై పడినఁ • జుక్కలు జల్లున నేలరాలినన్
ధైర్యము వీడి భద్రునయ • థార్థము వీడను సార్వభౌముఁడున్
గాంభీర్యము మాని చెల్లెలిసిఁ • కన్గరుణాయత దృష్టిఁ జూతునం
చార్యులముందటన్ బలుక • హర్షము మీఱఁగ నప్పుడంపెదన్. 21

ఉ. ఎన్నఁగరాని లోకముల • నెవ్వఁడు దాల్చి వెలుంగుచుండునో
యన్ని చరాచరంబులకు • నాదరువై యెవఁడర్థిఁ బ్రోచునో
సన్నుతశౌర్య మెవ్వఁడిల • సజ్జనచిత్తములందుఁ గూర్చునో
నన్నతఁ డెంతయున్ గరుణ • న్యాయపథంబున నుంచి కాచుతన్.

క. భద్రకు నిచ్చట నెట్టియు
పద్రవమును లేదు భక్తి • భావములోడన్
భద్రముగాఁ గాపాడెద
భద్రయశా! తెలుపుము సార్వ • భౌమునితోడటన్. 23

తే. అనిన రణధీరుఁ డాతని • యునులమతికి
నెంతయును మానసములోపల • సంతసించి
పరమగాంభీర్య హృదయుఁడై • పరఁగుకతన
భావమును గప్పిపుచ్చినఁ • బయికి నిల్లు. 24

తే. మీదుసేమంబు నీకోరి • మిగుల మీఱి
చెప్పవలసినదంతయుఁ • జెప్పినాఁడ
ముందు జరగము దానికి • సందు లేదు
పోయివచ్చెద నెలవిమ్ము • స్వామి పాల. 25

చ. అనిరణధీరుఁ డావిభుని • యానతిఁ గైకొని బల్ హుటాహుటిన్
జనిమగభావసిందుఁ గని • సామము దానము భేదమేమియున్
జనవని ధర్మపాలుని వి • చారమునం గను దెల్లమౌనటుల్
వినిచిన సార్వభౌముఁడవి • వేగము వీడి మహోగ్రరూపుఁడై. 26

చ. ననునిర్వక్రపరాక్రమక్రమచణు ♦ రాజన్యకోటీర సూ
తనరత్నాంశు విరాజమానపదప ♦ ద్మద్వంద్వుఁ దా నేఁపెగా
ననదుగ్రాసిని నీచుకంఠతలముల్ ♦ ఖండించి మచ్చాత్ర్యసం
జనితానందమునందుఁ దేలినఁగదా ♦ జన్మంబుసాఫల్యమౌ. 27

తే. అనుచు నాఁడునుగలఁచి బా ♦ హప్పళించి
మీసమును ద్రిప్పి కత్తిని ♦ దూసిపట్టి
మిత్రుఁ డైనట్టి రణధీరు ♦ మీఁద దృష్టిఁ
బఱపి యుల్లానతి నొసంగెఁ ♦ బ్రభువరుండు. 28

చ. కలనికి సేనలంగొలుపు ♦ కర్ణకఠోర ఢణంఢణార్భటిన్
ఇలయను మాళవంబుగను ♦ వీఁకను వీరుల నెచ్చరించు నా
వలయను కంపమొందుగతి ♦ వారణవాజిరథాళి తూర్ణముల్
గలసి చమూపతుల్ నడవఁ ♦ గానియమింపుము పొమ్మని చెప్పెరన్

క. అని రణసన్నాహమ్ముల
రణధీరుని నునిచి తాను ♦ రాత్రిందివముల్
దనకా మాళవపాలుం
డొనరించిన దాని నెంచి ♦ యుడుకుచు నుండెన్. 30

ఉ. ఆకర్ఢడ ధర్మపాలుఁ డిఁక ♦ నాహవమెవ్విధిఁ దప్పునంచుఁ బెం
పెక్కన వీరులం గలసి ♦ యేత్తఱిఁ జూపఁగ వేచియుండె తా
నాకట పరిభాతమందు సమ ♦ యోచితకార్యముఁ దీర్చి చేర బల్
చక్రని చిత్రసంపదల ♦ సంగతిఁ జెల్వగు రాణివాసముల్. 31

క. అంతన్ సరళారాజ్ఞియు
నెంతయు సంతసముతోడ ♦ నెదురేగి ధరా
కాంతునిఁ గొనివచ్చితమిన్
దంతపుపని పీఠమందుఁ ♦ దగ మన్నించెన్. 32

తే. ఇట్లు నతాహార మొనరించి • యొలమినించి
చెంతఁ గూర్చుండి వీవనఁ • జేతఁబట్టి
మెల్లఁగా వీచుచుండెడి • మెలఁతఁ జూచి
పలికె వల్లభుఁ డీలీల • భవ్యచరిత. 33

క. కాంతాయుద్ధముగల్గుట
యెంతయు సత్యంబు విను జ • యేందిర యెవనిన్
గాంతునిగా వరియించునొ
యింతీ! తెలుపంగఁదరమె • యెవ్వరికైనన్. 34

తే. న్యాయమ న్యాయమునకుఁ దా • నెఱిఁగినట్టి
కనఁబడినఁ జెట్టచివరకుఁ • గాంచు జయము
గాన నపజయ మొందినఁ • గలఁగ రెపుడు
ధర్మమార్గానువర్తు లా • ధర్మసుతులు. 35

తే. ధర్మపథమున వర్తింపఁ • దలఁచునారు
దైన్యమును మాని శౌర్యమ్ము • దాల్పవలయుఁ
బరమపురుషార్థమును జూపి • ప్రబలవలయు
నీశ్వరునిమీఁద భారంబు • నిడఁగవలయు. 36

తే. కొంచెమైనను నాసేన • యుండునైన
భయము నొందక సమరమం • ధైర్యముతోడ
నడచుచున్నది రిపుబల • మడఁచునట్లు
ప్రాతిపా న్యాయపక్షంబుఁ • బూనుకతన. 37

తే. సమరలంపటులై ప్రాలు • శౌర్యశాలులు
దండనాథులు గొల్వఁగాఁ • దనరు నెపుడు
పరిబలచతురంగసేనాది • భాసిలుచును
సార్వభౌముండు చండప్ర • శాసనుండు. 38

చ. బవరమునందు నోటువడు • పాటొకవేళ ఘటిల్లెనేని నీ
ధవుఁ డొనరించినట్టి శప • థంబును దీర్పఁగడంగు మానినీ
వివిధజగంబులన్నృపను • వేడుక నేలెడువాఁడు తోడుగన్
ప్రవిమలకీర్తిసంపదకుఁ • బట్టముగట్టును నిన్నుఁ బావనీ. 39

క. అనినన్ భయసంభ్రమములు
పెనఁగొనఁ జిత్తమున సరళ • పేర్చినభక్తిన్
జనపతి వదనాంబుజమును
గనుఁగొని యిట్లనియెఁ దన్నుఁ • గాంతుఁడు మెచ్చన్. 40

చ. వికలుఁడు సార్వభౌముఁడు వి • వేకమునొంది మెలంగునట్లుగా
నకలుషరైన భద్రకు స • మంచితశాంతి పొసంగునట్లుగా
సుకముగ మీరునుం బ్రజలు • శోభిల నేఁగని పొంగునట్లుగ
బ్రకటజయంబు మీకుఁ గరు • ణానిధి వేగ ననుగ్రహించుతన్. 41

తే. అనుచు దీవెనపలుకుల • నమలభక్తి
సరళ పలుకుచునుండెడు • సమయమందె
దూరమున నుఱుమినట్టులు • తుములమొకటి
ధర్మపాలుని కర్ణరం • ధ్రములు సోఁకె. 42

తే. అప్పుడే చారులరుదెంచి • యవలనిలిచి
చటులతరధాటిలో వచ్చు • సార్వభౌము
ప్రథమసైన్యమ్ము లనతి దూ • రమ్మునందు
వచ్చి విడియంగఁ జొచ్చెను • విచ్చలవిడి. 43

తే. అనుచు వినిపించ సతిని న • క్కునను జేర్చి
ముద్దుఁగొని సాదరమ్మున • మోముఁజూచి
భద్ర భద్రము మనసుల • భద్రుఁ డగుచు
వెలయు విజయేంద్రు నరయును • వేయికనుల. 44

క. అని రణసన్నాహుం డై
తనసతి యిడినట్టి సేసఁ • దాల్చి శిరమునన్
మనమున నీశ్వరుఁ దలఁచుచుఁ
జని యంతిపురమ్ము దాఁటి • జననాథుఁ డటన్. 45

క. భూషణభూషిత యగుచున్
హేషారవ మొసఁగ ఖురము • నిలఁ గొట్టును సం
తోషమునఁ జెలఁగు హయము ని
మేషంబున నెక్కి పొలిచె • మించి జనేంద్రుఁడున్. 46

చ. ఇటులు హయాధిరూఢుఁ డయి • యెన్నిక నెక్కిన యచ్చమూపతుల్
పటుతరభక్తిఁ గొల్వఁ బరి • పంథిబలక్షయహావకంబుగాఁ
బటహములుఢక్కకాహళర • వమ్ములు ఘనధ్వనియుక్తిఁ జెలఁగఁగాఁ
జటులతరోగ్రఘోషఁ జని • సంగరకేళికి సార్వభౌముఁ డెన్. 47

ఉ. అక్కడ సార్వభౌముఁ డసమా • హవరోషహుతాశనుండు దమిన్
జక్కని రాహురాజుగల • చాపకళంబు దాల్చి మేనిపై
నుక్కునఁ జేసినట్టి కవ • చోత్తము నక్కటి సొమ్ము దుస్తులన్
దక్కిన భూషలన్ దొడిగి • దర్పము మీఱ గజాధిరూఢుఁ డై. 48

సీ. నిస్సాణధణధణ • నినదంబులును మించి
పటహభాంకారముల్ • పర్వ మండ
గజబృంహితమ్ములఁ • గడలపైఁ దొట్టును
హేషారవమ్ములు • మొరసి చెలఁగ
భటసింహనాదముల్ • పాటించి పకను వంచ
జయనిస్వనంబులు • చెవులు మ్రొగ్గ
దండనాథులమించి • దళములు పొంగుచుఁ
బహువిమలతరమైన • భక్తిఁ గొల్వ

నాఁడు ధర్మరాజుసేనపై ♦ నడచినట్టి
రాజరాజచమూధాటి ♦ అవ్వసేయు
రాజసమ్మానవెడలెనీ ♦ రాజరాజు
ధర్మపాలునిమీఁది ♦ నుద్దండవృత్తి. 49

క. ఇరువుర ప్రథమబలమ్ములు
సరిసరిగాఁ బోరఁదొడఁగె ♦ సమ్రాట్టువెసన్
బురికొల్పెఁ గ్రొత్తఫౌజుల
దురము భరంబగుచువచ్చె ♦ దోహాళమెచ్చెన్. 50

క. నూతనసేనలమాళవ
భూతలనాథుండు పంచి ♦ పోరుభరించెన్
ఖ్యాతికి నిదసరికాదని
చాతుర్యముమీఱ రాజ ♦ శార్దూలుండున్. 51

చ. ప్రబల చమూపరంపరల ♦ భండనభూమికిఁ గొల్పి వానికిన్
సుబలుని దండనాథునివి ♦ శుద్ధపరాక్రముఁ జేసెనేతగాన్
సబలుఁడువాఁడు మాళవపు ♦ సైన్యముపైఁబడి నుగ్గునూచగా
దబదబఁగూల్పఁజొచ్చినను ♦ దంబుననార్చిరి పేర్చిమాగధుల్. 52

చ. అదిగని ధర్మపాలుఁడుమ ♦ హాగ్రహమున్ వహియించి యుగ్రుఁడై
పదనగువాలు దాల్చి పరి ♦ పంథిబలంబులఁ గూల్చియాఖులన్
గదిసికరాళ ఖడ్గమునఁ ♦ గంఠమువేతెగఁ ద్రుంచిమించినన్
మెదలకజాజిపాఱు క్రియ ♦ మెల్లఁగఁగ్రుంకెను భానుఁడత్తఱిన్

ఉ. రెండవనాఁడు శంబరుఁడు ♦ ఱేఁడులఱేని యనుజ్ఞఁబూనితా
దండధరుండు వోలెరిపు ♦ తండములన్దెగటార్ప మాళవా
ఖండలుఁడార్చి వానిఁగడి ♦ కండలుగాఁదఱిగెన్ మహోగ్రతన్
జండకరుండు మింటఁదన ♦ శౌర్యముఁజూచుచు మధ్యనిల్వఁగాన్.

ఉ. మూఁడవ నాఁటి సంగరము ♦ మోహనము మీఱఁగ వేయికన్నులన్
జూడఁగవచ్చెనో యనఁగ ♦ సూర్యుఁడు పొల్చెను పూర్వకొండపైఁ
గూడెను రెండుదండులును ♦ ఘోరముగాననిసేయ సేనకున్
నాఁడు నృపాలపాలుఁడు ధ ♦ నంజయునామునిఁ జెప్పెఁగాపుగాన్.

చ. అతఁడు పరితాపవేగమున ♦ నరిగణములను మించి ముందుమన్
శితతర ఖడ్గధారరిపు ♦ శీర్షములన్ దెగజిమ్ము దండులన్
జతుగతనాఁడునట్లు తన ♦ శౌర్యముఁ జూపిన పాండుపుత్రులన్
వెతకిననిట్టి వీరుఁడు ధర ♦ విన్నముఁ జేయుచుఁ గ్రుంగఁగ నేయునన్. 56

ఉ. అంతట పోరు లందఱును ♦ హాయని మెచ్చఁగ మించుమించి న
ల్లంతయు బాణవేగమున ♦ నేర్పుగఁ జూపును సౌళ్వవావనీ
కాంతుఁడు వచ్చి చొచ్చె రిపు ♦ కాండము సొగ్గల సంగరస్థలిన్
వింతగఁ గ్రీడివట్టి ఘన ♦ వీరుల వ్యూహముఁ జొచ్చినట్లుగాన్. 57

ఉ. చొచ్చిన వెంటఁ జొచ్చి రణ ♦ శూరులు సన్నద్ధపదండనాయకుల్
చెచ్చెర శత్రుసేనలను ♦ చిత్రవిచిత్రముగా వధించి కా
ర్చిచ్చును బోలి యంటినఁ ♦ బ్రసిద్ధవరాహ్నికముఁ దగ్ధనంజయుం
డెచ్చిన కినుకతో నదరి ♦ రోషపుఁ జూపుల... వారిపైన్. 58

ఉ. అప్పుడు సౌళ్వవాధిపుఁ డ ♦ హా... తప్పుమూపరిన్
తెప్పరమైన వేగమునఁ ♦ దెంపుఁ దనంతకె... కున్
జప్పున వానిశీర్షమును ♦ శౌర్యముతోఁ బడి... సైనికులన్
గుప్పలుఁ దెప్పలై పడఁగఁ ♦ గూల్చి యుదగ్రను శత్రుశేషమున్. 59

తే. అంత నాయస్తగిరి యను ♦ నగముమీఁద
సౌమ్యభావమ్ముఁబూని యీ ♦ జగతికెల్ల
శాంతిపాఠమ్ము సంగాడు ♦ సాధుపోత
భాసిలుచు నుండె నాలోక ♦ బాంధవుండు. 60

తే. అప్పు డాలమ్ముఁ జాలించి • యుభయబలము సం
ధర్మపాలుఁడు వర్తనముల • నయము వెలిప్ప
నరసి యుత్సాహమును గొల్పి • యుచితవస్త్ర
పానన [illegible] • [illegible] ములఁ దాల్చె. 61

తే. స్వేచ్ఛ [illegible] నట్టి [illegible] • స్వ [illegible]
గొలిచి భోజన మొనరించి • కో [illegible]
మేటిమగలను మన్నించి • నాఁటిరాత్రి
నిర్మలంబైన మనముతో • [illegible]. 62

క. ఆరేయి సార్వభౌముఁడు
పేరెన్నిక గన్నయట్టి • [illegible]
గూరిమితో రప్పించి వి
చారము సౌఖ్యమ్ముఁ గోల్పు • [illegible] బలికెన్. 63

సీ. సమరభీష్ముండని • చాల నెన్నికగన్న
పరిబలుండు నుబలుండు • పడుటఁ జూచి
శౌర్యసముగ్రుండు • సంగరద్రోణుండు
శంబరుం డనిలోన • సమయఁ జూచి
యరిదర్పభంజనుం • డగు ధనంజయుఁడును
దురమున నసువులు • వోవఁగఁ జూచి
వేనవేల్ వీరులు • వీఁకతోఁ బోరాడి
రణరంగమందునఁ • గూలఁ జూచి
యోర్చియుండెదు నాథ నీ • యుర్విలోన
సార్వభౌమాంక మేల మీ • సఖ్యమేల
యొకరుఁడే పోరి రిపుతలఁ • జెండువాఁడఁ
దక్కినన్ వీరలోకంబు • నెక్కువాఁడ. 64

చ. అనిన నృపేంద్రచంద్రునకు • నా రణధీరుఁడు కేలు మోడ్చి యా
జననుతకీర్తి నీవు గను • సన్నయమున్నను జాలు నేఁపు నీ
కనులకుఁ బండువౌనటులు • గన్గొనఁ జేతుఁబట్టి యాకిప్పుడ
గొని యిటు వచ్చినాఁడ నిదె • గైకొనుమంచు నియ్యకొని పేర్చినన్.

కం. మణిమయమౌ హారంబా
రణధూర్వహు కంఠమునను • రాజాధిపు డా
రణధీరా! కొను జయమున
ఘణఘణ నిస్సాణరవము • ఘనముగ మ్రోసెన్. ౬౬

తే. ఇట్లు రణధీరు మన్నించి • యెల్లరును గని
దండనాథులఁ జూచి యీ • దైర్యనిధిని
దోడుపడుఁడని శాసించు • ధీర కొలువు
నెమ్మదిగ సార్వభౌముఁడు • నిష్క్రమించె. ౬7

కం. తనఫౌజుల నారేయినె
తనుఁ బతిమెచ్చంగ నడపి • దాయల మట్టున్
వననిధి చుట్టిన తెఱఁగున
నునిచెను రణధీరుఁ డంత • యును జిత్రముగాన్. ౬8

కం. నమ్ముము మాళవపాలా
యిమ్మెయి నతికీర్తిన్ • యెంచి వదింపన్
ఘుమ్మని నటికి నిజమిది గ
కొమ్మా యని కోళ్ళు కొక్కొ • కోయని కూసెన్. ౬9

కం. కని రణధీరుని తంత్రము
మును ముందుగఁ దెలుప మాళ్వ • భూపాలునకున్
దినపతి యంపిన సూచన
యన వేగురుఁజుక్క పొడచె • నమరేంద్రుదిశన్. 70

తే. ఉదయరాగంబుతో లేచి ♦ హృన్న సామంద
ధర్మపాలుఁడు వరమేఘుఁ ♦ దలఁచి నరికి
చామలను దెంచి మనముల్ ♦ తెమిలినన
ముగ్గెనని తెల్ప నాజగ ♦ జెత్తి ఘాఘాళిం. 71

తే. ప్రాణములు దాల్చి యెవ్వరు ♦ ప్రాణములను
బ్రదుకఁ జెను ... సం ♦ గ్రామమును
శత్రులను జెప్పి జెండాడి ♦ స్వర్గమునకుం
నెమ్మదిగ నుంట సత్కీర్తి ♦ మనుష్యునకు దె. 72

తే. అనుచు వీరులఁ బురికొల్పి ♦ సాహసము నెక్కి
చండతర ఖడ్గమును బూని ♦ సమరభూమి
ధంధణార్భటితోఁ జేరె ♦ ధైర్యజలధి
శత్రుసేనాసముద్రంబు ♦ సరకుగొనక. 73

తే. సర్వసేనాధిపత్యంబు ♦ సరగఁ దాల్చి
చటులతర ఘోటకము నెక్కి ♦ సంభ్రమమున
మించి రణధీరుఁ డెలుఁగెత్తి ♦ మిత్రులార
తడవ చేయిఁక నరులన్నై ♦ నడువుఁ డనెను. 74

క. ఛేకిఘాంకారమ్ములు
దారుణఘీంకారములును ♦ దప్పెట ఘటఘటం
కారములు సెలఁగ నిరువెస
వారలు దలపడిరి బాల ♦ భానుఁడు చూడన్. 75

తే. సంద్రమును మించి పొంగెడు ♦ సార్వభౌము
బలములకు ముందు మాళవ ♦ పాలు దళము
చిన్నదీవినిఁ బోలియుఁ ♦ జెలఁగి చెలఁగి
చిత్రతరముగ యుద్ధంబు ♦ చేసి నడిచె. 76

ఉ. అత్తఱి ధర్మపాలుఁడు వ • హారిణపాలుఁడు [illegible] తా
నెత్తినకత్తి యెత్తినటు • [illegible]
చిత్తమువచ్చినట్టులు వి • చిత్రగతిన్ [illegible]
నెత్తురుటేరుఱులంబఱపి • ని[illegible] [illegible]

తే. నిలిచి యీఁటెల నలుదెస • నలమికొనుచు
వచ్చు రిపులను జూచి వి • [illegible]
నడరఁ జూచియు దేహమ్ము • [illegible]
వశముగాకున్న శిరమును • వాల్చియుంచె. 78

ఉ. అంతకమున్న యుద్ధమున • [illegible]
సాంతముగా నశించిన స్వ • సైన్యగతిన్ [illegible]
స్వాంతమునందు నాపరమ • [illegible]
శాంతిసెఁ గాంచ నుండఁగ దె • [illegible]

ఉ. అప్పుడు మా[illegible] • [illegible]
యొప్పులకుప్ప [illegible] • [illegible]
చెప్పఁగరాని చిత్రములఁ • [illegible]
దప్పక నీకృపామృతము • [illegible] 80

తే. అనుచు శాంతములోనున్న • [illegible]
గౌరవము [illegible] • [illegible]
సార్వభౌము [illegible] • సంభ్రమమున
నెంతయును భక్త నృప[illegible] • [illegible] 81

క. మందార[illegible] నృప[illegible]
సుందర[illegible] • [illegible]
బొందఁగ [illegible]
మందార సుమంబులట్లు • [illegible] 82

ఆ. అంతధర్మపాలు • సాదరమునఁ జూచి
మీపరాక్రమంబు • మే[illegible]
మించివెలయునట్టి • మీ[illegible]
జూచువేడ్కగలను • [illegible]. 83

తే. అనుమ రణాక్షిమఁ గాంచిన • నా[illegible]పు[illegible]
యనఘ! యంత[illegible] • [illegible]
బహుబలస్థైనట్టి శతుకంగ • బలముతోడ
వెడ[illegible]చూనవ నా[illegible] • వీడుమట్టి. 84

ఉ. అక్క[illegible] చూచ్చనే[illegible]పుర • [illegible] యుంతిపురంబులోపల౯
జక్కని మేడపై సఖ్య • చల్లనిగాలిని [illegible]చుండితా
నక్క[illegible] సు[illegible]యుగు • నప్పర మేశుని గొల్చుచుండఁగా
నక్కడి కేగుదెంచె ను స • మాదర చిత్తముతోడ భద్రియు౯. 85

తే. అంత విజ[illegible] • [illegible]మలభ[illegible]
తల్లికిని భద్రికను మొక్కి • [illegible]
వీనులకు విందు గొలిపెడు • [illegible]వార్త
లిందుఁగలచేని చెలువురు • [illegible]. 86

తే. అసినఁ దనయుని వాక్యము • [illegible]
పూజ్యుఁడగు నీదు జనకుండు • [illegible]
మనకుఁ బంపిన వార్తల • విని[illegible]
నేఁటి వార్తల చేలకో • [illegible]. 87

తే. సంజగావచ్చె ఘనములు • సంచలించె
నెట్లుగానున్నదో కదా • యీశ్వరేచ్ఛ
విజయమగుఁగాక నాప్రాణ • విభున కెపుడు
సుగుణమణిగణ ఖనియగు • సుభున కెపుడు. 88

తే. అని సరళతత్సఖీలభవ్య • [illegible]
రాణిసేనెంత సౌర్వ్యాస్య • [illegible]నస్థ
యుంచ జేసిఁ గష్టములనూ[illegible] • [illegible]యు న్యైక్షమున
బ్రిదికియున్నాను జెనస్న • [illegible]. 89

తే. అనుచు నుండఁగఁ [illegible] • [illegible]
కొల్లపోఘున [illegible] • [illegible]
భటుఁడొక [illegible] వేగ [illegible] గాను
చెఱను బడిరని చెప్పెని • [illegible]. 90

తే. పిడుగుఁ బోలిన యీ వార్త • [illegible]
పుడమిపైఁ బడి సరళ దా • మూర్ఛ [illegible]
నేడ్పుచే భద్రికత్రుక • [illegible]
బురము దుఃఖాబ్ధిలోఁ బడి • మునిఁగిపోయె. 91

ఉ. ఆవిజయేంద్రుఁ డప్పుడు మ • హోగ్రుఁడై వేగము చేతనో[illegible]
దావకృశానుఁడై యుదరి • [illegible]ఖడ్గముఁ జేరి యాభటు—
భూవరచంద్రు నాజనముఁ • బోవనఁ బట్టి[illegible] చెల్పరా
కావరమింక [illegible] • [illegible] గాఁగఁ జేస్తినే.

క. అనుమ[illegible] దనయుండా [illegible]
ఘనవీరాలాపము ప్రుషి • [illegible]
తనమూర్ఛఁ బోవఁ దొలంచిన
వనితామణి సరళ తేని • వాత్సల్యములోన్. 93

క. ఔరా మత్కులభూషణ
యౌరా శౌర్యావతార • యారాతంపి
యౌరానీ బోఁటి సుతుం
డేరాజునకుండు నతఁడె • యులక్ష్యున్యుఁడురా. 94

క. పదియాఱేఁడుల వాఁడవు
కదనంబొకసారి యైన నిఁ • గనెఱుఁగవు నే
నదనెఱిఁగి నీకుఁ దెలిపెదఁ
బదపోదము రమ్ము పుత్త్రి • పవిత్రపాత్రీ. 95

తే. అనుచుఁ దనయుని సోదార్యు • జననిఁ జేరి
చెప్పఁగానంత దుఃఖమ్ము • చేతఁ గలఁగి
కన్నులను నీరు కాల్వలై • కాఱుచుండ
భద్రవాపోయె నిట్టులా • పదలఁ దలఁచి. 96

సీ. కన్నవారలు నన్నుఁ • జిన్ననాఁడే వీడి
చయ్యన సేగిరి • స్వర్గమునకు
వలచినవరుఁడు నా • వలపుఁ జూడకనుండె
వీరలోకంబును • జూఱగొనెఁ
బెంచిన నాయన్న • ప్రేమమించుక లేక
క్రిందుమీఁదెఱుఁగక • కినిసియాడె
ననుఁ జేరనిచ్చిన • న్యాయస్వభావుండు
వైరిచేఁ జెఱవోయెఁ • బోరిలోన
నాత్మహత్యకు నొప్పదీ • యంతరాత్మ
యేమి సేయుదు నెటఁబోదు • నెవరిపాలఁ
బడుదునో దేవదేవా ! కృ • పాప్రభావ
యేల నావంటి దౌర్భాగ్య • రాలు జగతి. 97

తే. అనుచుఁ బొక్కెడు భద్ర న • క్కునను జేర్చి
చీరచెఱఁగునఁ గన్నుల • నీరు దుడిచి
ప్రేమదొలఁకెడు చూపుల • మోముఁ జూచి
సరళ యిట్లనిపల్కె నా • సాధ్వి కపుడు. 98

తే. పతిసతులు సర్వ మొకఁటైన • పరఁగుకతనఁ
బతిప్రతిజ్ఞను నెఱవేర్ప • సతికి వలయుఁ
గాన నినుఁ గామభారంబు • పూనుదాన
స్వామియాజ్ఞను దలఁదాల్చి • ప్రబలుదాన. 99

తే. అనుచు నిద్దఱుఁ దోకొని • యరిగె సర్వ
సర్వరక్షకు సర్వాత్ము • సర్వవేద్యుఁ
దలఁచినకొలంది కార్యంబు • సఫలమగుటె
రేయిఁబవలును నడమనుఁ • బోయిపోయి. 100

మ. నటదుత్తుంగతరంగమాలికలతో • నానాజలౌకాళితోఁ
దటభాస్వత్పటుపాదపవ్రజములతో • ధావత్ప్రవాహంబులతోఁ
జటులోద్భూతవరాంబుశీకరలస • చ్చాంచల్యవాతంబుతోఁ
నటరంజిల్లెడు శ్యామలానదిఁ గనెన్ • హర్షప్రకర్షంబుతోన్. 101

ఆ. అంత నా సరిదంబు • చెంత నా మువ్వురు
దివ్యదృశ్యములను • దేవ దేవు
మహిమఁ జూచి చూచి • మహి సరోజసీమఁ
గొంతకాలముండి • యుంటిమిచట. 102

సీ. అలలపై నెలమి ను • య్యాల లూఁగుచునుండు
రాజహంసమ్ముల • రహిఁ జూచి
చప్పుడింపుమీఱ • గుబులుగుబ్బనఁగ నడుమ నీటఁ
కెరలాడు చేపల • చెన్ను మించి
భూరివేగమున గం • భీరజలమ్ములఁ
బాఱు నదమ్ముల • భాతిఁ దెగడి
కడలిలోపల నల్ల • కల్లోలముల నెనరించు
తిమితిమింగిలముల • తెఱఁగుఁ దనిసి

కపోతయును జిత[illegible]కీటుల • [illegible]
విమలానది దాటి[illegible] • [illegible]
యిద్ధచరితుల భవముఁ [illegible] • [illegible]
నద్భుతమువారివారి వి • [illegible]. 103

తే. దాఁటి శ్యామలసిరుల • [illegible]
వైవమునె నమ్మి [illegible]గాఁ • [illegible]
యుడవులను గుట్టలను బ[illegible] • [illegible]
విమల రాత్రిము బవలును • [illegible]. 104

సీ. కాంచిరి [illegible] సుకాము • [illegible] వీని దెవ్యమగు
సంచలనంబు [illegible] • [illegible] సాంద్రవృత్తితో
మించిన భక్తి నీశ్వరు[illegible] • [illegible] బో
[illegible]ంచు మునీంద్రు[illegible] • [illegible]రేంద్రముగ.

క. హారావళి యును నాగిని
జేరంజని సకళసకళ • [illegible]
ఘోరిమహీధ్రముఁ జూపును
నారమణికి భద్రికనిరొ • [illegible]. 106

సీ. నానెలయేఱుల • స్నానపానమ్ముల
నెలమితో నానరించు • [illegible] పీను
నాభవ్యతరువుల • [illegible]ఖుల
నాహార మొనరించి • [illegible] పీను
నాగుహాంతరగముల • నాగ[illegible]లీల
భక్తితో ధ్యానించి • పరఁగుఁ [illegible]
నాపాలిశతుష్టిలఁ • జూపునాలనిలీల
మించుసేమమ్మున • మెలఁగుఁ పీర

అనుచుఁ బల్కె-మనఁ [illegible] ◆ [illegible]
మనకు భగవంతుఁడే యిట్టి ◆ [illegible]
గాన నీమహనీయుని ◆ కడ నయి[illegible]
యీవిపత్సాగరముదరి ◆ యెంచవలదము. 107

తే. అనుచు నాకొండమీఁదనే ◆ న[illegible]
జక్కఁగాఁ బొల్చు [illegible] ◆ [illegible]
యందు వసియించు మం[illegible] ◆ [illegible]
డగు పరాత్పరుఁ [illegible] ◆ [illegible]. 108

మ. అటమందారమునసు ధర్మ[illegible] ◆ [illegible]
తటభవన్[illegible] ◆ [illegible] గానమున్
గుటిలాత్ముండని మా[illegible] ◆ [illegible]
నటు నాపట్టణమం[illegible] ◆ [illegible] సేయుఁగాక
[illegible].

మతిజితరిపుసూత్రా ◆ మం[illegible]
ప్రతిక[illegible] ◆ [illegible]
అతులగుణపవిత్రా ◆ [illegible]
సతతశుభచరిత్రా ◆ సజ్జనో[illegible]. 110

గద్య.

ఇది శ్రీ పరమేశ్వర[illegible] శ్రీ రామల
క్ష్మాంబా బుచ్చివేంకయామాత్యతనూజాగ్ర సకలసజ్జనవిధేయ
ఆదిపూడి సోమనాథనామధేయ ప్రణీతంబయిన శ్రీ
విజయేంద్రవిజయంబను ప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ

విజయేంద్ర విజయము.

తృతీయాశ్వాసము.

క. శ్రీవైభవ దేవేంద్రా!
కేవల విద్యాపరిచార • కృష్ణమహీంద్రా!
పావన గుణగణ సాంద్రా!
రాచకులక్షీరజలధి • రాకాచంద్రా!. 1

క. ఆలింపుము మందారం
డాలీల షట్ప్రసాలు • ననుపమశీలుం
జాలిగొనక నాటిలోనిది
యేలెక్క మాళవను సాజల • కెల్లను బలియై. 2

క. ఆ శేఁషు లిప్తుగడచిన
నా శేఁషుల శేనిసుతకు • హాస్టలతకఁజే
కూరెను యానవరాజ్యం
బేరును వర్ణింపఁగాని • యింపున్నింపెన్. 3

తే. అవయవంబులు స్ఫుటములై • యలరఁదొడఁగ
వింతగా మేనిలోనొక • కాంతిగలిగె
స్వరము హృద్యమ్ముగా మారె • సౌరుమీరె
బాలయీలీల నప్పుడు • కేళిసలిపె. 4

ఉ. చెంగున నెక్కి గట్టిమును ♦ చేతుల బంగులు దాల్చి యూ[illegible]
మంగళగీత జాతముల ♦ మాటికిఁ బాడుచు [illegible]
ముంగురు లెంత యుం గదల ♦ ముత్యపు [illegible]ల [illegible]
న్బ్రాంగిజలాశయమ్ముల వి ♦ [illegible]. 5

మత్తకోకిల.

ఎల్లవిద్దెలఁ బుట్టి నిల్లయి ♦ [illegible]
తల్లి నిన్ను భజించి [illegible] ♦ [illegible]
యుల్లమందుఁ బరేశ [illegible] ♦ [illegible] భక్తి[illegible]
యెల్లరుం దను [illegible] ♦ [illegible] ధన్యు[illegible]. 6

సీ. ఒకనాఁడు [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
నమ్ము[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
దాని[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
నని నమ్మ[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
యనిన నా [illegible] ♦ [illegible]
భక్తి [illegible] ♦ [illegible]
దలఁచి [illegible] ♦ [illegible]
దొరకను [illegible] ♦ [illegible] 7

సీ. బ్రహ్మాండకోటుల ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
సుందర[illegible] ♦ [illegible]
కామధేను[illegible] ♦ కల్పతరువ[illegible]

మనవలెవానిని ♦ యార్యభూమి సృజించి
మొదలు శస్త్రవైద్యశాలలను ♦ నునిచినాఁడు
శాస్త్రి సమయోచిత ♦ స్థానముల నాటంగఁ
బలుబలులతో శాస్త్రులఁ ♦ బంపినాఁడు
వాకిళ్లోపలఁ బూజ్యను ♦ శాంతిపోరె
తెలుఁగు మహాన్యుఁడు బౌద్ధుఁడై ♦ విమలకీర్తి
ఘటించినయతను దయచేతఁ ♦ గడుపఁబూని
సర్వమద్రించి వెలఁగిన ♦ ధర్మమూర్తి. 8

తే. అన్నమాత్యుని కోత్కామ్య ♦ తమ్ముగ్రపశి
నెలవఁగాసంచి శాస్త్రాలి ♦ నెమ్మిగాంచి
యమ్మనస్యావసురాలన్నె ♦ యాలమసుంచి
ధర్మమంత్రటంఁ బాటుసూ ♦ నిర్మలాత్మ. 9

తే. అనుమఁ బంపెనుబరదేశ ♦ మునులకెల్ల
సర్వవినుతుఁడశోకుఁడఁట ♦ చక్రవర్తి
శాకమే కాని మాంసమ్ము ♦ చవిగొనరు
సాదరంబున నెల్లర ♦ నరయుచుండు. 10

క. అతని శిలాశాసనతతి
యతులితమై వెలయుచుండు ♦ నవి పటసి పుసక్
వెతకిన నతనిసమానులు
శతలమ్మున నుండఁబోరు ♦ ధాత్రియుఁ నృపతుల్. 11

ఉ. ఎందఱురాజు లిద్ధరణి ♦ నేలిరిగారు నృపాలకోటిఁబూ
న్నెందు నిమించి వెన్నైమన ♦ యింద్రునశోకునిఁ బోలినారెయా
యందము పేఱుచందము ద ♦ యాగుణకందను దానియందునే
కందను జూపఁజాలమిఁకఁ ♦ గల్పశతంబులు వేచి చూచినన్. 12

తే. అతఁడు మీ రేలు మగధదే ◆ శమ్ము పేరఁ
గాన మీరమ్మహాత్మునిధ ◆ ర్యాజ్ఞను సరణిఁ
జెల్లెలిని నాదరింపుఁడు ◆ చెలఁగవలయు
మాంసభక్షణమును మాని ◆ మానఁగవలయు. 13

తే. పతితపావనభక్తిహృ ◆ త్పద్మసదన
సూరులందఱు నభినవా ◆ శోకుఁడనును
నాదుజనకునిఁ బొగడంగ ◆ మోదమందు
భాగ్యమది నాకుఁగల్గునే ◆ పరమపురుష. 14

ఆ. అనిన హర్షలతను ◆ నానగమ్మనఁ జూచి
యమ్మ! భద్రసేదె ◆ యీపరంప
సేవిసెయువాఁడ ◆ నేకక్రీడఁజనువాఁడ
ననుచు నమ్మలించె ◆ నవనివిభుఁడు. 15

తే. అంతలో నాకక్రీడఁ గురువెంచి ◆ యధిప! భూధిప!
క్రూరమృగములు గ్రామముల్ ◆ దూరెఁ దూరె
భూవరుల కార్త రక్షణ ◆ భూషణంబు
కాన వెడలుము వ్యాఘ్రపుపం ◆ ఘములఁ దునుము. 16

తే. అనిన వానికి సెలవిత్తు ◆ ననుచుఁ దెలిపి
పంచి హర్షలతం జూచి ◆ బాల! చెప్పుము
వ్యాఘ్రమును మాంసహారిని ◆ వసుధనేల
దేవుఁడు సృజించి శౌర్యంబు ◆ దీసికొనఁగ. 17

తే. అనినఁ జిఱునవ్వునవ్వి యా ◆ యన్నమిన్న
కన్నతండ్రికి మనమున ◆ నున్న చిన్న
సంశయమ్మును నెగఁజిమ్మ ◆ చతురసరణిఁ
బలికె నిట్టులు వినయమ్ము ◆ దళుకులొత్త. 18

చ. తమతమ జట్టువీడనివి ♦ ధర్మ్ములజంతుల నాజ్ఞనెట్టఁగా
సమద మృగోత్కరమ్ములను ♦ సంసృతిలో సృజియించి దేవుఁడ
క్రమముగఁ జేర్చిబొబ్బలమె ♦ కమ్ములుగ్రామములందుఁజొచ్చినన్
మమునృజియించె వానిఁదును ♦ మాడఁగనార్తులయార్తిఁదీర్పఁగాన్

తే. సములనధికులతోఁ బోర ♦ శౌర్యమగును
దీనరైరెయొంటి దరిగడు ♦ దానిమీఁద
కుజికి వ్యాఘ్రంబుచూపెడు ♦ నుగ్రవృత్తి
క్రౌర్యమగుఁగాక కేవల ♦ శౌర్యమగునె. 20

చ. అనిన మహీంద్రుఁ డామెకను ♦ నమ్మరో సృష్టినిజూచికాదె యీ
మనుజుఁడు నేర్చుచుండును స ♦ మస్తగుణంబులుగాన మాంసమున్
దినెడుమృగంబులం గనుచుఁ ♦ దేఁకువఁబ్రాణులఁజంపికూరిమిన్
దనకశనంబుచేసికొను: ♦ దప్పనియెంచక మానవుండిలన్. 21

చ. అనినఁగృపా స్వరూపయగు ♦ నాసుతయిట్లను మీనుమీనులన్
దినఁగనుజూచి మానవుఁడు ♦ దెంపునమానవునిన్ భుజించునే
మనకుఁ బరాత్పరుండు పెరి ♦ మన్ దయచేసిన బుద్ధిఁజూపఁగాఁ
జనదె సమస్తకార్యముల ♦ సర్వమెఱింగిన మీకుఁ దెల్పనే. 22

తే. ప్రాణిప్రాణంబు దీయుట ♦ పాపమంచుఁ
దెలియఁడెవ్వఁడు జిహ్వను ♦ ద్రిప్పలేక
నరకమార్గంబులోఁ బడి ♦ నరకుగొనక
వంచనముసేయఁ బూనునీ ♦ శ్వరునిగూడ 23

తే. అనుడుఁ జిత్తంబు వరకృపా ♦ యత్తమగుడు
నమ్మ! నమ్ముము నేనుమాం ♦ సమ్ముదినను
గాని వేఁటనురణమునఁ ♦ గడఁగినపుడు
ప్రాణులను జంపకుండఁగాఁ ♦ బరఁగుటెట్లు. 24

తే. అనిన ధర్మమ్ములన్నియు ♦ నరసినట్టి
పరమకోవిదయగుట నా ♦ భవ్యచరిత
హర్షలత సెప్పె నివ్విధి ♦ నవనిపతికిఁ
జక్కఁగాఁ దెలియునట్లు ని ♦ స్సంశయముగ. 25

తే. క్రూరమృగములఁ వైరులఁ ♦ గూల్చుటరయఁ
బ్రజల రక్షించుటకుఁ గాన ♦ రాజులకును
ధర్మమైయొప్పు దీనిని ♦ దప్పువార
లిందునందును సౌఖ్యమ్ము ♦ లందలేరు. 26

మహాస్రగ్ధర.

జనకా నీ వెంట వత్తున్ ♦ సరసర పులులన్ ♦ జంపి చెండాడి తెత్తున్
వనమున్ వేవేగఁ జొత్తున్ ♦ వనమృగ తతులన్ ♦ వాలునన్ జీల్చివైతున్
ననునేఁ జెప్పంగఁ జాలన్ ♦ నవనవ విధులన్ ♦ స్సంచరింతున్ గలంతున్
గనమీరల్ నాదుశక్తిన్ ♦ గడఁగెదనుసుగతిన్ ♦ గాఢశౌర్యప్రసక్తిన్. 27

తే. అనుచుఁ జేలమ్ము నెగఁగట్టి ♦ యాడుచుండు
కొంగుఁ జక్కఁగ దోఁపి ముం ♦ గురులదువ్వి
వేణిఁ జొల్లెముగాఁ జుట్టి ♦ వీరరసముఁ
గుమ్మరించుచు మోమునఁ ♦ గొమ్మనిలిచె. 2

తే. చూచి భూవిభుఁ డామెను ♦ జోద్యమంది
యమ్మ నాచిన్ని ముద్దుల ♦ గుమ్మరమ్మ
వేఁటలో నీవు విహరించు ♦ విధముఁ గాంచి
ధన్యుఁడయ్యెద మత్ప్రియ ♦ తనయ! యనియె. 29

ఉ. అంతట వారలిర్వురుహ ♦ యంబులనెక్కి కృపాణపాణులై
వింతగ నందఱుంగనఁగ ♦ వేఁటకు వెళ్ళిరి ధంధణార్భటిన్

బంతములాడుచుఁ గొనక ♦ వర్గముఁ బోఁగొని సాధనాళిఁ దోఁ
జంతలముందు వెనకఁ బరి ♦ సిద్ధులు బోయలు గొల్వ నుండఁగాఁ

తే. జనకుఁడును సిద్ధయీరీతిఁ ♦ జనివనమ్ముఁ
జొచ్చి విడిసిరి యింతటఁ ♦ జుట్టునున్న
హర్షలతఁ జూచి యానంద ♦ మగ్ను మునిఁగి
తండ్రికిట్టులు పలికె ను ♦ ద్దామ సూక్తి. 31

తే. విశ్వపతి మందిరమ్ముగ ♦ వెడఁగు మీఱ
గుండ్రమైపొల్చు బల్లయీ ♦ క్షోణితలము
లీలగా నావసంతుఁడొగి ♦ నాలియిడిన
చారుతరపుష్ప గుచ్ఛమ్ము ♦ భూరివనము. 32

సీ. పలురకమ్ములపూల ♦ పరిమళమ్ములఁ గూర్చి
నాసకు నొడగూర్చు ♦ నవ్యసుఖము
పలుతెఱంగుల పక్షి ♦ కలరవంబులఁ గూర్చి
వీనులకును గొల్పు ♦ విందు సతము
వివిధవృక్షమ్ముల ♦ వింతగా ఫలఁ గూర్చి
యొదిగించు నిదె నయ ♦ నోత్సవమ్ము
సుమరసమ్ములనెల్లఁ ♦ జోద్యమ్ముగాఁ గూర్చి
జిహ్వకుఁ దేనెచేఁ ♦ జిలుకు ముదము
చెలఁగి యిట్టులు చిత్రివి ♦ చిత్రగతులఁ
బరమపూరుషమహిమాప్ర ♦ భావిభవముఁ
దెల్లముగఁ నందఱెఱిఁగెడు ♦ తెన్ను నందుఁ
జాటుచున్నది చూడుఁడీ ♦ చారువనము. 33

సీ. ఒడలికినెంతయు ♦ వడగాలిసోఁకుచు
దుమ్ముపైఁ గ్రమ్మెగ్రీ ♦ ష్మమ్మునందుఁ

గాన నభ్యంగన • స్నానమ్ము నొనరించె
వనలక్ష్మి చక్కఁగా • వర్షమందు
నెమ్మితోఁ గూర్చుండి • నీరెండలోఁ బలఁ
దడియార్చుకొనె శర • త్సమయమందు
గమగమ వాసనల్ • గ్రుమ్మరించెడునట్టి
హిమకాలమందు పూ • పమును బట్టెఁ
దలనునంటిన పాట్లను • దులిపి దులిపి
చిక్కుదెడలించుకొనియెను • శిశిరమందు
నెల్లనగలను దాల్చె స • ర్వేశుకరుణ
నెంత మెఱసెనో కనుఁడీవ • సంతమందు. 34

తే. అడవినారమహద్దశ • యందుఁ బెట్టి
దానిచేఁదన్నుఁ దనచేత • దానినెలమిఁ
గాచుచుండును వ్యాఘ్రిసం • ఘంబు జగతి
నీశ్వరునిసృష్టివైచిత్ర్య • మేమిచెప్పుదు. 35

తే. అనెడునంతలోన • నావలనొకవంక
భయముచేత గుండె • బ్రద్దలగుచుఁ
జెట్లమీఁదనుండి • చిన్నపిల్లలతోడఁ
గోఁతులఱచికొనుచుఁ • దూలెనవని. 36

తే. అంతవ్యాఘ్రిమొగమెత్తి • యచ్చోటికరుదెంచె
బోయలదిగోఁగొట్టు • పులిపులియని
బల్లెములను జేతఁ • బట్టి కేకలు వేయు
నపుడుహర్షలతమ • హాగ్రహమున. 37

'. పలకనువాలుం జేకొని
పులికెదుటను నిల్చెనదియుఁ • బొంచిపయికిఁదా

నలుక మెయి నెగురఁ బలకక్
జులుకనగా నడ్డమడరె ♦ నూటి మెఱయుఁగా

ఆ. ఇట్టులాలు నడ్డ ♦ మిడుతనక త్తితోఁ
బొట్టజీల్చి వైవ ♦ బొబ్బపెట్టి
భూమిమీఁద డొల్లి ♦ పుత్రప్రాణములవి డె
హర్షలతను బొగడి ♦ రందఱపుడు.

క. వీరమణీ ! రావేయని
కూరిమితో వెన్నుదట్టి ♦ కూఁతు శిరముఁ బా
మూరుకొనె మనుజనాథుఁడు
సారెకుఁగనులందు హర్ష ♦ జలములు రాలన్.

తే. అంతరాకన్నె తండ్రికి ♦ నమలభక్తి
మ్రొక్కి యిట్లనెఁ బరమేశుఁ ♦ డకట జనుఁగ
బులికి మృదుతరమైనట్టి ♦ పొట్ట నిడెనొఁ
గాన నేఁ జీల్చఁగల్గితిఁ ♦ గంటవినుతి.

తే. అనెడులోపల బోయలు ♦ వనముఁ దిరిగి
భక్తి కొలఁదిగఁ బండులు ♦ పలురకములు
పూవుఁ దేనియతోఁ దెచ్చి ♦ మ్రొక్కి నిల్చి
యంత భూకాంతుఁ డెంతయు ♦ నలరనగ్గా.

సీ. పనసపండులఁ గోసి ♦ తొనలుగా విడఁదీసి
యుంచె నాకుననాని ♦ నొక్క
మంచిమామిడిపండ్ల ♦ మించు క త్తినిగోసి
ముక్కలుగాఁ బెట్టె ♦ నొక్క
వెలఁగపండులయందుఁ ♦ గల గుజ్జుఁదగఁదీసి
యొక్కచో నిడెనొ వ ♦

పువ్వుతేనియా వంచి • పొలుపగుదొన్నెలఁ
జక్కఁగా నించెఁ దా • నొక్కఁ బోయ
యొకఁడు వీచుచు నిలఁబడె • నొక్క వంక
నొక్కఁ డీలల విన్పించె • నొక్క వంక
నొకఁడు పలురవములు పల్కె • నొక్క వంక
నొకఁడు విలువిద్దెలను జూపె • నొక్క వంక. 43

ఉ. అప్పుడు తండ్రియున్ సుతయు • నాఫలముల్ భుజియించుచుండఁగాఁ
జప్పున నొక్క కాఱెనుము • చక్కఁగ వారలపైకి దూకినన్
గొప్పన నారిఁ గూర్చి యొక • క్రూరతరంబగు బాణ రాజమా
యొప్పుల కుప్ప నాటెను మ • హోగ్రత దాని లలాటము చ్చిపోన్.

క. సరసరఁ దరుగుచు నిలఁబడి
తొటుగాను ప్రాణంబులంత • దుష్టమృగంబున్
బోరిగొనిన తనపుత్రిని
బహుమాదర దృష్టిఁజూచి • ~~వాత్సల్యముతోన్~~. 45

తే. హర్షలతతలపైఁదన • హస్తముంచి
యమ్మనా యిండ్లు బ్రతుకవే • యనుఁగుబిడ్డ
కొండవలె వచ్చి గండమ్ము • కోనకుమంచు
వలెను దాఁ దేలిపోయెను • బాలనేఁడు. 46

తే. అనినఁ జూచి తిరాతండ్రి • యాకులలను
తినెదు నీసికి నెంతటి • తెగువగలదో
యొకొక్క కప్పుడు పులినేని • నుక్కడంచు
నిలను శౌర్యంబు మాంసహా • రులకె కాదు. 47

ఆ. ప్రబలమైన బలము • పశువులకున్నను
జగతినిండ శత్రు • చయములున్న

బుద్ధిబలముచేత ♦ భువిలోన మనుజుండు
వీనినన్ని నోర్చి ♦ వెలయుచుండు. 48

తే. ఎంతబలమున్న శౌర్యమ ♦ దెంతయున్న
నొక్కప్రాణమ్ము చేనిది ♦ యుక్కడంగె
నెట్టిబుద్ధిని మనకడె ♦ నీశ్వరుండు
గాంచి సుఖముల నాతనిఁ ♦ గాంచుకొఱకు. 49

క. అనుచు సుఖాలాపమ్ములు
జనకునితోఁ దనయయాడు ♦ సమయమునఁ నా
ఘనముఱిమినట్లు రవములు
మనములు సంచలనమందు ♦ మాఱువినఁబడెన్. 50

కవిరాజవిరాజితము.

పులులిరువంకల ♦ బొబ్బలువెట్టుచు ♦ భూరిభయంకర రూపములన్
దలఁకకవచ్చెను ♦ ధైర్యవినోదులు ♦ దండ్రియుబిడ్డయుదర్పముతోన్
దలయొకవంకకుఁ ♦ దర్లిరి కత్తులు ♦ దాల్చిహయమ్ముల నెక్కివ
డిన్
జెలఁగుచు బోయలు ♦ సింహనినాదము ♦ సేయుచు వెంటనుగొల్చి
చనన్. 51

ఉ. అక్కడఁ బర్వతంబుపయి ♦ నా విజయేంద్రుఁడు మాతశిక్షచేఁ
జక్కఁగ నెల్లవిద్దెల వి ♦ శారదుఁడై సమరాగమంబునం
దక్కజమైనపాండితిని ♦ నభ్యసియించి [illegible]
యక్కరుణాళునీశ్వరుని ♦ యాదరదృష్టికిఁ [illegible]. 52

సీ. వీరలక్ష్మి వసించు ♦ విపుల వక్షస్థలం
బన వక్షము విశాల ♦ మగుచుఁ జెలఁగ
బ్రహ్మతేజంబున ♦ బ్రహ్మరంజిల్లెడు
పద్మపీఠంబయి ♦ వదనమొప్ప

నయనాబ్జములు దయా • నాట్యరంగంబులై
యెనలేనికాంతుల • నీనుచుండ
శౌర్యసాగర జన్య • సముదగ్ర వీచికా
ద్వ్యయమున బాహువుల్ • దనరుచుండ
నూరలేమని చెప్పను • వీనులలరి
యారయని తలఁబోఁచెడు • నన్ని మొఱలు
భవ్యయావన సామ్రాజ్య • పట్టభద్రుఁ
డనుచు వెలుఁగొందె మధ్యంబ • నారుఁగ్రాపోలె. 53

తే. ఇట్టివిలసిల్లు నావిజ • యేందుఁ డెపుడుఁ
దనకుఁ దల్లియై గురువయి • తనరుచుండి
యన్నివిధముల నరసెడు • నమలమతికి
నరళకరిభక్తి సేవలు • సలుపుచుండు. 53

తే. మఱియు భగవంతు పద్గుణ • మహిమఁదలఁచి
మేనఁబులకాంకురమ్ములు • మించుచుండఁ
గనులహర్ష జలమ్ములు • గాఱుచుండ
నద్భుతానంద పరవశుఁ • డగుచునుండు. 55

సీ. ఒకసారి పరమేశు • నుత్సంగ మబ్బిన
యట్లైన నెంతయు • నలరుచుండు
నొకసారి భగవంతు • నకలంక వాక్యముల్
వినఁబడినట్లైన • వీనులొగ్గు
నొకసారి తను దేవుఁ • డుద్ధరింపఁగ నెంచి
నట్లైన హస్తమ్ము • లట్టెచాఁపు
నొకసారి తనలోటు • లకు స్వామికినిసిన
యట్లైన దుఃఖాగ్ని • యందుఁగ్రాఁగు

నిట్లు నిర్మల భక్తిచే ♦ నెసఁగుచుండి
న్యాయమార్గమ్ము లోపల ♦ నడచుచుండుఁ
గరుణయును న్యాయమెచ్చటఁ ♦ గాంచునచట
సర్వమయుఁ గాంచి నట్టులు ♦ సంతసిల్లు. 56

తే. ఇట్లు తల్లినిఁ బరమేశు ♦ నెలమి తోడఁ
గొలుచుచుండియుఁ దండ్రికిఁ ♦ గలిగినట్టి
దుర్దశఁ దలంచి వైరిపై ♦ దూఁకమండు
మాతయాజ్ఞ నిరీక్షించి ♦ మసలుచుండు. 57

క. ఇటులుండఁగ నొకదినమునఁ
దటుకున నరుదెంచి సరళ ♦ తన నేత్రములన్
బొటబొట నీరుం గార్చుచు
నటమటతో నిట్టులనియె ♦ నా పుత్రునకున్. 58

చ. తుదిమొదలంట విద్దెలను ♦ దోరపుఁగూరిమి నేర్పినాను నన్
ముదమునఁ దేల్పఁగాఁ దగదె ♦ పోయి భవజ్జనకున్ మహాత్మునిన్
మదమునఁ బట్టినట్టి కృప ♦ మాలిన యాఖలు నొక్కిరాఁగ నే
యుదిచను నీకుఁ గాదె విజ ♦ యేంద్ర! కుమార! వివేకసాగరా!.

తే. తల్లిదండ్రుల వెతఁ దీర్పఁ ♦ దలఁపఁడేని
దైవభక్తిని జిత్తమ్ముఁ ♦ దడవఁడేని
నరుల నాజినిఁ జీల్పి చెం ♦ డాడఁడేనిఁ
గలుగనేటికి క్షత్రియ ♦ కులమునందు. 60

సీ. ఈ విజయేంద్రుఁడే ♦ యెల్ల విద్దెలఁ దేఱి
ఖ్యాతి నల్దిక్కులఁ ♦ గాంచునంచు
నీ విజయేంద్రుఁడే ♦ యెంతయు శౌర్యంబుఁ
జూపి వైరులఁ దెగఁ ♦ జూచునంచు

నీవిజయేంద్రుఁడే ♦ యెలమిలో సీనులఁ
బోషించినసత్కీర్తిఁ ♦ బొందునంచు
నీవిజయేంద్రుఁడే ♦ యీశ్వర భక్తిలో
నిరతుఁడై ధర్మాన ♦ నెగడునంచుఁ
జెప్పచుండిన నీతండ్రి ♦ చెలువుబడిరొ
నతని విడిపించి తెచ్చుట ♦ యుక్తమయ్యె
పూతచారిత్రమును జూటఁ ♦ బోఁగనయ్యె
యిద్ధగుణసాంద్ర? నావిజ ♦ యేంద్ర! చంద్ర! 61

క. అనినన్ జేతులు మోడిచి
జననీ నీయాజ్ఞచేతన్ ♦ జాలకయుంటిన్
గొనకీనాఁటికిఁ గలిగెను
జననము సఫలమ్మునొందు ♦ సమయము నాకున్. 62

ఉ. మజ్జనకుం గృపామయుని ♦ మాన్యచరిత్రునిఁ బట్టినట్టియా
సజ్జనవైరిపై నడచి ♦ సంగరమందు జయించి తండ్రినీ
వజ్జకుఁ దెచ్చి మ్రొక్కెదను ♦ భావములోఁ బరమేశునెంచుచున్
మజ్జననీ కృపామతిని ♦ మాకిక దీవన లిచ్చిపంపుమా. 63

తే. అనుచు హర్షాభరమ్మున ♦ నాఁపలేక
కనుల సంతోషబాష్పముల్ ♦ గార్చు [illegible]
జనని పాదాబ్జములవాలి ♦ సతి [illegible]
దీవెనల్గొనఁగను చిత్తమై ♦ దేవదత్తు 64

క. తెమ్మా విజయేంద్రనవమిన్
దెమ్మా నీజనకునిటకు ♦ దీవెనలిగో
కొమ్మా నాప్రియమతనయా
పొమ్మా దేవుఁడు మనసున ♦ బ్రోచునిక తమున్. 65

తే. వంగనేలుచునుండుమ • ద్రాష్ట్రతశౌర
సంగరాంగణభీముండు • సరగ నతనిఁ
జేరి పోరికిఁ బురికొల్పి • భూరిజయము
గొమ్ము నా పుత్రరత్నమ • పొమ్ము పొమ్ము 66

తే. అనిన దట్టినిఁ గట్టిచే • హమ్మునంటఁ
చెక్కి వసనమ్ము కట్టి తలపాగ • గట్టి బాహు
పురులఁ దగిలించుకొని పాద • ములను మంచి
పక్షులను గూర్చి పరమేశు • రక్షఁ జేసె. 67

తే. ఒకక భుజమునఁ జాపంబుఁ • జక్కఁ దాల్చి
బాణములపొది మఱియొక • వైపుఁ గట్టి
యొకక చేతను గత్తిమ • నొకక చేత
డాలు గీలించి వెడలెన • బ్బాలుఁ డార్చి. 68

తే. వెడలి యివ్విధిగిరిదగు • వీరవరుఁడు
ధరణిపయి కాలిడుమదగజేం • ద్రముఁ బోని
యేచి మేరువుడిగ్గు మృ • గేంద్రకరణి
భూరిశౌర్యావతారమై • పొల్చె నంత. 69

సీ. అటహాస్తలతతాను • హయమెక్కి పోఁటాను
తఱిఁ బులిం గని తేజి • కరము బెదరి
భట్టుననుఱికెను • బాణవేగమ్మునఁ
బట్టనెవ్వరికేని • వశము గాక
రాళ్ళు ఱప్పలఁ గాని • ముళ్ళ గుండ్లను గాని
సరకు సేయక పాఱె • సరభసమునఁ
బరువెత్తి యిట్టులు • ఘట్టునఁ బడఁద్రోసె
నామెను నంతట • నదియుఁ గూలె

నంతలోపల వ్యాఘ్రంబ • వచ్చె వచ్చి
యొకఁడు పెట్టిన దానిపై • కుతుకఁ బట్టి
గోళ్ళతోఁ జీల్చి రక్తంబుఁ • గ్రోలుచుండె
మూర్ఛలోపల నకఁడన్య • మునిఁగియుండె. 70

క. అత్తెరువున విజయేంద్రుం
డత్తఱిఁ బోవుటను బట్టి • యప్పులిని నెక్కెన్
దుత్తుమ్ముగ నిలఁగూలఁగ
నిత్తెఱఁగున నుండుఁ గాదె • యీశ్వరు మహిమల్. 71

ఉ. అవ్విజయేంద్రుఁ డంతఁగని • నావల బోరలఁ బట్టి దానికా
పెవ్వరు లేని దానిఁ బర • మేశ్వరుఁ డేగతి యుంచు మూర్ఛలో
నవ్విధినుండు దానిఁ దన • హస్తమునం దిడి ఖడ్గమప్పుడున్
నివ్వెఱఁగొల్చు దానిఁ గను • నిష్ఠుటఁ దోఁగుచునుండు దానిఁ దాన్

ఆ. చూచి యోర్వలేక • నువ్వెతాఁ గొనన
నొకఁడు పరుగులోన • నొకఁడు గొండఁ
దల్లి భద్రిలకును • దానిట్టులని యొను
జాలిపొంది యపుడు • చనెనటన్ట్లు. 73

తే. అమ్మ! యొకకొమ్మ జెప్పంగ • నలవి కాదు
మూర్ఛ మునిఁగిన వకఁడిటా! • బోఁగలఁబడి
గుట్టమును బట్టి యొకపులి • గొఱుకుచుండఁ
జంపితిని మీరు నామొర • క్షింపవలయు. 74

తే. అనిన నాతని మెచ్చుచు • నాక్షణంబ
కొంతజలమును వస్త్రముల్ • గొన్నిగొంచు
సరళయును భద్రిలావీరు • సరణిఁ జనిరి
హర్షలతయున్న చోటికి • నతిరయమున. 75

తే. అంత విజయేంద్రుఁడవ్వారి • యనుమతిఁగొని
తండ్రివిడిపించు కోరిక • తన్నుఁదఱుమ
నీశ్వరునిభక్తిఁ దలఁచుచు • హృదయసీమ
వంగదేశపు మార్గంబు • వట్టిచనియె. 76

తే. అంత భద్రయుసరళయు • హర్షలతను
జేరిమెల్లఁగ నక్కన్య • చేతనున్న
ఖడ్గమునుదీసివైచిరి • గాలిపీల్వ
వెలికలఁబడకుండఁ బెట్టిరి • విసిరిరపుడు. 77

తే. భద్ర తడిబట్టచేనామె • వదనమెల్ల
దుడిచెఁజక్కఁగ రక్తమ్ము • వారఁగినట్టి
చోటులెల్లను గడిగెను • శుభ్రముగను
వెల్లముగ హర్షలతయని • తేటపడియె. 78

తే. అప్పుడాశ్చర్యమగ్నయై • హర్షలతను
జూచుభద్ర మొగమ్మునఁ • జూడ్కినిలిపి
సరళపల్కెను నోభద్ర • సరగఁదెల్పు
మీమెయెవ్వరొ వినెదనే • నెలమిమీఱ. 79

తే. అనినసరళకు నిట్లనె • నమ్మ! వినుము
ఈమె నామేనగోడలే • నేమిచెపుదు
దీనిమూఁడవ మాసానఁ • దీఱెఁదల్లి
పెట్టి నాయొడిలోపల • పెద్దదీని. 80

తే. ఏనువిడనాడివచ్చిన • నీశ్వరుండు
మరల నాయొద్దకేతెచ్చి • మహిమఁజూపె
నదిగొఁగన్నులు దెఱచెనా • యాసపడుచు
నున్నదొక యింతత్రాగింతు • నుదకమిపుడు. 81

తే. అనుచు నీరును దాఁగింప ♦ హర్షలతయుఁ
దెల్వి చక్కఁగ వచ్చినఁ ♦ దేజిమాంచి
భద్ర నత్తాయనుచుఁ బిల్చి ♦ పడెను మీఁద
నత్తయును గౌఁగిలించెను ♦ హర్షలతను. 82

తే. అప్పుడన్యోన్యమును వార ♦ లగపఱచిన
యచ్ఛమాప్రేమఁ గనుఁగొని ♦ యమలసరళ
ప్రేమసాగరుఁ బరిపూర్ణు ♦ విమలచరితు
సర్వసాక్షిని సర్వేశు ♦ సంస్మరించె. 83

ఆ. అంతభద్రనడిగె ♦ నా హర్షలతయువ్వ
డత్తయెవ్వరి మ ♦ హాస్మరాలు
చెప్పవమ్మ యీవి ♦ చిత్రిస్మృతెల్లను
విశ్వవిభుని మహిమ ♦ విశదపడఁగ. 84

చ. అనుటయు భద్రియిట్లనియె ♦ హర్షలతా విను మీమె ధర్మపా
లుని వరపత్ని [illegible] సరళ ♦ లోకములోపల నీమెఁబోలు సా
ధ్వినిఁ గనలేము నిన్నిటను ♦ [illegible]గనుండిన యీపులివడిన్
దునిమిన వీరుఁడీ సరిసు ♦ [illegible]సమాన పరాక్రముం డిలన్. 85

క. అనుమాట వినినలోడనె
ఘనభక్తిని సరళపాద ♦ కంజాతములన్
దనశిరమిడి మందారుని
తనయామణి హర్షలతకు ♦ [illegible] దెలిపెన్. 86

ఆ. అపుడు హర్షల [illegible]ను ♦ ననుపమప్రీతిలో
నెత్తియమ్మ వచ్చి ♦ తెలయుడవు
ననుచు సరళయుడుగ ♦ నబ్బాలవినిపించె
జరిగినట్టి కతను ♦ సంగ్రహముగ. 87

తే. అంత నామువ్వురనుగూడి ♦ యుదధిమీఁది
కరిగి సుఖముండిరిచ్చటఁ ♦ గానలోన
సార్వభౌముఁడు వేఁటాడి ♦ సరగవచ్చి
యెంత వెతకిన సుతజాడ ♦ యింతగనమి. 88

ఉ. ఆసనిరాశఁ జేసికొని ♦ హాయని వంతమునింగి యీశ్వరా !
యీసుననేను జల్పిన వె ♦ యివ్విధినన్ను దురంతచింతలోఁ
ద్రోసెనుగాని హాస్యలత ♦ దోసమెఱుంగను దాని నేలొకో
గాసిలి యార్వవ్యాఘ్రపుము ♦ ఖంబునఁ ద్రోసితివక్కటా విధీ.

తే. అనుచుఁ జింతాభరమ్మున ♦ నడలియడలి
చేరియోదార్చు వారలె ♦ వ్వారులేమి
సార్వభౌముండు గర్వమ్ము ♦ సర్వముడిగి
వచ్చిచేరెను మాళవ ♦ పాలుపురము. 90

మాలినీ. సరసవినుతిరక్తా ♦ సాధురక్షానుసక్తా !
దురితతతివిముక్తా ♦ దుఃఖశాంతి ప్రసక్తా !
పురజన హితసూక్తా ♦ పూతసంతోషభోక్తా !
పరమపురుషభక్తా ♦ పావనాచారయుక్తా ! 91

గద్య. ఇది శ్రీపరమేశ్వర కరుణాఫలిత లలిత కవితాకలిత శ్రీ రా
మలక్ష్మాంబాబుచ్చివేంక యామాత్య తనూజాత సకల
సజ్జనవిధేయ ఆదిపూడి సోమనాథ నామధేయ
ప్రణీతంబయిన శ్రీ విజయేంద్ర విజయం
బను సుప్రబంధంబునందుఁ
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ

విజయేంద్ర విజయము.

ఇష్టదేవతాధ్యానము.

క. శ్రీయుత సుగుణాకారా
వ్యాయామాదిక వినోద • వర్ధనశీలా
న్యాయాచరణ ప్రవీణా
నాయకకలితప సూర్త్యా • నామోక్షేశా.

తే. అవధరింపుము విజయేంద్ర పుత్రిఁ • దబ్ధిఁ జని
వంగదేశపు మధ్యాన • వరలుచుండు
రంగపురి పేరఁ బరఁగెడు • రాజధాని
మోదమునఁ బ్రాభవము పెంచి • పోవుచుండ.

సీ. ఎవ్వఁడే యుర్విపఁ • ఎవ్వనికరుఁడెంచ
విద్యల్ దలఁపించు • విధము వాఁడు
రాజపుత్రులలోన • రంజిల్లుచున్నాఁడు
ఎక్కడనశ్వంబేల • చిక్కఁదొక్కొక్క
బుగ్గలమీఁదను • బొల్పుచునును కాంతి
బ్రహ్మచర్య ప్రభా • వమును దెలిపె
మోమున మనరాజు • పోలికయున్నది
దగ్గఱిచుట్టమై • తనరునేమొ

యనుచుజనులాడు కొనుచుండ ♦ నరిగియరిగి
నగరుఁజేరెడు సరికినా ♦ నగరవిభుఁడు
హర్మ్యమందుండి యవ్వీరు ♦ నట్టెచూచి
తోడితెమ్మని తనమంత్రి ♦ తోడఁదెలిపె. 3

తే. అంతసచివుఁడు పఱతెంచి ♦ యర్హమైన
గౌరవమొసంగి యతని భూ ♦ కాంతుకడకుఁ
దేఁగనరపతి గద్దియ ♦ దిగ్గనడిగెఁ
జేతులనుమోడ్చి యల్లుఁడు ♦ చెంతనిలిచె. 4

తే. అంతనరపతి యాతని ♦ నల్లుఁడనుచుఁ
దెలిసియుండని కతమునఁ ♦ దలఁకితలఁకి
యయ్యమీరెవ్వరని పర ♦ మాదరమున
నడుగ విజయేంద్రుఁడెలమితో ♦ ననియెనిట్లు. 5

తే. మాళవముజన్మభూమినా ♦ మాతసరళ
నన్నువిజయేంద్రుఁడందురు ♦ విన్నవింతు
ధర్మపాలనరేంద్రుండు ♦ తండ్రియనిన
గట్టిగామామయల్లునిఁ ♦ గౌఁగిలించె. 6

తే. ఇట్టులాలింగనమొనర్చి ♦ యెలమితోడ
నల్లునకుఁబీఠమొసఁగియ ♦ నంతరమున
దొర్లివచ్చెడుదుఃఖమ్ము ♦ తోడనృపతి
చెలియలెక్కడనున్నది ♦ తెలుపుమనిన. 7

తే. విభుఁడుచెలిపోయెభ్రాతదాఁ ♦ బేడియయ్యె
నెచటనుండిననేమయ్యె ♦ యీశ్వరుండె
తనకుగతియనియొకయద్రిఁ ♦ దలఁచునందుఁ
జలుపుచున్నదియజ్ఞాత ♦ చర్యనేఁడు. 8

ఉ. చెలియలిభర్తకిం జెప్పుడుఁ ♦ జేసిరెయెఱుంగని భూమిభర్తలో
పలఁబరమేశు నిందలఁచి ♦ పాఁడిదొఱంగని న్యాయభర్త దా
యలచెఱలోనఁ బడ్డవల ♦ దావిడిపింపఁగఁ జెప్పమయ్య భూ
తలమున నేమి శాశ్వతము ♦ ధర్మముఁ బాసియడంగియుంటకున్. 9

చ. అనువిజయేంద్రుపలుకులకు ♦ నాత్మను నొచ్చినృపాలుఁడిట్లనెన్
వినుతగరాధరాధరము ♦ వీఁకను దాకిఁ జయంబుగాంచునే
యనలము మీఁద నామిడుత ♦ యట్టుక డంగినఁ బ్రమందకుండునే
మనమననెంత యోరిపున ♦ మానుషతేజముముందునల్లుఁడా. 10

క. రారాజుపేరుఁ జెప్పిన
నేరాజును మనకుఁదోడు ♦ నీయఁగడఁగునే
యూరక తెగియెంచినచో
ఘోరమ్ములు గల్గుఁగాక ♦ కొనముట్టుదమే. 11

తే. అనిన విజయేంద్రుఁ డాగ్రహా ♦ యత్తుఁడగుచుఁ
బ్రళయచండాగ్ని వలెమండి ♦ పడుచుఁ బలికె
నాత్మగౌరవ మొకయింత ♦ యైనలేదె
యకటా! క్షాత్ర మడుగంటె ♦ నవనియందు.

చ. బలములసిమ్ము సేనదరి ♦ భవ్యపరాక్రమ రేఖశోభిలన్
బ్రళయకృశానుకైవడిఁ బ్రి ♦ భావిభవంబున సార్వభౌము సే
నలమడియించి నా జనకు ♦ నన్మలిఁ దెచ్చెదఁ జూడు లీలగా
బలెబలెయంచు నందఱు స ♦ భాస్థలులన్ గొనియాడునట్లుగాన్.

తే. అనిననల్లుని యుత్సాహ ♦ మునకు మెచ్చి
యోర! విజయేంద్ర నీబోఁటి ♦ వీరుఁ జూచి
విజయలక్ష్మి వరింపదే ♦ విమల చరిత
కాని సామమ్మునకు మొదల్ ♦ గడఁగవలయు. 14

తే. అనుచు విజయేంద్రుఁ డిట్లనె ♦ నవనిపతికి
బలములకు శిక్ష నేర్పుచు ♦ భవ్యనగరిఁ
గొంతకాలము గడపుము ♦ నంతలోన
నరిమనోగత మెఱుఁగనౌ ♦ ననిన శౌరి. 15

మత్తకోకిల.

న్యాయశీలుని ధర్మపాలుని ♦ న్యాయమే చెఱఁబెట్టఁగాన్
హేయమైతమ స్వచ్ఛకీర్తికి ♦ నిద్దిగూర్చెఁ గళంకమున్
న్యాయమార్గము దప్పువారల ♦ కాపదల్ ఘటియిల్లెడున్
నాయనుంగు మఱందిఁ జేయుము ♦ నాగబంధ విముక్తుఁగాన్. 16

ఆ. ఇట్లు సార్వభౌము ♦ నెచ్చరించెను నల్లు
కమ్మ వ్రాసి పంపి ♦ కడఁకఁ జూప
సైన్యచయము నెల్ల ♦ సంశిక్షితము సేయ
నల్లు వశము సేసి ♦ యలరుచుండె. 17

సీ. అటఁ జక్రవర్తి దా ♦ నంతఃపురములోన
నొంటిగా నుండుచు ♦ నోర్వలేని
దుఃఖాగ్నిలోఁ బడి ♦ దొరలుచు నటునిటు
వాపోయె నిట్టులు ♦ వసుమతీశ
సర్వమంగళ వాసె ♦ సర్వమంగళములు
నామెతోనే పోసె ♦ నాకు నవని
భద్రినస్వడ నాడె ♦ భద్రమ్ము లెల్లను
నాఁటితోనే వీడె ♦ నాకు ధరణి
హర్షలత రోగ నాకున్న ♦ హర్షమెల్ల
యూడ్చుకొని యేగ నయ్యయో ! ♦ యొంటినైతి
సార్వభౌమాంక మేల నా ♦ శౌర్య మేల
యుర్వి నాబోఁటి దౌర్భాగ్యుఁ ♦ డున్నవాఁడె. 18

క. అనిన్యాసల పడుచుఁ దేవుఁ
జనపతిపతికి దక్షవంగ ♦ జననాథుని క
మ్మను వెచ్చి యిచ్చె నాక్రుఁడు
మనమటు హర్షించి చదివె ♦ సుందరుండున్. 19

తే. చదివియుండవల నత్యంబు ♦ చక్రనరసి
ధర్మపాలుని శీలంబుఁ ♦ దలఁచి తలఁచి
యితని నిష్ఫలమవదల న ♦ రేశురెల్లఁ
జులధి నగఁ జూతురనుచుఁ దా ♦ నులికి యులికి. 20

తే. శౌరి ... కొందమనే ♦ స్వర్గసుఖము
నంతలో వెతలన్నియు ♦ నంతరించు
ననుచు నిశ్చయము నుజేసి ♦ కొని విభుండు
లేఖ యొకటి శౌరికి ♦ లీల వ్రాసె. 21

తే. ధర్మపాలునిఁ బణముగా ♦ ధరణి నొడ్డి
తొడరుచున్నాను శంకర ♦ ద్యూతమునకు
నీకు నీక్రీడలోపల ♦ నేరుపున్న
గెలిచికొని పొమ్ము మఱిదినిఁ ♦ బలుక లేల. 22

తే. అనుచు వ్రాసిన కమ్మను ♦ నతిరయమున
... దకంపె రణాక్షిపుఁ ♦ జేరఁ బిలిచి
యొంటికిని సేనలను గొల్వ ♦ నాజ్ఞ యొసఁగి
యంచిపురిలోన నుపతిక్రి ♦ త్యములనుండె. 23

తే. అచట నొక నాఁడు సరళ దా ♦ నద్రిమీఁద
పత్లలత భద్రిలను గూడి ♦ యలరుచుండి
సుదుఁడు దలఁపునకును రాఁగ ♦ శుద్ధచరిత
యుల్లపలుకంగఁ దొడఁగెను ♦ నెంత యుదమి. 24

ఉ. "నీతులఁ దూఁగు మజ్జనకు • నిట్లు విడిపింపఁగ రావుఁ జేసిన
మాతరొ! హారిసేనలన • మానుషరీతిని దెంచి వైరులన్
జేతులఁ దీఁటఁ బోఁ జమరి • చెచ్చెర గాల్చెదఁ దండ్రిగారితో
నీతఱిఁ జేరి పోల్చెదను • నిర్మలభక్తిని దేవుఁ గొల్చెదన్." 25

చ. అనుచుఁ బ్రతాపముల్ పలికి • యాసుతుఁ డేగను నేఁటిదాఁకనా
తని తెలుఁగేమియున్ గనము • తాలిమి దూలఁగఁ జొచ్చె దేవుఁడే
తనకరుణా సువృష్టిని స • దాతనభక్తులఁ బ్రోవుచుండు నా
తనిపయి భారమెల్లనిడి • స్థైర్యము పూనుట యుక్తమెమ్మెయిన్.

తే. అనుచుఁ గనులను మూసి తా • నతులభక్తి
విశ్వసాక్షిని హృదయాబ్జ • వీధియందుఁ
గాంచి సంతోషమగ్నుఁడై • కాలు [?] నంత
హర్షలత యప్పు డొంటిగా • నవలికరిగి [?]. 27

సీ. ఒకరు వృక్షముక్రింద • నొంటిగాఁ గూర్చుండి
తండ్రిదుర్దశలను • దలఁచి తలఁచి
ననుఁ బాసి నా తండ్రి • ఘనశోకవహ్నిలోఁ
గ్రాఁగుచుండఁగ నాకుఁ • బ్రాణమిచ్చిన
రాణి మారుఁడు వోయి • రణమునకై పిల్వఁ
గోపశోకమ్ములు • గోలఁదిమీఱ
నెట్లు దా నడరునో • యీవిజయేంద్రుండు
ఖండనమ్మున నెట్లు • ప్రజ్వరిలునొ [?]
యీశ్వరా! వీరికిద్దఱ • కెవ్విధమున
హాని రాకుండ రక్షింపు • మమితతోష
సర్వసజ్జన పరితోష • శాంతిభూష
దండములొనర్తు నీకిదె • ధర్మవేష. 28

ఆ. అనుచు హస్తలతయు • నాసరశాదేవి
వేఱువేఱు చోట్ల • విశ్వవిభునిఁ
గొల్చుచుండ భద్ర • కుంస్త్రిఁదానొకవంక
విమలభక్తిదేవు • వేఁడెనిట్లు. 29

తే. హస్తలత విజయేందున్న • స్థాంగియగుచు
నలరుచుండఁగఁ జూచుభా • గ్యమ్ముమాకుఁ
వ్వరఁగఁ దయచేయవే దేవ • ధర్మభావ
శుభ్రకీర్తిరమాధవ • సుప్రభావ. 30

క. ఇవ్విధి నామువ్వురుఁగడు
మవ్యభక్తిం బరేశు • మదిఁగొల్చుచుఁ దా
నవ్యగ వగలం బొందక
యుర్విభు కరుణాసువృష్టి • నలరిరిగిరిపైన్. 31

ఆ. అంతవంగఁ బొల్చు • నారంగపురమున
సార్వభౌము కవ్రు • శౌరిఁజేర
నతఁడు దానిఁజదవి • యతికుపితుండయి
యల్లునకును బూప • నాతఁడార్చి. 32

చ. శివవిప భూమి తాఁ దిరుగు • తీపన ఘోటక ధాటిఁ గొల్పెదన్
సరసర నెరి శీషణ్ణముల • సంగరభూమిని డొల్లనేసెదన్
పిఱుతిర శత్రుమధ్యమున • భీష్ముని మాడ్కిఁ కలంచి మించెదన్
బొరిఁబొరి హా మణ్ణనీరముల • పూరము నీకనులందుఁ గొల్పెదన్.

తే. అనుచు వీరావతారమై • యడరునట్టి
యల్లునెన్నను దట్టియో • యార్యవినుత
ననలను రెండు భాగముల్ • సేసియిడుము.
ఇట్టులుఁ జెలంగినడవుద • మిద్ధగతుల. 34

తే. అనుచు మామ యెఱింగింప • నల్లుఁ డరిగి
సకలసైన్యంబులను రెండు • సమములైన
వ్యూహములుగాను దీర్చి • యోధవరుల
కెచ్చరిక దెల్పి శౌరిని • హెచ్చరించె. 35

ఉ. అప్పుడు శౌరి శౌరిక్రియ • నద్భుతరీతి నలంకృతాంగుఁడై
చప్పనవేషతోఁ జెలఁగు • చారుహయంబును నెక్కి కాంతితో
నొప్పెడు చంద్రహాసమును • యోధులు మెచ్చఁగఁ జేతఁ దాల్చి తా
నప్పనఁ గోరుసేనలకు • నాజ్ఞయొసంగెను ఘాటితోఁ జనన్. 36

తే. అపుడు భేరీవిరావముల్ • హర్షమొసఁగెఁ
బటహ కాహళ రవములు • పర్వమిడియె
వీరభట సింహనాదముల్ • వేడ్కఁ గొలిపెఁ
జటులతర ఘాటితో నేగె • సైన్యచయము. 37

క. అంతన్ విజయేంద్రుఁడు దా
నెంతయుఁ బ్రవిమలప్రభక్తి • నీశ్వరు మదిలోఁ
జింతించి యుద్ధమునకై
స్వాంతమ్ము డరంగ నప్పుడు • సన్నాహుండై. 38

ఉ. చెంగున నెక్కి గుఱ్ఱమును • చేత సఖడ్గము దాల్చి సేనలన్
సంగర ఘాటికిం గొలిపి • చాతురరంబగు ఛంధఘార్భటిన్
బోఁగుచు వెంట నంటిచనె • భూరిపరాక్రమ రేఖశోభిలన్
సింగము హస్తిపైఁ జనెడు • చెన్నున వీరుల నెచ్చరించుచున్. 39

తే. శౌరి విజయేంద్రులివ్విధి • సమరమునకు
వచ్చువిధమును వినిసార్వ • భౌముఁ డంత
వీరరణధీర విజయేంద్రు • పైకి నుఱుకఁ
బంచి శౌరినిఁ దాఁ దాఁక • నెంచి యపుడు. 40

ఉ. తెల్లని తేజి నెక్కి రిపుకడుఁ • దెల్లని దుస్తులఁ దాల్చి మేనిపైఁ
దెల్లని కాంతు లీనునొక • దివ్యతరంబగు ఖడ్గమూనితాన్
గొల్లఁగ సేన కంతయును • గొల్వఁగ నేగెను ధంధమార్భటిన్
జల్లన వైరిగుండె లవి • సన్ బగులంగను శౌర్యమూర్తియై. 41

క. తనవెంటను [illegible]ణాక్షీయుఁడు
గొనివేలకొలంది బలముఁ • గుపితుండగుచున్
ఘనుఁడగు విజయేంద్రునిపైఁ
జని[illegible]తలంబు • చలియించుగతిన్. 42

ఆ. శత్రువైరిసేన • చనుదెంచెనో లేదొ
శౌరియడరుఁ డనుచు • సైన్యములకు
నాజ్ఞనిచ్చె తాను • నత్యంత శౌర్యంబుఁ
జూపవలెఁగా రిపుల • యేపుదఱఁగ. 43

చ. నిమిషములోన శీర్షములు • నిండెరణాంగణమందు నెత్తురో
యమితముగాఁ బ్రవాహమయి • యంతటఁ బాఱఁగఁజొచ్చె నేలపై
సమదగ[illegible] దొరలెఁ • జప్పునఁగూలెను ఘోటకావళుల్
ప్రమదముఁబొంది శౌరి తన • భవ్యబలంబును మెచ్చెనార్చుచున్. 44

చ. [illegible] సార్వభౌముఁడును • సాగ్రహముల్ వహియించి యద్దిరా
మదమున బొబ్బరించి ఘోరముగ • మారొక్రనితానులు మాడఁజొచ్చినన్
జెదరెను వైరి సైన్యములు • చెచ్చెరశౌరినిఁబట్టె నాతఁడున్
మొసలకవాల్చి శీర్షమును • మేదినిఁజూచుచుఁ బోయె దాయతోన్.

తే. ఇట్లు శౌరినిఁ జెఱఁగొని • యొసకమెసఁగ
సార్వభౌముఁడు రణధీరు • సలుపు దురముఁ
గనెడు వేడుక నావంకఁ • జనియె నౌర!
జయముచింతల మఱపింపఁ • జాలునుగద. 46

చ. అటు రణధీరుఁడుగ్రుఁడయి ♦ యివ్విజయేంద్రుని దాఁకనాతఁడున్
బటుతర బాహుశక్తియును ♦ భవ్యపరాక్రమ లీలఁ జూపినన్
బటిమను వీడి చేవచెడి ♦ పాఱెను ఘోజులు పెండనాఘుఁడన్
గటకటా ! యెట్టిపాటనుచుఁ ♦ గ్రిచ్చఱిసేన మఱచ్చెనాజికిన్.

తే. మేఘములఁబోలెఁ గ్రమ్ముచు ♦ మీఁదఁ గసి
వచ్చువైరులకును జండ ♦ వాయువట్లు
లేచి పోఁద్రోలి యవ్విజ ♦ యేంద్రుఁడార్చె
మాతుఁడొకింత చింతిల్లి ♦ మరలఁద్రోసె. 48

తే. కొండవలె మీఁదఁ బడు శత్రు ♦ కోటికెల్లఁ
దాను శతకోటివలె నిల్చి ♦ తఱిమివైచి
పొల్చె నవ్విజయేంద్రుఁడు ♦ భూరియశుఁడు
మరగియును వైరిదండుల ♦ మఱలఁగొలిపె. 49

తే. చీఁకటులు గ్రమ్మినట్టులు ♦ చిత్రకితి
నన్నిదెసలను శత్రువు ♦ లలమికొనినఁ
బ్రబలతేజంబు చేవానిఁ ♦ బాఱఁద్రోలి
వఱలె విజయేంద్రుఁడా గ్రీష్మ ♦ భానుపగిది. 50

తే. ఎన్నిమాఱులు ద్రోసిన ♦ నన్నిమాఱుల్
తఱుముచుండెను విజయేంద్రు ♦ ధాటిఁజూచి
జగ్గిలిన రణధీరుని ♦ భీతిమాన్చి
సార్వభౌముఁడు శౌర్యంబుఁ ♦ జక్కఁగొప్పె. 51

ఉ. ఆరణధీరుఁడప్పుడు మ ♦ హాహవదోహలుఁడై చెలంగుచున్
జేరి రణాంగణంబు తన ♦ చేతికొలందిగ వైరిసేనలన్
దారుణరీతిఁ గూల్చియు గ ♦ దన్ విజయేంద్రుఁడు పూనితాఁకిన
న్వాటెను నొక్కఁ జేపరుగు ♦ నన్ రణధీరుఁడు భీరుఁడై వడిన్. 52

తే. అంతనసహాయ శూరుండై • యలరువాని
వీరు నవ్విజయేంద్రుని • విజయసముని
శౌర్యమును మెచ్చి నృపపతి • సత్కరింప
నెంచి యాతనికడకుం దాఁ • బంచెనాకని. 53

తే. పంప నవ్విజయేంద్రుఁడు • భవ్యయశుఁడు
దాను గోరినవెల్లను • దారమతిని
నిచ్చుకోరిక గలదేని • వచ్చెదనని
చెప్పిపంపిన మందారుఁ • డొప్పియంత. 54

తే. అతనిఁగొనిరాఁగ రణశూరు • నంపె నాతఁ
డెంతయును వైభవంబున • నిభముమీఁద
సంతసము మీఱఁగాఁ దెచ్చి • చక్రవర్తి
కడకుఁ జేర్చిన నాతఁడు • గనుఁ బ్రియమున. 55

తే. చారుతర పీఠ మొసఁగి యో • శౌర్యజలధి
నిన్నుఁ బోలినవీరుఁడే • నెన్నఁడుఁగనఁ
గోరు నీకోర్కెల్లను • గూర్తునిత్తు
ననిన విజయేంద్రుఁ డెంతయు • హర్షమందె. 56

క. నెఱనున్న మాన్యపాలుని
ధరణీధవ నందనుఁ బదవి • దయఁ జూపుమనన్
సరగున నేరిని నాతని
సరసన్ రక్షించియుంచె • సముపీఠమునన్. 57

ఆ. అంత సార్వభౌముఁ • డవ్విజయేంద్రుని
నెలమితోడఁ గని మా • కేమికోర్కె
కలదొ తెలుపుమన్నఁ • గరకంజములు మోడ్చి
నను ననుగ్రహింపు • జననాథ నఁగె. 58

తే. అనిన నాశ్చర్యమగ్నుఁడై ♦ యన్నరేంద్రుఁ
డన్న! నీవంటి శూరునిఁ ♦ గన్నవానిఁ
దెలుపుమన విజయేంద్రుఁడు ♦ దేవ వినుము
ధర్మపాలుఁడు నాతండ్రి ♦ ధర్మమూర్తి. 59

తే. అనినహర్షంబు నాఁపంగ ♦ నలవిగాక
గద్దియనుడిగ్గి విజయేంద్రుఁ ♦ గౌఁగిలించి
సింహమున కెప్పుడును భువి ♦ సింహమే కన
పుట్టుననియుబ్బి పలుకుచు ♦ భూవరుండు. 60

తే. తత్క్షణంబున రప్పించి ♦ ధర్మపాలు
నచటి విజయేంద్రునింజూపి ♦ యార్య వినుమ
నిన్నుఁజెఱనుండి విడిపింప ♦ నెన్నఁగాని
భూరిశౌర్యంబుఁ జూపిన ♦ పుత్త్రుఁడితఁడు. 61

తే. అనిన జనకునివరపాద ♦ వనజములను
వ్రాలి విజయేంద్రుఁడానంద ♦ వార్ధిమున్గి
మత్తరోలంబరాజంబు ♦ మాడ్కినున్నఁ
బలికె జనకుండు తనయు లే ♦ వంగనెత్తి. 62

ఉ. వింతగ శౌర్యమున్నెఱపి ♦ వీరవరేణ్యులు మెచ్చఁగనోయి
యత్యంతముదావహంబగు మ ♦ హాయశముంగడియించి మించినన్
శాంతమహాసముద్రమున ♦ సారెకుఁ దేలఁగఁజేసితోరనీ
వెంతటివాఁడవైతి విజ ♦ యేంద్రకుమార వివేకసాగరా! 63

తే. అనుచుఁగౌఁగిటఁజేర్చియో ♦ యనుఁగుపట్టి
భద్రభద్రమ సరళకు ♦ భవ్యయశకు
సేమమాయన విని సార్వ ♦ భౌముఁడపుడు
వగచుచును ధర్మపాలుని ♦ మొగముఁజూచి. 64

తే. భద్రనడిగెదు నీకునా ♦ భవ్యచరిత
జాడదెలిసినఁ జెప్పవే ♦ సాహసవినుత
యనిన నేనేమెఱుంగను ♦ దనయుఁడితఁడు
దెలిసియుండంగ నోపును ♦ దేవ యనిన. 65

తే. సార్వభౌముఁడు విజయేంద్రు ♦ సరగఁ జూచి
భద్రజాడ నెఱుంగుదే ♦ భవ్యకీర్తి
యనిన భూపాలుకిర్వురు ♦ నలరి యిట్లు
తెలిపె విజయేంద్రుఁ డంతయుఁ ♦ దేటపడఁగ. 66

క. నీరలు జనకుని జెఱఁగొన
హారావళిఁ జేరియుంటి ♦ సుస్పష్టముగా
జారుమతి మాతసరళయుఁ
గారుణ్యంబుననిభద్ర ♦ గదత్రసదనమున్. 67

క. మాతను శిక్షను బెరిఁగితి
నాతల్లియనుజ్ఞఁ గాంచి ♦ యుటకాఁగపురీ
నేతను శౌరినిఁ జేరితి
నీతీరునఁ గార్యజాత ♦ మెల్లనడపితిన్. 68

క. ఇంతకు భగవంతునిదయ
యొంతయుఁ గారణముగాన ♦ నెచ్చినభక్తిన్
జింతింతము మనమనముల
నింతింతనరాని యట్టి ♦ యీశ్వరుమహిమన్. 69

తే. అనిన నుర్వీశులిర్వురా ♦ యనఘు మెచ్చి
శౌరికెంతయు సత్కృతి ♦ సలిపిరంత
సరళభద్రిలఁ గొనిరాఁగ ♦ సంభ్రమమునఁ
బైఁడి యందలముల సార్వ ♦ భౌముఁడంపె. 70

ఆ. అంతఁ జక్రవర్తి ♦ యాధర్మపాలునిఁ
జూచి యిట్టులనియె ♦ శుద్ధచరిత
పెట్టరాని పాట్లఁ ♦ బెట్టిన వాఁడను
అంతకుఁడను ఘోర ♦ హంతకుఁడను. 71

తే. సరళ నాకారణమ్మున ♦ జాలిఁ బడియె
భద్ర నాకతమునఁ జాల ♦ బాధపడియె
శౌరి ననుఁబట్టి యింతక ♦ ష్టమ్ము పడియె
నక్కటా! యిన్నిటికి మూల ♦ నైతి నేను. 72

ఆ. అనుచుఁ బరితపించు ♦ నా సార్వభౌముని
వంతఁ జూచి ధర్మ ♦ పాలుఁ డంతఁ
గిడుపులోన మేలు ♦ గీలించు పరమేశు
మఱచి యిట్లు మీరు ♦ మఱుఁగఁ దగునె. 73

తే. అనుచు నోదార్చె నంతట ♦ నందఱరిగి
మాళవేంద్రుని నగరాన ♦ మానవతుల
సరళ భద్రల రాకకై ♦ చాలఁ దమిని
నెదురు చూచుచునుండి రు ♦ ర్వీశతిలక. 74

సీ. అక్కడఁ గొండన్నె ♦ నొక్కదినమ్మునఁ
బురుషుఁ డొక్కఁడు వచ్చి ♦ సరళఁ జూచి
యమ్మ! చొక్కపు పైఁడి ♦ యంపెలమ్ములు రెండు
సార్వభౌముఁడు పంపె ♦ నరగమీకు
ననిన లోఁ గలఁగియు ♦ నామె ధైర్యము నూని
కమ్మ యేదైనను ♦ గలదె యనిన
విజయేంద్రుఁ డన్మహా ♦ వీరుఁ డిచ్చెను దీని
ననుచుఁ జేతను బెట్టె ♦ నతఁడు లేఖ

నంతహస్తిలతయు ♦ నాథపత్నిలఁగాంచి
కమ్మ! యెవరువారిని ♦ నమ్మ యనుచుఁ
దన్నుఁ జేరి మిగులఁ ♦ దమితోడ నడిగిన
సరళ విగ్రరగను ♦ జెప్పెనిట్లు. 75

తే. అమ్మ! సర్వేశు కరుణచే ♦ నమరె జయము
సార్వభౌముఁడు జనకుని ♦ సత్కరించె
నెల్లరము మీదు రాకకై ♦ యెదురుచూచు
చున్నవారము. ఇదె పుత్రి ♦ విన్నవమ్మ. 76

కవిరాజవిరాజితము.

అనివినిపించిన ♦ నందఱు నీశ్వరు ♦ నప్పుడు చిత్తసరోజములన్
గనికొని యాడిరి ♦ గానము చేసిరి ♦ కాలము పుచ్చిరి ప్రార్థనలన్
ననలను దాల్చిరి ♦ నవ్వులఁ దేలిరి ♦ నవ్యఫలాళి భుజించి వెసన్
మనములరంగగ ♦ మాళవభూమికి ♦ మానినులేగఁ దొడంగిరటన్.

ఆ. భద్రిహస్తిలతలు ♦ బాగుగా నొకయెడ
లమ్మసైకతసరళ ♦ నెమ్మి మీఱ
నొకతయుండలమ్మ ♦ నొకతెకును బోయలు
ననలఁ బోలె మోచి ♦ కొనుచుఁ జనిరి. 78

ఆ. కొంతసేపు భద్రిఁ ♦ గూడి మూర్ఛించుచును
గొంతసేపు సరళఁ ♦ గూడియుండు
నిట్లు హస్తిలతయు ♦ సిద్ధమునను హాయిన్
మిడుమనంబుతోఁ గూర్చి ♦ నడపబడవ. 79

తే. హస్తిలత తన్నుఁ జేరిన ♦ యప్పుడు భద్రి
బాల! చూడవె యిదె నీవు ♦ పట్టుచోటు
అవసరో విజయోందుర్గఁ దప్పులి ♦ నట్టిచంపి
యూపరాజాని నన్ను రక్షించి ♦ నట్టిచోటు. 80

ఆ. అనిన హంసకాలతయు ♦ నామె వంకనుజూచి
నాదు జనకుకడను ♦ నన్నుఁగూర్చి
యిదియాకరుండను ♦ హంసకాంబు మీఱఁగాఁ
జెప్పియుండునేమొ ♦ చిత్రచరిత. 81

తే. అనిన నాభద్ర కోడలి ♦ నలగఁజూచి
యిమ్మనినుఁగూర్చి యేమియు ♦ నతఁడెఱుఁగఁడు
గాన నెట్టులు దెలుపంగఁ ♦ గలఁడు చెప్పుము
కాక యాతఁడు నిస్వార్థ ♦ కార్యపరుఁడు. 82

తే. ఆమ్మహాత్ముని సుగుణగ ♦ ణమ్ము లెన్న
నలవిగా దాతనికి సాటి ♦ యితఁడె జగతి
నన్న నెఱుఁగఁడు నీవిట ♦ నున్నమాట
యందలమ్ముల దెంటిసే ♦ యుంపియుంట. 83

ఆ. అనినహంసకాలతకు ♦ నవ్విజయేంద్రుని
యందుఁజెప్పఁగాని ♦ యింత ప్రేమ
మనసునందుఁ గలిగె ♦ మఱియుద పొంగెనాఁ
గనులనుండి జాఱెఁ ♦ గంకణములు. 84

తే. అంతఁ దాహంసకాలతనోయి ♦ యాసరళను
సరస సల్లాపములఁ దేల్చి ♦ చారుఫణితి
మాళవము చేరవగుటను ♦ మరలివచ్చి
పట్టరానట్టి తమితోడ ♦ భద్రఁజేరె. 85

తే. అన్న తన్నెట్లుచూచునో ♦ యనెడుభీతి
భద్ర వెలవెలఁబోయిన ♦ బాలచూచి
యత్తనినుఁగూర్చి మాతండ్రి ♦ యడలుచుండు
నీవు భయపడకమ్మ ని ♦ న్నెమ్మిఁగాంచు. 86

తే. అనుచునోదార్చుచుండఁ బూ ♦ ర్వాద్రి కడకు
నేఁడువింతలలో వింత ♦ నెగడునంచుఁ
జూచువేడ్కను జనుదెంచె ♦ సూర్యుఁడంతఁ
బల్లకులు రెండు పురములో ♦ వెలికివచ్చె. 87

తే. సరళయుండిన పల్లకి ♦ సత్వరముగ
ధర్మపాలుని మేడకుఁ ♦ దరలిపోయె
హర్షలత భద్రియుండిన ♦ యందలమ్ము
నార్యభామిని సౌధరా ♦ జమును జేరె. 88

తే. ధర్మపాలుఁడు శౌరితోఁ ♦ దనయుతోడ
సరళరాక నిరీక్షించి ♦ సంభ్రమమున
మెట్లనరినిల్చి యుండ నా ♦ మెలఁతమిన్న
పల్లకినిడిగ్గి యెలమితో ♦ భర్తఁగాంచి. 89

తే. కాళ్ళఁ దావ్రాలి కన్నీటఁ ♦ గడుగుచుండ
ధర్మపాలుఁడు హర్షాశ్రు ♦ ధారచేత
నామె కభిషేక మొనరించి ♦ యలరుచుండి
శాంతయును బ్రీతితో నెత్తి ♦ యిట్లుపలికె. 90

చ. పరమపతివ్రతా సరళ ♦ భవ్యచరిత్రవు నీవు పుత్రునిన్
నిరుపమ శౌర్యవంతునిగ ♦ నిర్మలధర్మ పథానువర్తిఁగాఁ
గరమనురక్తిఁ జేసితివి ♦ కష్టములన్నిటి కోర్చిభర్తదా
శరణమొసంగి నట్టిసతి ♦ సర్వవిధంబులఁ బ్రోచిమించితౌ. 91

తే. అనినఁ బతిఁ జూచి సరళ యో ♦ యమలచరిత
యినుని కిరణాళి యెంతయు ♦ నిందునందుఁ
బ్రతిఫలించెడు కరణి నీ ♦ భావముగను
బతిగుణమ్ములె సతియందుఁ ♦ బ్రతిఫలించు. 92

తే. అనియనంతరమునఁ దన ♦ యన్న కెరఁగి
యుచితరీతిని నుపకృతి ♦ నుగ్గడించెఁ
వినయుఁ డెంతయు భక్తితోఁ ♦ దనకు మ్రొక్కఁ
బ్రకట కరుణాకటాక్షమా ♦ లికలఁ దనిపె. 93

తే. అంతనందఱు భర్మహ ♦ ర్మ్యాగ్రమునందుఁ
జేరి భగవంతు ననుపమ ♦ చిత్రమహిమ
లెంచి రెంతయు నెలమితో ♦ నెసఁగుచుండి
రిచట రారాజు భద్రదే ♦ రెంతయుఁ దమి. 94

తే. మొసలను వేచియుండఁగా ♦ మునుపుమీఱ
నందలముఁ దెచ్చిదించిరి ♦ యందునుండి
మించుమించినయట్టులు ♦ మెలఁత యొకతె
వచ్చితనమీఁదఁ బడుటవి ♦ భ్రమగఁ గాంచె. 95

తే. ఇంతలో భద్రదేవన కాళ్ళ ♦ కెరఁగి నిలిచె
నట్లు తనమీఁదఁ బడినయా ♦ యున్నమిన్న
నతఁడు చకచకఁగ నీక్షింప ♦ హర్షలతగ
నగపడిన మగన్నఁడయ్యెను ♦ హద్భుతాక్షి. 96

తే. మాటిమాటికిఁ జూచును ♦ మాటలుడుగు
సత్యమో లేక యిది నాకు ♦ స్వప్నమో యను
వ్యాఘ్రముఖమునఁ బడినట్టి ♦ బాలయొడ
బ్రదికివచ్చుట యిదియేమ ♦ భ్రాంతియనును. 97

తే. ఇట్లుకొంత వితర్కించి ♦ యెదుటనున్న
హర్షలతఁ జూచి నిజముగా ♦ హర్షలతవె
యనిన నా హర్షలతయనె ♦ జనకుఁ గాంచి
యంతకంతకు నాశ్చర్య ♦ మతిశయిల్ల. 98

తే. హర్షలత నేను నాఁడు ని ◆ న్నడవిలోన
వదలి హయమెక్కి పోవుచో ◆ వ్యాఘ్రముఁ గని
బెదరి గుఱ్ఱము నను గఱచి ◆ వేగముగను
దూరముగఁ దీసికొనిపోయి ◆ త్రోసె నవని. 99

తే. మూర్ఛవోయితి నంతలోఁ ◆ బులి మహోగ్ర
గతిని గుఱ్ఱంబుపై దూఁకి ◆ గండమిడి
చంపి భక్షించుచుండెను ◆ జనక వినుము
మీఁదికత యుత్త తెలుపును ◆ మిగుల వినుఁడు. 100

తే. అనిన మందారుఁ డాభద్రి ◆ యాగ్రహంబు
నెల్ల విడనాడి మన్నించి ◆ యొలమితోడ
నింతయును వినికంతయు ◆ నెఱుక సేసి
మోపవారన్న గులోపల ◆ ముంపవమ్మ. 101

తే. అనిన సాదరమున భద్రి ◆ యన్న వినుము
నీవు కినిసిన కోపమున ◆ దేవదేవు
మహిమ యంతయుఁ జూపెడు ◆ మహిమ నాకుఁ
దక్కెఁగావున మీరెఱుఁగ ◆ రజ్జురాల. 102

ఉ. సురలు ధర్మాత్ములు నటు ◆ మించి ధీటగొన నేను నావిధిన్
మూలమునఁ బోవుచున్నను ◆ దుఃఖమునుండి తరింపఁజేయఁగాఁ
గారిమి మాళవేంద్రపసతి ◆ గాప్పన నా కభయంబు నిచ్చి తా
ధీరతఁ బుత్రితోడ నను ◆ దీనను దోకొనిపోయి కానలోఁ. 103

క. హారావళి సరిపై మను
ధారాళంబైన కరుణఁ ◆ దద్దయుఁ బ్రోచెన్
సరుగ రణపౌరుని గను
దారుని గాఁ జేసెఁ దనయ ◆ ధర్మాత్ముని గాన్. 104

క. తనయున్న శౌరిసాయకముఁ
గని మిన్నైఁ గవిసి జనుచుఁ ♦ గాంచి తన పతిన్
గొని రమ్మని విజయేంద్రునిఁ
దన తనయుని నంపె నపుఁడు ♦ ధీరోద్ధతుఁ డై. 105

క. చని గిరి దిగి కాననమునఁ
గని సత్త్వముఁ దినెడు పులిని ♦ ఖండించి పడిన్
గనుఁగొనె నచ్చెరువందిన
మనమున మూర్ఛిల్లినట్టి ♦ మన హంసలతన్. 106

ఆ. అంత మరలి జనని ♦ కుంతియుఁ దెల్పిన
నతని వెంట వచ్చి ♦ హంసలతను
సరళ దేర్చి కాంచె ♦ సాధ్వీశిరోమణి
యామె సుగుణగణము ♦ లేమి చెప్పుదు. 107

తే. మీఁదివృత్తాంత మెల్లను ♦ మీ కెఱుక
యనుచుఁ దెల్పిన మందారుఁ ♦ డలరి యలరి
యమలభద్రను దాఁగొని ♦ యాసియాడ
నెమ్మితో హంసలత తల ♦ నిమిరి నిమిరి. 108

చ. తనపదవేమి చూడక యు ♦ దారత మూర్ఖనిపాలు పాలికిన్
జని సరళాసతీమణికిఁ ♦ జక్కఁగఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి సాధ్వి యో
నిను నుతియింప నేరతునె ♦ నేరము లెల్ల క్షమింపవమ్మ నా
యనుజతనూజలన్ మనిచి ♦ నట్టి కృపామృతవార్ధి వమ్మ యో.

క. అను సార్వభౌముఁ గనుఁగొని
యనఘా నీ విట్లు మమ్ము ♦ నగ్గింపంగాఁ
జనునే పరమేశ్వరు కృప
మనయందనుపైనఁ గురియ ♦ మనుదుము గాదే. 110

క. అని సరళపలుకు నాతఁడు
గనుఁగొని విజయేంద్రు వంకఁ • గారుణ్యనిధీ
నిను నేమని పొగడుదు నా
తనయునకుఁ బ్రాణంబు నిడిన • దాత విధాతా. 111

ఆ. అనినఁ దెల్లపోయి • యవ్విజయేంద్రుఁడు
సార్వభౌముఁ జూచి • సత్యముగను
నేను గావలేదు • నీపుత్రి నెప్పుడు
నూరకేల నన్ను • నుగ్గడింప. 112

ఆ. అనినఁ దనయుఁ జూచి • యాసరళాదేవి
నాఁడు పులినిఁ జంపి • నాకు నీవు
మూర్ఛ మున్గినట్టి • పొలఁతిఁ జూపితే గద
యీమె యితని సుతర • హర్షలతర. 113

ఆ. అనినఁ దల్లిపలుకు • లాలించి విజయేంద్రుఁ
డూరకుండెనంత • నుచితరీతి
ధర్మపాలు నరసి • దయ శౌరిఁ గన్గొని
నిజనివాసపురత • సౌధమునకు. 114

ఆ. అంత భద్ర వచ్చి • యున్నను దాఁ జూడ
నంత చిత్రమమ్మ • యీశుమహిమ
మును సుదేవుఁ దలఁచి • యాసార్వభౌముండు
భద్రశీలులనియె • భవ్యఘనితి. 115

ఆ. తల్లి భ్రాతృవారాలు • తండ్రియు ధన్యుండు
ఎల్లసుగుణములకు • నిల్లుఁ బోలి
యలరుచుండు పుత్రుఁ • డవ్విజయేంద్రుఁడు
పేరిచుట్టిలికము • విజయకరము. 116

తే. హేమలత విజయేంద్రుని ♦ హేమవతిని
వనజ భాగినిం బొసంగిన ♦ ధన్యయితని
దేవియగుటకు నొప్పునే ♦ తెలుపుమనిన
నన్న! యతఁ డన్నఁ బ్రాణమ్ము ♦ హేమలతకు. 117

తే. అను మిభద్రి యోజించంప ♦ నాత్మనలరి
సచివురణాధిరుఁ బిలిచి యో ♦ సఖుఁడ పోయి
కనుఁగొనుము ధర్మపాలునిఁ ♦ గలసిమెలసి
వేడ్కగలదేమొ నాలోఁడ ♦ వియ్యమంద. 118

తే. అనుచు మందారుఁ డంపిన ♦ నయ్యమాత్యుఁ
డేగి మాళవభూపతి ♦ సేకతమునఁ
గలసి సంగతులన్నియుఁ ♦ దెలుప నతఁడు
సతిసుతులఁ గాంచి యోజించి ♦ సమ్మతించె. 119

సీ. ఆవార్త [illegible] ♦ నాసాధ్వి [illegible] మంచు
హేమలతమ్ము లోఁ బొంగ ♦ యతులగతుల
నగరంబుఁ గైసేసె ♦ నరినాథు లరుదెంచ
రప్పించి విడుదుల ♦ నొప్పనుంచి
శృంగారలక్ష్మి వ ♦ సించు మందిరమునఁ
గాంచ్లి మంటపమును ♦ వింతగూర్చి
వివిధవాద్యమ్ములు ♦ వివుల స్వనమ్ముల
వీనులవిందుగా ♦ వినఁబడఁజేసె
హేమలత హేమలతయైన ♦ నలరునట్లు
మణిమయాభరణమ్ముల ♦ మహిమఁ గొల్పి
భద్రితనకెంతయును సాయు ♦ వడుచును పెం
జనులనందఁ నానంద ♦ జలధిఁ దేల్చె. 120

తే. అంతయును సిద్ధమని తెల్ప • నదురువేట్లు
పేర్మిల భేరీరవంబులు • లీల మ్రోయ
సర్వభూషణములఁ దాల్చి • సంభ్రమించి
ప్రీతిఁ దలిదండ్రులకు మ్రొక్కి • పెండ్లికొడుకు. 121

సీ. కుంజరమ్ముల నెక్కి • కూర్మితో నిరువంకఁ
దండ్రియు శౌరియుఁ • దరలి రాఁగఁ
బైఁడియందల మెక్కి • పరమసంతోషానఁ
బూజ్యురాలౌ మాత • పొల్చి రాఁగ
నాశ్వికుల్ వెనుముందు • నత్యంత భక్తితో
సంగరక్షకులయి • యలరి రాఁగఁ
బూర్ణచంద్రుఁడు నింగిఁ • బొంగి తఱిఁ జూడఁగా
బ్రజలు వేడుక తోడ • బలసి రాఁగ
భద్రకరిమీఁద మణిమయ • ప్రభల నీను
పసిఁడియంబారి పైనుత్స • వమున వెడలి
వైభవమ్మున శ్రీసార్వ • భౌమ గృహము
వచ్చి చేరెను మంగళ • వాద్యమొలయ. 122

ఆ. అంతఁ జక్రవర్తి • యవ్విజయేంద్రుని
సంభ్రమమునఁ దెచ్చి • చారుమండ
పమునఁ జేర్చె నంత • భవ్యతేజముతోడ
హాషణలతయు వచ్చి • యమలభక్తి. 123

తే. కరుణఁ గాంచిన విజయేంద్రు • చరణములను
జారువీక్షణపుష్పమం • జరుల చేతఁ
బూజలొనరించి యొనరించి • పూర్ణమైన
తనకృతజ్ఞతఁ జూపుచుఁ • దనరుచుండె. 124

సీ. అప్పుడాచార్యుఁడ • య్యందఱి హృదయానఁ
బరమేశ్వరుని భక్తిఁ • బాదుకొల్ప
ధ్రువతారఁ బోలుచు • ధ్రువముగా గార్హస్థ్య
ధర్మమ్ము లోపలఁ • దనరుఁడంచు
నావసిష్ఠుని తోడి • యా యరుంధతిమించి
యన్యోన్యమును బ్రీతి • నలరుఁడనుచు
నెల్లరు దీవించి • యెలమితోఁ బువ్వులు
జల్లునఁ దమమీఁదఁ • జల్లుచుండఁ
వధువరుఁడును భగవంతు • భక్తిఁదలఁచి
దృఢతరంబగు మతినిఁ బ్రతిజ్ఞ సలిపి
పాణిపీడనమును సప్త • పదిని జరపి
పెద్దలకు మ్రొక్కి పొల్చిరి • పీఠములను.

ఉ. అప్పుడు రాజులందఱును • హర్షముతోఁదను జూచుచుండఁ
జప్పున రాజరాజుతన • చారుకిరీటముఁ దీసి ప్రీతితో
నొప్పుగ నల్లు శీర్షమున • నూర్జితరీతినిఁ జక్రవర్తివై
యొప్పుమటంచుఁ బెట్టెఁదనఁ • యోగ్యతనందఱు మెచ్చఁ

ఆ. అంతఁ గుసుమవర్ష • మంతటఁ గురిసెను
విజయభేరి మ్రోసి • వేడ్కఁ గొలిపె
జనులు సలుపునట్టి • జయజయనాదముల్
కొలఁదిమీఱె భద్ర • కోర్కెఁ దీరె.

తే. హర్షలత విజయేంద్రుల • హర్నిశంబు
నేకహృదయంబుతోఁ బర • మేశుఁ గొల్చి
ప్రజల సౌఖ్యాబ్ధిఁ దేల్చుచుఁ • బ్రబలుచుండి
శుభము లెల్లను బడసిరి • సూర్యభూప.

తే. ధర్మపాలుఁడవీవునీ ◆ ధర్మపత్ని
యెన్నసరళయె యవ్విజ ◆ యేంద్రుఁడనఁగ
నీసుపుత్రుండు గావున ◆ నిఖిలశుభము
లిచ్చిప్రోచుతమిముఁబర ◆ మేశ్వరుండు. 129

మాలిని.

సురుచిరగుణమూర్తీ ◆ శుద్ధమార్గప్రవర్తీ
విరతపరిజనార్తీ ◆ విద్వదానందమూర్తీ
అరితతిసమవర్తీ ◆ హర్షరాజానువర్తీ
పరమధవళకీర్తీ ◆ భక్తిసౌధాగ్రవర్తీ. 130

గద్య.

ఇది శ్రీ పరమేశ్వరకరుణాఫలితలలితకవితాకలిత శ్రీ రామలక్ష్మాంబా బుచ్చివేంకయామాత్యతనూజాత సకలసజ్జనవిధేయ ఆదిపూడి సోమనాథనామధేయ ప్రణీతంబయిన శ్రీ విజయేంద్రవిజయంబను సుప్రబంధంబునందు సర్వంబును జతుర్థాశ్వాసము సంపూర్ణము.

Sujanaranjani Printing Works, Cocanada.

శ్రీ

పతివ్రతామఞ్జరి

ఇది

శ్రీ గుండు అచ్చమాంబికాప్రణీతము.

ఏతద్గ్రంథకర్త్రి
మేనమామయు గోదావరిజిల్లా రిజిష్ట్రారు

నయిన

గుండు వాసుదేవశాస్త్రిచే

టీకతోఁ

ప్రచురితము.

1 సంపుటము.

కాకనాడ

1907

[వెల ణా 4 లు.

శ్రీరస్తు

విషయసూచిక.

శ్రీపరబ్రహ్మణేనమః.

పీఠిక.

శ్రీ పరమేశ్వరావతారములును, సత్పురుషుల చరిత్రంబులును, సాధ్వీమణుల కథలును, గల 'శ్రీసతకథామఞ్జరి' యను నీగ్రంథము, చిరంజీవినియు, నామేనఁగోడలు నగు గుండు అచ్చమాంబిక చే నాఱేండ్ల క్రిందటనే విరచితమయ్యెను; గాని, యింతదనుకఁ గారణాంతరము చే ముద్రాయితము కాలేదు. అందు నియ్యది మొదటిసంపుటము. ఇందుఁ గథకు నిరువదియేడు పద్యములు గలతొమ్మిది కథలు గలవు.

పండితాగ్రేసరులగు మహనీయుల కేతద్గ్రంథకర్త్రి యొనరించు పద్యరూపకమగు విజ్ఞాపన :—

చ. ఇలఁ గలసత్కవిప్రకర * మెంతయు లక్షణవేత్తలై సభా
స్థలులఁ జెలంగు పండితవి * తానము లుందమకూర్మిపుత్త్రియుం
జెలియలుఁ గాఁ దలంచి ననుఁ * జిత్తముల న్గరుణించి తప్పుల
న్గలిగినఁ జూచి దిద్దుదురు * గాత క్షమింతురు గాత నిచ్చలున్ !!

కాకినాడ,
10-4-07.

ఇట్లు
గుండు వాసుదేవశాస్త్రి.

శ్రీ సత్యధామఞ్జరి.

శ్రీ రామకృష్ణుల చరిత్ర.

క. శ్రీరామకృష్ణు లఘుజా
ద్యారిసురభిషక్సయోధు లైదేవకికిన్
శూరవసుదేవునకు యదు
వీరులు పుట్టిరల శేష విష్ణ్వంశములన్.

ఉ. ఖ్యాతిని రోహిణీజనని గర్భము ప్రోచెను రాము నయ్యశో
దాతనయ న్మహాప్రకృతిఁ దాఁ గొని కృష్ణుని డించి వచ్చి ప్రా
ణాతురుఁడైన శత్రుని భయంబున రక్షణ జేసెఁ దండ్రి క్రో
ఘాతిశయోగ్రరూపధరుఁడై కనెఁ గంసుఁడు తత్కుమారికన్. 2

చ. పొగిలెడి దేవకీవనిత పొత్తిటిబిడ్డను ఱాతిపైఁ దలం
బగులఁగ నీడ్చి కొట్టిన నభంబున వెల్గుచు నిల్చి మాతులుం
దెగడుచు యోగమాయ తనదివ్యశరీరము దాల్చి సద్విమా
నగమన యయ్యెఁ గృష్ణుఁ డిట నందయశోదలబిడ్డఁడై మనెన్. 3

చ. కలఁక జనించు నెమ్మదిని గంసుఁడు పూతనపేరిరక్కసిం
బిలిచి మహీస్థలిం బురిటి బిడ్డలఁ జంప విధించి యంపినం
జలమున దానిరక్తము విషంబును ప్రాణములున్ హరించెఁ గ
న్నులయిన విప్పలేని తఱి నోరు నెఱుంగని కృష్ణుఁ డత్తఱిన్. 4

సీ. మూడవనెల నిండువేడుక యగునాఁడె
బండిరక్కసుఁ దన్ని గండడంచెఁ

బదిరెండవనెలలు నేర్పడునాఁడె సుడిగాలి
రక్కసు జటాత్రి నుక్కడంచెఁ
దల్లికి నావులిం తను మన్ను దినునాఁడె
విశ్వరూపము జూపి వింత గొల్పె
గర్గునిచే నామకరణాదుల గ్రహించి
యగ్రజుతో నాట లాడఁ జొచ్చె
గీ. నమరమునిశాప యక్షవృక్షములఁ గూల్చెఁ
బండ్లు గొని యిచ్చు వెల మణిప్రతతిఁ జేసె
జడుపు దీర్చిన తల్లికిం జనవు చూపె
ఘనుఁడు బాలకృష్ణుఁడు బృహద్వనమునందు. 5
ఉ. వేవురురక్కసు ల్పరిభవింపఁ దలంచుటఁ జూచి భీతిచే
గోవులు గోపసంతతులు గొల్వఁగ నందుఁడు పల్లెనుండి బృం
దావనసీమఁ జేరె యమునానది చెంగట నాటలాడుచుం
దీవిగ రామకృష్ణులు నటించిరి బాలురఁ గూడి వేడుకన్. 6
సీ. వత్సాసురునిఁ జిత్ర వధఁజేసి బకదైత్యుఁ
జెండి యఘాసురుం జీల్చి వైచె
బ్రహ్మమనోగర్వ భంగంబు గావించి
ధేనుకాసురబలోద్దీప్తి వాపె
మాయాప్రలంబదుర్మద నాశన మొనర్చి
గోగోపకప్రాణకోటిఁ బ్రోచె
కాళీయఫణిదర్పఖండనం బొనరించి
కార్చిచ్చుమ్రింగి సంకటము దీర్చె

ధర్మవిధిఁ గన్యకావ్రతతి నొసంగె
మునిసతీదత్త సత్రాన్నమును భుజించె
యమరతతి మెచ్చ గోవర్ధనాద్రి యెత్తె
కృష్ణుఁ డింద్రు శక్తి హసించి కీర్తి కెక్కె. 7

వరుణునిదూత నందుని నవారణఁ గైకొని పోవఁ దత్పురం
బరుదుగఁ జొచ్చి కృష్ణుఁడు తదర్హసమర్చన లంది తండ్రి సం
బరమునఁ దోడి తెచ్చి మహిమాస్పదమై తగువిశ్వరూపముం
గరుణను జూపి గోపకుల గౌరవసంపద గాంచె దక్షుఁడై. 8

కిన్నరసిద్ధసాధ్య సురఖేచరగాన తిరస్కృతిస్థితిన్
వెన్నుని వేణునాదము నవీనగతి న్విలసిల్ల గోపికల్
మన్ననఁ జూప వారల సమస్తవిధంబుల గారవించె న
వ్వెన్నలదొంగ లోకముల వెల్గఁ గఁజేసెడి వెల్గుకూర్మితోన్. 9

ఘనమౌ సర్పమునందుఁ బట్టి దిగమ్రింగన్ భీతులై గోపకుల్
వనటం జెందిరి కృష్ణపాదహతి శాపప్రాప్తి వాయ న్సుద
ర్శనవిద్యాధరుఁడై హరిం బొగడె నాశ్చర్యంబుగా నందుఁడు
న్ననియె న్గోపిక లెల్లరు న్మదిని బ్రహ్మానందముం బొందఁగన్. 10

శంఖచూడుని వృషభరాక్షసు వధించి
కేశిఁ బడ నేసి నారదోక్తిని గ్రహించి
క్రూరు యమపుత్రుఁ ద్రుంచి యక్రూరుఁ గాంచి
యగ్రజునితో మధురఁ గృష్ణుఁ డరుగఁ దలఁచె. 11

వేగమె నందముఖ్యులు వివేకధను ప్రభునాజ్ఞ నర్ధను
ర్యాగము చూచు వేడుకఁ బ్రయాణములై శకటంబులందుఁ బా

ల్మీఁగడ పెర్గు నేయి మిసిమిం దగువెన్నయు జున్ను పాల్మీఁద
ల్గాఁ గలభాండముల్దగినకానుకలుం గొనివచ్చి రున్నతిన్. 12

శా. అక్రూరుం గని రామకృష్ణులు తదీయస్యందనం బెక్కఁ జో
నాక్రోశించిరి తద్వియోగజనితవ్యామోహలై గోపిక
ల్నక్రిస్తుత్యులు వేగ వత్తు మనుచున్ స్వాదూక్తులం బోవున
య్యక్రూరుండట విశ్వరూపము ప్రభూతాశ్చర్యుఁడై గన్గొనెన్. 13

చ. ఘనమథురాపురోపవనకంఠమునం డిగి రాడ్దుకూలము
ల్గొని రజకున్ వధించి హరి కూరిమి గోరుచు వస్త్రమాల్యగం
ధనికర మిచ్చు నాయకసుదామత్రివక్రల గౌరవించుచున్
ధనువు పెళుక్కున న్విఱిచెఁ దత్పరిపాలురఁ గూల్చె రాముఁడున్.

సీ. రాముతమ్ముఁడు మల్లరంగమార్గనిరోధ
కువలయాపీడంబు గూలనేసి,
బలుఁడు తోడ్పడ నిల్చి బాహుయుద్ధ మొనర్చి
మల్లపంచకమదోన్నతము బాపి,
తముకట్టఁ జూచి బాంధవులఁ జంపఁ గడంగు
కంసాధముని దీవ్రగతి వధించి
జననీజనకముఖ్య సద్బంధుజనుల సం
కెల లూడ్చి సద్భక్తి కేలుగొల్పి

గీ. యుగ్రసేనుని రాజుగా నుద్ధరించి
శక్రదత్తసుధర్మ సత్సభ నొసంగి
ప్రేమమీఱ నందాదుల న్వీటి కనిపి
యగ్రజుఁడుఁ దాను దలిదండ్రు లలర మనిరి. 15

చ. హరియును రాముఁడు న్వటువులై వ్రతదీక్షను స్వీకరించి స
ద్గురుకులవాసులై కళలఁ గోవిదులై గురుదక్షిణార్థమై
యరుదుగ సాగరోదరము నందలి పంచజను న్వధించి య
బ్బురముగ ధర్ముఁ గాంచి గురుపుత్త్రుని దెచ్చి రుదాత్తవిక్రముల్. 16

ఉ. వారలరాకఁ గాంచి యదువర్గము మేలనఁ గృష్ణుఁ డుద్ధవుం
గూరిమి నంపి నందుఁడును గోపికలు న్ముద మందఁజేసి కు
బ్జారుచిరాంగిసేవఁ గొని చక్రిగ నక్రూరురాజుచేత ల
క్రూరునిచేత గుర్తెఱిఁగి గుంతిని బ్రోవఁ దలంచె నెమ్మదిన్. 17

శా. జామాత న్దలుఁ గంసుఁ జంపిన జరాసంధుం డెదుర్ప న్పుర
శ్రీమీఱ న్రథయుగ్మ మంప బలుఁడున్ శ్రీకృష్ణుఁడు న్వీరసం
గ్రామక్రీడ నొనర్చి గెల్చిరి కడంక న్వాఁడు సైన్యంబుతో
సామర్థ్యంబునఁ బోరుచుం జనుచు మాత్సర్యంబుమైఁ ద్రిమ్మరెన్.

సీ. కలహాశనునిబోధ గలకాలయవనుండు
దండెత్తి వచ్చె నుద్దండలీల
నక్షౌహిణులతోడ నలజరాసంధుండు
దాడిగాఁ జనుదెంచు నేఁడొ రేపొ
యని సముద్రస్థలిన్ ఘనపురి ద్వారకం
గట్టించి యాదవాగ్రణుల నిలిపి
తఱిమి శత్రువు వెంటఁ దగుల నమ్ముచికుందు
చే వానిఁ జంపించి సేన నొంచి

గీ. యగ్రజునితోఁ బలాయితుఁ డైనకృష్ణుఁ
గని ప్రవర్షణాద్రిని దాహ మొనరఁ జేసి

యోగ నలజరాసంధుఁ డయ్యోగమూర్తి
లిలకు లంఘించి పురిఁ జేరి చెలిమితోడ. 19

ఉ. రైవతకుండు పుత్రికను రామున కిచ్చెను కృష్ణుఁ డష్టభా
ర్యావరుఁడై చెలంగి నరకాసురునిం బరిమార్చి యాపదా
ర్త్వపురరాదకన్నియలఁ బెండిలియై సురభూరుహంబు న
త్యావనవాటి నాటె దివిజావళిఁ గెల్చి త్రిలోకపూజ్యుఁడై. 20

సీ. సతికిఁ బదోంద్రముగా సుతు లుద్భవిల్లిరి
శ్రీకృష్ణుఁడును ముద్దుచేసి పెంచె
ననిరుద్ధునివివాహ మొనరించి బలునితో
నెత్తమాడుచు రుక్మి నేలఁ గూలెఁ
గరములు నఱికి ముష్కరబాణదైత్యుచే
మనుమనిభార్యతో మనిచెఁ జక్రి
బలుఁడు వేపల్లెబంధులతో జలక్రీడ
కై పిల్వఁ గాళింది కదలకుండె

గీ. హల మతఁడు బూని నూఱు కాల్వలుగ నీడ్చె
శరణ మని యామె వస్త్రభూషణము లిచ్చె
శాంతి గొనె సీరి కృష్ణుఁ డాచెంతఁ బౌండ్రు
గాశిరాజుతోఁ బరిమార్చె ఘనభుజుండు. 21

మ. కురురాజాత్మజఁ గొంచు సాంబుఁ డరుగం గోపంబుతో నాతనిం
జెఱలోఁ బెట్టినరాముఁ డల్గి హలముం జేపట్టి యాహస్తినా
పుర మెల్లం బెకలించుచున్నతఱి నాపుత్రుం డేచు రారాజుహూ
తురు నల్లుం డని వారిఁ దెచ్చి యిడ సంతోషించె నవ్వీరుఁడున్. 22

సీ. ఘనశమంతకపంచుకమున సూర్యోపరా
గస్నాన మాడి యగ్రజుఁడు దాను
ధారుణీశ్వరుల నందయశోదలను గోపి
కాస్త్రీల మౌనిసంఘములఁ గాంచి
యద్యోవిధుల వారి నలరించి వసుదేవు
నధ్వరరక్షణం బాచరించి
నందాదులును బంధుబృందమ్ములును దాము
నెమ్మి నచ్చట మూఁడునెలలు నిల్చి
గీ. దేవకీదేవికోరికఁ దీర్పఁ దలఁచి
సుతలమున కేగి తెచ్చిరి సోదరులను
క్రతుసహస్రి మొనర్చి రప్రతిముల యిన
రామకష్ణులఁ బొగడఁ దరంబె జగతి. 23

ఉ. సాళ్వని దంతవక్త్రముఖశత్రుల గూల్చెను జక్రి రాముఁడున్
బల్వురు బాంధవు ల్వ్రాలియు పాండవయుద్ధము రోసి తీర్థయా
త్రల్వడిఁ జేయుచు న్మని హితంబుగ యాగవిరోధిరక్కసున్
వల్వలుఁ ద్రుంచె మున్ద్వివిదవానరుఁ బట్టి వధించు చాడ్పునన్. 24

చ. విజయుని గూడి విష్ణుఁ గని విప్రతనూజులఁ దెచ్చి యిచ్చె న
ద్విజుఁ డగు నాసుదేవుఁడు విదేహుఁడు సల్పెదుపూజ లందె న
క్రజముగ నాక్రమాకె భువిఁ గాచెను రాక్షసశిక్షణంబునన్
నిజ మగుయోగశాస్త్రమును నిర్మితిచేసెను గృష్ణుఁ డిద్ధరన్. 25

సీ. రాజసూయము ధర్మరాజు సల్పెడినాఁడు
శిశుపాలుఁ దెగటార్చి శ్రీయ యొసఁగ
ఖాండవదహనాది కార్యంబులకుఁ దోడు
పడి యర్జునునకు సుభద్ర నిచ్చె
శౌర్యోన్నతుని జరాసంధు భీముని బంపి
బాహుయుద్ధమునందు భంగపుచ్చె
గౌరవఘోరసంగ్రామజయం బిచ్చి
ధర్మజు రాజుఁగాఁ దనరఁ జేసె
గీ. వస్త్రదాన మొసంగి ద్రౌపదిని బ్రోచె
జీవము నొసంగి యాపరీక్షితుని గాచె
బాండుసూనులపాలికల్పద్రుమంబు
కృష్ణుఁడాదిమవిష్ణుండు కేవలుండె. 26
క. ధీరు లసమానవిద్యా
పారగులు సమస్తసుగుణ భాసితులు మహా
వీరులు వారలఁ బ్రోగడఁగ
నేరికిఁ దరమౌను భక్తి యే ముఖ్య మగున్. 27

శ్రీసత్కథామఞ్జరి.

శ్రీ రుక్మాంగద చరిత్రము.

క. శ్రీరుక్మాంగదుఁడు యనూ
ద్యాగాధాష్టాంగసిద్ధుఁడై స్వప్రజతోఁ
గూరిమి హరివాసర దీ
క్షారంభుం డయ్యె దేవతాళి నుతింపన్. 1

శా. ఆపుణ్యవ్రత మాచరించుఫలమో యన్నట్టు లెవ్వేళల
న్బ్రీతై మేఘుఁడు వర్షము న్గురియుచు న్భాసిల్లు ముక్తాఫలుల
న్జూపట్టు న్వసుధాస్థలి న్భరిత మౌను న్పంట పై రెల్లెడ
న్బ్రాపింపం బని లేకయుండె శమనప్రాగ్ద్వార మెవ్వారికిన్. 2

క. అప్పుడు సమవర్తిని గని
చెప్పెను నారదుఁడు నృపతిశీలము నతఁడా
చో ప్పెఱిఁగి భారతీపతి
కప్పగిది వచింప నేగి యవనతుఁడైనన్. 3

ఉ. అత్తఱిఁ బద్మసంభవుఁ డహర్పతిపుత్త్రుని దేఱిచూచి నీ
చిత్తము ఖిన్నతం బొరసి చేడ్పడుకారణ మేమి? నాఁగ, మ
త్పత్తన మెల్లఁ బాడువడెఁ బాపులు స్వర్గనివాసులైరి యా
క్రొత్త జనించుటెట్లు తమకు న్విశదం బది కాకయుండునే? 4

క. పంచమహాపాతకులును
ఖించి విమానముల నెక్కి మెఱసి వికుంఠం

బంచితగతిఁ జనుచుండిరి
మంచి చెడుగు లింక నెవ్వి మదిఁ జర్చింపన్. 5

ఉ. దండుగ చిత్రగుప్తులు వృథా దినచర్య లిఖించు నేల, నా
దండము త్రిప్పువట్టె, యమదండన స్వప్నపునాటకం బయ్యె, ను
ద్దండ దురాత్ములు న్హరిపదంబున కేగెడుపుణ్యు లైరి కై
కొండెన; పాశదండములకు న్వెలి త్రోయుచు నటించుఁ బల్కెనన్. 6

చ. కలకల నవ్వి నాలుగు మొగంబుల నాహరినామసంస్మృతిం
బలుకుతరప్రభావ మగు నెనను విఘ్న మొనర్పఁ జూచెద
న్గలఁగకు మంచుఁ దత్పురికిఁ గాలుని బంచి సుహావహావనో
జ్జ్వల యగు మోహినీసతిని సారసగర్భుఁ డొనర్చి యిట్లనున్. 7

క. లలనా ! రుక్మాంగదభూ
వలయాధిపుఁ డాచరించువ్రత ముడిగింప
న్వలయు నని చెప్పి చెలుల
న్బలుమృగముల సృష్టిజేసి పద్మజుఁ డనిపెన్. 8

ఉ. తప్పక నేల యీనినవిధంబున బెబ్బులిపిండు సింగము
ల్పుప్పులు నేదుపందులును దొడ్డసివంగులు పట్టినంబునన్
దెప్పలుఁ గుప్పలైనటుల దీమసమొప్ప జనంబు నొంపఁ జేఁ
డప్పలు కాలకించి మృగయావ్యసనోన్ముఖుఁడై చనె న్నృపాలుఁడున్. 9

ఉ. మంచి కరాళవక్త్ర శిత మార్గణ పంక్తుల సింహసాళ్వము
లాఁచనబాణజాలముల ఖడ్గవరాహములా కోటులన్
న్గాంచక త్రుంచిత్రుంచి మదకుంజరయూథము నుగ్గుచేసి ప్రా
పించెను వామదేవునటవీస్థలి రాజవరుండు సైన్యమున్. 10

సీ. ఇష్టకామేశ్వరు నిమ్మంధరాద్రిపై
సేవింపు మని మాని చెప్పి యంపె
సేనల నట నిల్పి శీఘ్రమ మచ్చటి కేగ
నమ్మోహినీరూప మరయనయ్యె
వీణియ మొరయించి వివిధరాగాలాప
ములఁ జేసి యలరించె ముద్దుగుమ్మ
యజు నాజ్ఞచే మారుఁ డలరుములుకులు వింట
సంధించి బెగడింప సాహసించె
నిష్టకామేశ్వరునిమ్రోల నెన్ని యేని
బాస లొనరించి మోహినీభార్యతోడ
రాజశేఖరుఁ గొనియాడి రాజ్యమునకు
సేనతో వచ్చె నారాజశేఖరుండు. 11
శా. మాత ల్సంతసమందఁ దండ్రి కెదురై మర్యాద ధర్మాంగదుం
డేతేర న్వరపుత్ర రమ్మనుచు నుర్వీజాని తన్మోహినిన్
బ్రీతింజూపి త్వదీయమాత యనుడు న్వీక్షించి యాయిద్దరిన్
జేతు ల్మోడ్చి భజించి వేడ్క నగరుం జేర్చె న్సుతుం డత్తరిన్ 12
సీ. సంధ్యావళీదేవిసదనంబునకు నేగి
జరిగినకథఁ జెప్పె ధరణిభర్త
తద్వార్త నాలించి తలిరుబోణి యొకర్తు
శతసతీనివహవిశ్రుతము చేసె
ననలంబు తలిరాకు నాచినయట్లైనఁ
బిడుగువార్తకు గుండె లడలఁజొచ్చెఁ

దాళఁజాలక హర్మ్యతలముల విడనాడి
విలపించి రట నిల్చి వెలఁదు లెల్ల
నపుడు పట్టపుదేవి ధైర్యాద్రి యగుచు
వారి నూరార్చి పతి భక్తి గౌరవించి
వస్త్ర వర భూషణోజ్వల భాసితాంగుఁ
గ్రొత్తసవతి కర్పణ చేసెఁ జిత్తమలర. 13

క. ధారుణిఁ గుమారుఁ డేలఁగఁ
గూరిమి భార్యాశతంబుఁ గోరక వేదా
చారంబు విడిచి హరిచిం
తారతియు నమ్మఱచి కేఁడు ధాత్రనియుక్తిన్.

శా. ఇచ్చ న్నందియ మొందుచుం జననిమో మీక్షించి ధర్మాంగదుం
డిచ్చో నేమియుపాయమో తెలుపుమీ యీసద్వ్రతోల్లంఘన
న్వచ్చుం దోషము రాజునాజ్ఞఁ గడవ న్భావ్యంబుగా దమ్మహీ
న్వచ్చె న్గార్తికశుక్లపక్ష మనుచు న్వాక్రుచ్చె భీతాత్ముఁడై. 15

గీ. అత్తలోదరి చిఱునగ వాఁప్పినైచి
తలవరులఁ బిల్చి నాల్గువీథులను జాట
నాజ్ఞ యొనరింపు మవల శ్రీహరియు లేఁడె
యనుచు వచియించె నాత్మజుం డట్లొనర్చె. 16

సీ. ఓహో! మహీధవుం డుగ్రశాసనుఁ డౌట
శ్రద్ధాళు రగుడు భూజనములార!
కార్తికైకాదశీ ఘనపుణ్యదివసంబు
హరివాసర శ్రేష్ఠ మయ్యలార!

క్షీరాబ్ధి మేల్కాంచి శ్రీలక్ష్మి విష్ణుండుఁ
బుడమికే నేతెంచుఁ బుణ్యులార!
దశమి వ్రతాది ద్వాదశి వ్రతాతంతం బార్య
సమ్మతాచారంబు సాధులార!
యనుచు భేరులు మొరయించి యఖిల దిశల
భద్ర దంతావళంబులో బయలు దేఱి
నిల్చి నిల్చి వాక్యార్థంబు నిర్ణయించి
చాటి రప్పుడు యువరాజుశాసనంబు. 17

మ. జయభేరీనినదంబు వీనులకు గర్జారావమ్మైన భూ
దయితుం డించుక యాలకించి వినుటన్ దైత్యారినామావళీ
మయమై తోఁప మహోత్క్రమా ర్వినిన సన్మాన్యవ్రతారంభని
ర్ణయకాలంబు వచింపఁ బాన్ను డిగియె నారాయణధ్యానుఁడై. 18

మ. చెలఁగు ల్చక్కఁగఁ జెక్కి నిల్వఁబడి నిశ్చేష్టత్వముం జెంది ముం
గురు లౌక్కించుక గీఱి కొ ప్పిడి నృపుం గోపించి నిట్టూర్పుతోఁ
దిరుగం జూచి వచింపఁ బోయి మరల స్దీనత్వముం జూపి ని
ష్ఠురత న్బలెక్డు మోహినీయువతికి న్సార్వ్యాన్వయుం డిట్లనున్ 19

ఉ. వారిజపత్ర నేత్ర! హరివాసరసద్వ్రత మాచరింతు, నీ
దారుణ భంగి మాని విను తద్విధ మీతిథి నేకభుక్త
న్వారక చేసి ఱేపు నుపవాసము జాగరణంబు ద్వాదశీ
పారణయున్ వ్రతాచరణ పద్ధతి యై విధియుక్తమై తగున్. 20

క. అని తలుపు తీయుసతనిం
గనుంగొనుచు నగ్రభార్య కౌతుక మెంద

న్నని మించు ననుచు నమ్మె
హీనవనిత యిట్టు లను మహీవిభులోడన్.

చ. నిను విడనాడ నెన్నటికి నిక్కము నిక్కము నమ్ము నమ్ము
వనితలఁ దేఱిచూడ నొకపల్కునకేనియు మాఱుపల్క న
వనజదళాయతాక్షి యని బాస యొనర్చి నరేశ్వరా యుపే
శుని శిరమందుఁ జే యిడినసూనృతవాక్యము రిత్తవుత్తువే!

చ. హరిహరి యెంచుఁ గర్ణముల నాచికొనం దగనంతపాప మె
ప్పురుసున సంభవించె హరివాసర మన్నలుకైనఁ బల్కితే!
పురుషుల నమ్మఁగాఁ దగునె మోసమొనర్చెద వీవటంచుఁ
చ్చరణములాన నే నెఱుఁగఁ జాల నటంచు నెలంత పల్కె

సీ. అపకీర్తిపాల్సేయ నరుదెంచె నవి యెంచు
మది నిర్ణయించె ధర్మాంగదుండు
సాధ్వివిహితధర్మసరణిని బోధించు
నట్టిబుద్ధులు చెప్పె నగ్రభార్య
చిరపరిచిత మైన శ్రీవిష్ణుపదభక్తి
సమయింతె యని పల్కె సవతిపెంపు
సత్యవాక్యద్రోహసరణికిఁ గొంకని
వ్రత మెట్టి దని పల్కె బ్రహ్మపుత్రి
లలనరో! పుత్రమిత్రకళత్రములను
సకలసామ్రాజ్యమును బాయ సాహసింతు
నాఱు నూఱైన నూఱాఱు లైనఁ గాని
వ్రతము విడఁజాల నని మహీపతి వచించె.

శా. ఈవేదాంతముఁ దెల్పు పత్ని లెదునై యీక్షించుచు న్నిల్వఁగ
న్నీవే సూనృతవాది వైన సుతుని న్నిర్జించి యేకాదశిన్
శ్రీవిష్ణున్ భజియింపు మప్పనికి నీ చేయాడిన న్లైన నే
నీవైరాగ్యము చూతుఁ గాక యని యయ్యేణాక్షి వాకుచ్చినన్ 25

మ. తగు నేకాదశి నిట్టికార్య మనుచున్ ధర్మాంగదుం డాడిన
న్జగతీనాయక తెంపు సేయు మనుచు న్సంధ్యావళీదేవి న్వా
వగ లోలోన నడంచి సత్యనిరతి న్వజ్రాయుధం బుగ్రభం
గిగ రాజన్యుఁడు తాల్చి నిల్చె తనయగ్రీవంబు ఖండింపగన్. 26

ఉ. తాళుము తాళు మంచు హరి తామరసాలయ కౌల్వ వచ్చి కెం
గేల నవల్చి పట్టె సుకీర్తనము ల్చెలరేఁగ భూవిభుం
డోలి నుతించె శ్రీపతి మహోన్నతసౌఖ్య మొసంగుచు న్సుతుం
బాలన చేసె మోహిని నెపంబున నానృపకీర్తి మించఁగన్. 27

శ్రీ సత్కథామఞ్జరి.

శ్రీ ధ్రువచరిత్రము.

క. శ్రీరమ్యరాజ్యగరిమన్
ధారుణి నుత్తానపాదధరణీపతి కా
న్నారు సునీతి సురుచి నే
వేరులుగా నగ్నిదీప్తి విలసితుఁ డగుచున్.

శా. ఆరాజన్యున కగ్రజాతుఁడు ధ్రువుం డైదేండ్లబాలుండు సిం
గారం బొలయఁగఁ బసిఁడిమే నొలయ నిక్కం బౌమనోధైర్యమున్
దోరం బై కనుపట్టఁ జన్నినపలం దోతెంచి లేనవ్వులో
గారా మొప్పఁగఁ దండ్రిపెందొడల నెక్కంబోవుచున్నంతలో

క. చూపోపక సురుచి మదిని
గోపము జనియింప సవతికొమరున కను నో
పాపఁడ! నీవు నెట కేగెదు
నాపతితొడ నెక్క నీకు న్యాయమె చెపుమా.

ఉ. పుట్టితె నాదుగర్భమున! భూనుత సద్వ్రతకోటి సల్పితే
మెట్టితె సర్వతీర్థములు మేను కృశింపఁ దపం బొనర్చితే
పుట్టెఁడు కోరిక ల్గదురఁ బొంగుచు వచ్చుచునుంటి వౌర నీ
కెట్టు లభింపనోపు ధరణీశ్వరసూనుగలోడుసంపదల్.

క. ఈచెనఁటిబుద్ధి నీకుం
దోఁచెనా యటు కాక గర్వదూషితమతి నా
లోచించి సవతి తెలిపెనా
నాచిఱుతనిసొత్తు సొమ్ము నగరికి వెఱ్ఱిదా.

మ. అని పిన్నమ్మ యదల్చి పల్కె జనకుం డమ్మాట లాలించియున్
విననట్లూరక యుండె బాలకుఁడు నిర్వేదంబు రెట్టింప నై
న్వెనుకం దగ్గి గిరాలున న్మరలి పెన్భీతి న్విలోకించుచుం
జని తల్లిం గని మోము వంచుటయు నాసాధ్వీలలామం బనున్. 6

క. ఆతల్లి యేమి యనెరా
నాతండ్రీ కంటనీరున న్వచ్చితివే
నీతండ్రి చూచుచుండెనె
యీతలవంపు లగుచేఁత లెట్లు భరింతున్. 7

గీ. అని కవుంగలించి యాననం బెత్తిన
యమ్మమోముఁ గాంచి యేవు రనుచు
నేడ్చుచున్న బాలు నెల్లరు నీక్షింప
నాలగోలు బాలగోలు నయ్యె. 8

ఉ. అప్పుడు కంటనీ ర్దుడిచి యల్లన బాలుని బుజ్జగించుచు
న్జెప్పుము నాయనా! సవతి చిన్నతనం బొనరించి యుండెనో
యొప్పటియట్ల మీజనకుఁ డిచ్చ మెయి న్నిను గారవింపఁడో
యొప్పులకుప్ప యన్న ధ్రువుఁ డొయ్యనఁ దల్లిని జూచి యిట్లనున్.

క. అమ్మా! తప మన నెయ్యది?
యొమ్మడిఁ గొనర్ప దేవుఁ డిచ్చ నలరువాఁ
డమ్మేటి నామగూఢము
లెమ్మదిరి బోధచేయు మెఱిఁగితి వేనిన్. 10

చ. అన విని బాష్పము ల్దొరఁగ నక్కునఁ జేరిచి తల్లి పుత్త్రకా
నినుఁ గని మాఱుతల్లి యిటునిష్ఠుర కష్టము లోర్చుచుంటి నా

కనులకు నీవునుం గఱవు గావలె నంచును బోధచేసి యి
ట్లనిపెనె తండ్రి చూడ నకటా! విధి నా దెస నెంతకూర్రుఁడో! 11

క. చూడ ముసుఁబచ్చ లాఱని
నాఁడవు నీవేడ వేదవాఙ్మయతత్త్వం
బేడఁ దప మేలరా యీ
యీడున కీబ్రహ్మహత్యయే యనురీతిన్. 12

మ. అనుచుం బెక్కుతెఱంగులం దెలిపి ధైర్యాలంకృతోద్భాసిదై
వినకుంట న్బర మేశుగూప గుణము ల్వేమాఱు వర్ణించి భ
క్తిని నెక్కొల్పెడు వాక్యబోధ ననురక్తిం జెప్ప నబ్బాలుఁడు
జ్జననీ! వచ్చెద నంచు మ్రొక్కి తపము న్సాధింప నేగె న్వెసన్.

క. చనిచని వనమున నాగద
మునీశ్వరుని గాంచి వినయమున మ్రొక్కుటయు
న్మనమున ననుకంప గదుర
జననాథతనూజుఁ జూచి సంయమి పలికెన్. 14

ఉ. ఒంటిఁ జరించు చుంట తగదోయి కుమారక మోము వంచెదే
కంటికి నీ కేమి వది గానిలఁ బోకుము యోగదృష్టిఁ గ
న్గొంటిని సర్వము న్నిను ముకుందుఁడు ప్రోచును గాత నమ్ము మీ
యింటికి నంపి వత్తు ననె నీశ్వరుని గనఁ గోరె బాలుఁడున్. 15

శా. శ్రీలక్ష్మీపతి ద్వాదశాక్షరి ముని శ్రేష్ఠుండు బోధించుచు
న్నీలం బొప్పఁ బఠింపుమీ యనుచు నిశ్చేష్ట్యాగలక్ష్యాదులన్
బాలుం బంప్పఁ జెలంగుచు న మ్మధువనమ్ముం జేరి బాలుం డెద
న్మేలంచు న్యమునానదీతటము నెమ్మిం గాంచి సంప్రీతుఁడై. 16

ఉ. అప్పుడు రాచపట్టి పరమాత్మఁ దలంచుచుఁ జెక్కు-నేమముల్
దప్పక తాల్చుచు న్దప ముదగ్రతఁ జేయఁ దొడంగె నిద్రయున్
దప్పియు నాఁకలి న్మఱచెఁ దాపసు లచ్చెరు వొంద లోకము
ల్మెప్పిరి గొన్న వేండ్రమున ముప్పురు వేల్పులతోఁ జలింపఁగన్. 17

క. ఈగతి నొప్పెడు ధ్రువునిన్
భోగివలయుఁ డౌ ననంగ ఋషులు నుతింప
స్వేగఁ గనవచ్చె శ్రీహరి
లేఁగను గనవచ్చు నావులీల దనర్పన్. 18

క. ఒకచెంపఁ గొట్టఁ బాలు మ
ఱొకచెంప న్గొట్ట నీరు నోహో బాలుం
డకలంక తపశ్శక్తిని
సకలేశ్వరుఁ గాంచె నంచుఁ జాటిరి దివిజుల్ 19

ఉ. మేటి కిరీటము న్సిరియు మేలిమిరత్నము వైజయంతియున్
హాటకచేలము న్నిడుద లైనకనుంగవ నాల్గుచేతులుం
జాటి పరాత్పరుం దెలుపఁ జాగిలి మ్రొక్కెను బాలుఁ డాజగ
న్నాటకసూత్రధారి కరుణన్ దరముం గొని దువ్వఁ జెక్కు-లన్.

సీ. వేదాత్మకం బైనవిష్ణుశంఖస్పర్శ
చే శక్తి గల్గి దేవేశ సర్వ
మయుఁడవు నీవె చిన్మయపరబ్రహ్మంబ
వీవె వేదాంతార్థ మీవె కావె
సత్వసత్వం బీవె షడ్గుణాతీతుఁడ
వీవె దవ్యజ్యోతి వీవె కావె

నిరతిశయుఁడ వీవె నిత్యమూర్తివి నీవె
లో వెలి వెలిఁగాద వీవె కావె
యని వినుతిసల్పె బాలకుఁ డభిమతార్థ
మనుచు హరి యిర్వదాఱ్వేల నానరు సేండ్లు
వసుధఁ బాలించి సప్తర్షివరప్రదక్షి
ణార్హమండలం బేలు స్తుత్యర్హముగను. 21

చ. అది యుగము ల్నశించుతఱి నెనఁ జలింపనిమండలంబు నీ
యదిగ నొసఁగ్నెవాఁడఁ జనుమయ్య పురంబునఁ దల్లిదండ్రుల
న్ముదమునఁ దేల్పుమయ్య యని మ్రొక్కులనందె భవిష్యదర్థము
ల్పదిలముగా వచించి చనె భక్తజనావనుఁ డాదరంబునన్. 22

శా. సాయుజ్యంబును వేఁడ కేతిని గదా సంసారచక్రంబున
న్మాయాబద్ధుఁడ నై భ్రమించుటకు సామ్రాజ్యంబు ప్రాపింపనో
కాయం బస్థిర మంచు నొప్పుకొని లోకస్తుత్యు నాజ్ఞ న్భరిం
డాయ న్బాలకుఁ డెంచె; నారదుఁడు మింట న్వచ్చి రాజేంద్రుతోన్.

ఉ. ఏ మది చిన్నవోయెదు మహీశ్వర! మీసుతచంద్రుఁడు వక్త్రిక
న్నేమమె యామె పుత్రకుఁడు శ్రీయుతుఁ డై మనుచున్న నా నతం
డో మునివర్య యగ్రసుతు నుల్లమునం దలపోయుచుంటి న
య్యో మనియున్న నా న్వని శుభోక్తి వచించి చనె న్మునీంద్రుఁ డున్.

సీ. ఆరాజవరుఁడు దప్పు డగ్రభార్యను జేరఁ
బిలిచి పుత్రునివార్తఁ దెలియఁజెప్పి
పట్టణాలంకారపద్ధతి నియమించి
చాటింపఁజేసి యమ్మేటిరాక

కెదురుగాఁ బల్లకి నెక్కి దేవులతోడఁ
గదలి యాధ్రువుఁ గ్రుచ్చి కౌఁగిలించి
యతని నమస్కృతు లంది దీవన లిచ్చి
పట్టంబు గట్టి సంబర మొనర్చె
శింశుమారప్రజాపతి శిఖిగురుండు
మామలుగఁ బ్రమియు నీలయు భామినులుగఁ
గల్పవత్సరోత్కరు లనఁగల తనయులఁ
బుత్త్రి నొకర్తుఁ బడసె నిద్ధాత్రి ధ్రువుఁడు. 25

క. తనయుని సుగుణోజ్జ్వలు శ్రీ
జనార్దనాసక్తచిత్తు సంతానయుతున్
జననీజనకాదరుఁ గని
సునీతి సంతసము నొందుచు న్విలసిల్లెన్. 26

శా. పాలించె న్వరసేతు శీతమహిభృత్ప్రాంతోరు భూభాగముల్
వ్రాలించె న్రిపుధైర్యమేరుశిఖరిన్ దోర్దర్ప మేపారఁగన్
జాలించెం ఘనదేశవీరరణముల్ స్వాయంభువప్రీతికి
క్రాలించె న్హరియాజ్ఞ సత్క్రతువుల న్నిర్మించెన్ ధ్రువుం డిద్ధరన్. 27

శ్రీ సత్కథామఞ్జరి.

శ్రీ రామచరిత్ర-

క. శ్రీదశరథరాజు సుపు
త్రోదయ మర్థించి యాగ మొనరించుతఱిన్
శ్రీదయితుని వేఁడిరి బ్ర
హ్మాదులు రావణవధార్థ మ్మును జనియింపన్. 1

మ. అభయం బిచ్చి తనుక్తిఁ దెల్పి హరి దేవానీకముం బంచెఁ బ
చ్ఛుభలగ్నంబున హవ్యవాహనుఁడు నిచ్చో బాయసం బిచ్చెఁ జే
ను భరం బౌటను నేక కగ్రమహిషీమర్యాదఁ గౌసల్యకు
న్విభుఁ డర్పించె సుమిత్ర కిచ్చి సవతుల్వేడ్కన్ భక్షించుచున్.

మ. పొలఁతుల్ముగ్వురు గర్భచిహ్నములతోఁ బొల్పొంద సీమంతముల్
సలిపె న్వైభవ యుక్తిఁ దా దశరథక్ష్మాపాలుఁ డంతం బలం
పులు మాసంబులు నిండ షోడశకళాపూర్తిన్ రమాభర్త కో
సలరాజాత్మజ కుద్భవించె ఘనశ్యాముఁ డై రాముఁ డై.

క. రణభీకర మగు నారా
యణ శంఖ మ్మొదవె భరతుఁ డనఁ గైకకు నా
ఫణి చక్రాంశంబుల ల
క్ష్మణశత్రుఘ్నులు సుమిత్రకాన్పరి ధరన్.

ఉ. బాలుర తల్లిదండ్రులకుఁ బండువు సేయుచు నాటపాటలం
దేలుచు వేదశాస్త్రముల ధీనిధులై విలువిద్య నేర్చుచో

మే లని గాధిజుండు పుడమిం గ్రతురక్షణ కర్థివచ్చి, భూ
పాల ! మహోగ్రరాక్షసవిఘాతుని రాముని బంపు నావుడున్. 5

మ. పసిబాలుండసు మహోగ్రదానవులఁ బాపం జాలఁ డోతండ్రి నే
నసి చాపాదులతోడ వత్తు ననఁగా నయ్యౌని యల్ల న్వసి
ష్ఠసుబోధ న్నృపుఁ డంప లక్ష్మణునితోడ న్రాముఁ డేతేరఁ దా
పసి శస్త్రాస్త్రము లిచ్చె వింటిపసఁ బోల్పన్రాక వా రున్నచోన్.

శా. ఘోరంబై చనుదెంచు తాటకికి నుగ్రంబైన గుర్వాజ్ఞ యమా
గారాతిథ్య మొసంగి తత్సుతుల వీఁకం దాఁకెఁ బాణద్వయి
న్మారీచుం డలదక్షిణాబ్ధిఁ బడియె న్మ్రందె న్సుబాహుండు నా
శ్రీరాముం డసమానుఁడై యజనముం జేయించె నయ్యౌనిచేన్.

మ. హరచాపోక్తిఁ దలంచి వేడ్క మిథిలాధ్యక్షుం గనం గోరి య
వ్వరమౌనీంద్రుఁడు రామలక్ష్మణులు గొల్వ న్వచ్చుచో రామపా
దరజస్స్పర్శనమాత్ర నొక్క శిల కాంతారూపముం గాంచె న
ప్పరి కమ్మువ్వురు నేగిన న్జనకుఁడు న్పూజించి విల్చూపినన్. 8

ఉ. గాధిజుకన్నుసన్నఁ బురఘస్మరు వి ల్విఱుగంగఁ జేసి ధా
త్రీధవుగౌరవంబుఁ గను శ్రీరఘురాముఁడు పెండ్లిపెద్దయై
భూధరమంతవాఁ డగుచుఁ బొంగుచుఁ బంక్తిరథుండు వచ్చె న
న్మైథిలి నూర్మిళాసతిని మాండవి నాశ్రుతకీర్తిఁ గన్యలన్. 9

శా. కల్యాణంబు లొనర్చె నప్డు జనకక్ష్మాభర్త వేర్వేఱఁ గౌ
సల్యాపుత్త్రుని లక్ష్మణు న్భరతుని న్శత్రుఘ్నుఁ బూజించి త్వ
త్తుల్యా న్బాణిఁ బరిగ్రహింపు మని సంతోషంబుతోఁ బ్రేమతో
మాల్యాదు ల్మధుపర్కము ల్జరపి సన్మంత్రోక్తమౌరీతిగన్. 20

మ. అరణంబు ల్చతురంగవాహినులుఁ దా నల్లుండ్రి కర్పించి భా
సురవస్త్రాభరణాదులన్ దశరథక్షోణీశుఁ బూజించి సో
దరుఁ డై కూఁతుల సారె వెట్టి యనిచెన్ దాసీజనం బిచ్చి సో
దరుఁడు న్గాంతలు వంత నొంద మిథిలాధ్యక్షుండు దీనాత్ముఁ డై.

మ. జనకు న్మెచ్చి ప్రయాణ మై దశరథక్ష్మాభర్త యేతెంచుచోఁ
గని శ్రీరాముని భార్గవుండు హరువి ల్ఖండించి గర్వింతె నా
ఘనచాపం బిదె వంపుమన్న నతఁ డుగ్రస్ఫూర్తి నీపుణ్యలో
కనికాయంబో పదంబో తున్మ నికఁ జిక్కెం బీశరాగ్రం బనెన్.

మ. మది గుర్తించి నుతించి భార్గవుఁడు రామా కశ్యపాజ్ఞ న్భువి
న్బద మానం జన దద్రికేగవలెఁ దద్బాణాగ్ని మత్పుణ్యసం
పదకా నాపుడు నట్లొనర్చెఁ దపము న్బ్రాపించె నాతండు స
ర్వదిశ ల్భోరనఁగా నయోధ్య విడిసె న్రాజేంద్రుఁ డత్యుద్ధతిన్.

ఉ. భూవిభుఁ డగ్రసూనునకుఁ బొంగుచుఁ బట్టము గట్టనెంచుచో
భావి నెఱింగి లగ్న మొకభంగి వసిష్ఠుఁడు పెట్టె నంత నా
గ్దేవియు మంథరారసన దేవహితార్థము నిల్చె దాని బో
ధావశ యైన కైక తనతాలిమి తూలఁగ భర్త కిట్లనున్. 14

ఉ. ఆహవభూమిఁ దేర్నడిపినప్పుడు రెండువరంబు లిచ్చి తీ
వీహిత మాచరింపుము మహీపతి మత్సుతుఁ జేసి రాము ని
ర్మోహుఁడ వై యరణ్యమున ముచ్చటగాఁ బదునాలుగేం డ్లిడ.
న్సాహస మొప్పఁ గోరితిని సత్యవచోనిధి చెన ని వ్వెఱనె. 15

మ. వికటం బై హృదయంబు వ్రీలుపలు కుర్వీనాథు నొప్పించె మా
టకు మార్మాట వచింపలేక యతఁ డుండ న్రామచంద్రుండు జా

నకితో లక్ష్మణుతోఁ జనం దలఁచె భూనాథుండు సద్భూషణ
ప్రికరంబు ల్పనముద్దుఁ గోడలికిఁ బంప న్భక్తితోఁ గైకొనెన్. 16
మ. అన్నయుఁ దమ్ముఁడు న్మునులయట్టుల నారలు గట్టి విండ్లతో
మన్నన సీతతో నడవిమార్గముఁ బట్టిరి నావ దాటిఁ పే
రెన్నికఁ గన్న సన్మునుల నెల్లరఁ గాంచుచుఁ జిత్రకూటముం
గన్న తెఱం గెఱింగి కనఁగా వడి నాభరతుండు వచ్చినన్ 17
చ. దశరథుచందము న్వినుచు ధర్మవిధు ల్నెఱవేర్చి పాదుక
ల్వాశ మొనరింపఁ గైకొని తపంబునకై భరతుండు నేగ ది
గ్వాశదయశుండు రాఘవుఁడు వేడుకఁ గట్టిన పర్ణశాలలో
శశిముఖి సేవ చేయ ననుజన్ముఁడు గొల్వఁగ నుండి వెండియున్ 18
సీ. కాకాసురుని గాచి కామించు శూర్పణ
ఖను దమ్ముచే భంగ మొనరిపించి
ఖరదూషణాది రాక్షసులను బదునాల్గు
వేల నొక్కఁడ నిల్చి లీలఁ దున్మి
మాయామృగముఁ ద్రుంచి మైథిలి న్వెదకుచు
నలజటాయువునకు నగ్నియిచ్చి
త్రోవ నడ్డినకబంధుని మోక్షమొందించి
కూరిమి శబరివిం దారగించి
సీతసొమ్ములు పొడఁగాంచి చింతనొంది
ద్యుమణిసుతుఁ గాంచి సప్తతాళములఁ గూల్చి
వాలిఁ గూల్చి సుగ్రీవు భూపాలుఁ జేసి
భూమిసుత జాడ వినఁగోరె రామభద్ర. 19

శా. సుగ్రీవాజ్ఞ వనేచరు ల్వెదకిరా క్షోణీసుతార్థంబు స
ర్వగ్రామంబు లరణ్యము ల్గిరిగుహాప్రాంతంబులు న్వారిలో
జాగ్రన్మంగళవిగ్రహుండు హనుమజ్జంఘాలుఁ డబ్ధిం ద్రున
త్యుగ్రం దౌచు నతిక్రమించి కనె త్రైలోక్యదగ్రాలంకాపురిన్. 20

ఉ. నెమ్మది రామ రామ యని నెవ్వగ నొందెడి సీత కెంతయు
న్నమ్మిక యొప్పఁ బల్కి రఘునాథునిముద్రిక నిచ్చి మ్రొక్కి ర
త్నమ్ముఁ బరిగ్రహించి వరదానవనాథుని గాంచి లంక పెం
దు మ్మొనరించి దాశరథితోఁ బవమానసుతుండు తెల్పినన్. 21

మ. రవిపుత్రాదులు గొల్వ రాఘవుఁడు సంగ్రామార్థమై వచ్చి యు
న్నవిధం బెంచి విభీషణుండు శరణన్న న్వాయుసూనుండు కా
వలె నా నైకొని వానరప్రభులచేవన్ వార్ధిఁ గట్టించి దా
నవలంకాపురిఁ జొచ్చి సంధి నడిపెన్ న్యాయంబు దీపింపఁగన్.

ఉ. రాక్షసవర్య లట్టితఱి రాఘవవీరులఁ దాఁకి యాజగ
ద్రక్షకు లేయునాశుగపరంపరచే హతులైరి వానరు
ల్లక్షలుఁ గోటులై బ్రబలి లగ్గల కెక్కిరి కుంభకర్ణధూ
మ్రాక్షనికుంభ ముఖ్యులు సమగ్రబలంబులతోడఁ ద్రెళ్ళినన్. 23

ఉ. ఇంద్రజిదాదివీరుల నహీనబలాఢ్యుల లక్ష్మణుండు ని
స్తంద్రయశుండు కూల్చుటయు దారుణరోష విషాదవేదనన్
సాంద్రవిభూతి రావణుఁడు సంగరరంగము నందు నిల్చె దే
వేంద్రవిమాన మెక్కి మనుజేశ్వరుఁ డత్తఱిఁ బోరె వీరుఁడై. 24

చ. వెఱవక బాహువు ల్తలలు వింట్లు శరమ్ములు సాగె సారెకు
న్నరకుచుఁ గ్రమ్మర న్మొలచిన న్విగ డొంద విభీషణోక్తి

ర్తెఱింగి పితామహాస్త్రము మహీతనయాధిపుఁ డేసె సుగ్రతన్
నెఱసులు గాఁడి పాఱ నవనిం బడె రావణుఁ డద్రిపోలికన్. 25

మ. జయరామప్రభుఁ డవ్విభీషణుని రాజ్యప్రాప్తుఁ గావించి ని
ర్జయ చూప న్నిఖిఁ జంద్రుఁగా నెఱపె సీతాకాంత ముల్లోకము
ల్ప్రియముం జెందఁ గుబేరపుష్పకము దీవి న్దేవితో నెక్కె స
ద్భయభక్తు ల్గలదానవు ల్గపులుఁ గొల్వ న్లక్ష్మణోపేతుఁడై. 26

సీ. రావణవైరి భారద్వాజు విందొందె
హనుమ నందిగ్రామ మనుగమించెఁ
బురము శృంగారింప భరతుఁ డుత్తరువిచ్చె
శత్రుఘ్నుఁ డలరుచు సంఘటించెఁ
బౌరబాంధవులు భూపాలుఁ దోడ్తెచ్చిరి
తల్లులు దీవించి ధన్యలైరి
సీతఁ గౌఁగిటఁ జేర్చి చెల్లెండ్రు చెలఁగిరి
పట్టణోత్సవ మంతఁ బ్రబలమయ్యె
జాంబవన్ముఖానీత గంగాంబువులను
గొని వసిష్ఠాదు లభిషేకమును రచింప
ధర్మపత్నీసమేతుఁడై తమ్ము లలర
రామభద్రుండు పట్టాభిరాముఁ డయ్యె. 27

శ్రీ సత్కథామంజరి

అంబరీషచరిత్రము.

క. శ్రీవనితాపతిభక్తిన్
శ్రీవిలసితుఁ డగుచు నంబరీషుండు ధరి
త్రీవలయ మేలుచుండెన్ ది
శావర్ణిత కీర్తిచంద్ర సదృశుండగుచున్. 1

సీ. నాభాగతనయుండు నయశాస్త్రమునఁ దండ్రి
తల మీఱె ననుపెంపుకలిమిఁ గాంచి
పతి దైవముగఁ గొల్చుపరమ పతివ్రతా
మణి ధర్మపత్ని యన్గణనఁ గాంచి
త్రేతాగ్నులను బోలెఁ దేజరిల్లెడి సుత
త్రితయంబు కల దంచు నుతులు గాంచి
యర్బుదషట్కమై యలరు గోధన మిచ్చి
సవనదీక్షల ద్విజస్తవముఁ గాంచి
సార్వభౌమాగ్రగణ్యప్రశస్తిఁ గాంచి
రాజయోగివరేణ్యుఁడై పూజఁ గాంచి
చిత్త మొకట్టుగా శౌరిచింతఁ గాంచి
రక్తితో నంబరీషుండు భక్తిగాంచె. 2

ర్మానుష్ఠానమునకు
ర్మలకీర్తికిని యోగనిష్ఠాదులకున్
ర్మాంబరుఁ డెద మెచ్చుచు
ర్మిలిఁ జక్రాయుధంబు నతనికి నొసఁగెన్. 3

తుకము మీఱ నుండు మఱికొన్నిదినంబులు పోవ సన్మని
త్రితతి ననుజ్ఞ వేఁడి కులభామ సపర్య లొనర్చి కొల్వఁగా
తులితభక్తితో సురగణార్చిత మైతగునట్టి ద్వాదశీ
వ్రత మొనరింపఁ గోరుటయు వచ్చెను గార్తికశుక్లపక్షమున్. 4

నాఁడు శ్రీకృష్ణుఁ డిచ్ఛానుసారియై
పాలికడలి నిద్ర మేలుకాంచు
నాఁడు లోకంబు లేలుతలంపుతో
శ్రీలక్ష్మిపతి గొల్చి లీల వచ్చు
నాఁడు బృందావనేందిరామణి హర్ష
పూరితచిత్తయై పేరుఁ గాంచు
నాఁడు బ్రహ్మాదు లెల్లరు భూలోక
గతుఁ డైనహరిని సంస్తుతు లొనర్తు
ట్టి కార్తికైకాదశి నాదియామ
ందుఁ బత్నియుతుండు కాళిందిఁ గ్రుంకి
భువనంబున నుండు రమాధవునకుఁ
సెను మహాభిషేకంబు వాసి మీఱ. 5

ంకల్పించెను ద్వాదశీవ్రతము విష్వక్సేను నర్చించి ని
ంగన్ బ్రాహ్మణపూజయుం జలిపి హర్షస్వాంతుఁ డేకాదశిం

క. ధర్మానుష్ఠానమునకు
నిర్మలకీర్తికిని యోగనిష్ఠాదులకున్
ధర్మాంబరుఁ డెద మెచ్చుచు
నర్మిలిఁ జక్రాయుధంబు నతనికి నొసఁగెన్. 3

వ. కుతుకము మీఱ ఉండు మఱికొన్నిదినంబులు పోవ సన్ముని
ప్రితతి ననుజ్ఞ వేఁడి కులభామ సపర్య లొనర్చి కొల్వఁగా
నతులితభక్తితో సురగణార్చిత మైతగునట్టి ద్వాదశీ
వ్రత మొనరింపఁ గోరుటయు వచ్చెను గార్తికశుక్లపక్షమున్. 4

సీ. ఏనాఁడు శ్రీకృష్ణుఁ డిచ్ఛానుసారియై
పాలికడలి నిద్ర మేలుకాంచు
నేనాఁడు లోకంబు లేలుతలంపుతో
శ్రీలక్ష్మిపతి గొల్చి లీల వచ్చు
నేనాఁడు బృందావనేందిరామణి హర్ష
పూరితచిత్తయై పేరుఁ గాంచు
నేనాఁడు బ్రహ్మాదు లెల్లరు భూలోక
గతుఁ డైనహరిని సంస్తుతు లొనర్తు
రట్టి కార్తికైకాదశి నాదియామ
మందుఁ బత్నియుతుండు కాళిందిఁ గ్రుంకి
మధువనంబున ఉండు రమాధవునకుఁ
జేసెను మహాభిషేకంబు వాసి మీఱ. 5

వ. సంకల్పించెను ద్వాదశీవ్రతము విష్వక్సేను నర్చించి ని
శ్శంకన్ బ్రాహ్మణపూజయుం జలిపి హర్షస్వాంతుఁ డేకాదశిం

బంకేజోదరుఁ గూర్చి జాగరణము న్భక్తి న్సమర్థించె న
య్యోంకారాత్మకుఁ దత్త్వవేది యగునయ్యుర్వీశుఁ డుప్పొంగుచున్.

శా. క్షీరాన్నంబును జున్ను మేల్మి ఫలము ల్చిత్రాన్నము న్పెస్లసా
ల్వారీ ల్పూరణభక్ష్యముల్ ఘృతనదు ల్పొంగారు శాల్యన్నము
న్నీరంబు ల్మఱునాఁటి యుపకడఁ జేర్మి న్విప్రసంతర్పణం
దోరంబై కనుపట్ట ద్వాదశిని సంతోషంబు దీపింపఁగన్. 7

శా. ఉర్వీజానియుఁ బారణం జలుపఁగా నుద్యుక్తుఁడై యున్నచో
దుర్వాసుండు భుజింప వత్తు నని లోఁ దోఁచగ స్నానంబుకై
యర్వీదేవునిరాకఁ గోరుచు నృపుం డుండె న్మహోత్కంఠుఁడై
సర్వంబు న్గనఁ జొచ్చె ద్వాదశి మనస్సంకోచ ముప్పొంగఁగన్. 8

శా. ఓహో, పండితులార! శాస్త్రనియమం బూహింపుఁడీ ద్వాదశి
న్బాహాటం బగు పారణావిధికి విప్రస్వామి కోపించి న
ద్రోహీ యంచు శపించు మానిన వ్రతద్రోహం బగున్ ధర్మసం
దేహంబు న్విడఁదీసి తెల్పుఁ డని ధాత్రీభర్త ప్రార్థించినన్. 9

క. అప్పుడు విద్వన్నికరము
చెప్పెను శ్రీపాదతీర్థసేవను దోషం
బుప్పతిల దనుచు నృపుఁ డా
చొప్పు న్భజియించెఁ దాపసుండు న్వచ్చెన్. 10

అతిథిని గాంచి లేచి వినయంబున మ్రొక్కుచు నంబరీషుఁ డా
హుతవహునట్లు మండిపడి హుంకృతితోఁ గను లెఱ్ఱచేసి నీ
వ్రత మన నెంత న న్విలిచి వంచన నెంగిలికూడు పెట్టెదే
హత మొనరింతు ని న్నని దురాగ్రహుఁడై ముని తీవ్రవాక్కృతిన్. 11

శా. కాలాహిప్రభ లీను పెంజడ దిశ ల్గంపింప దోశ్శక్తితో
నేల న్గొట్టిన నార్పు పెల్లు లొదవ న్నింగి న్విడంబించుచు
న్వాలోగ్రాయుధహస్త కృత్య యెదురై శుంభద్గతిం డాఁకె భ
ర్మాలానంబునఁ గట్టువడ్డగజ మయ్యె న్రేఁడు శాంతాత్ముఁడై. 12

మ. హరియాజ్ఞ న్వరచక్రరాజము మహాహంకారకృత్య న్వెసం
దఱిగె న్రూపముఁ జక్కఁ జేసి మఱియు న్దర్పంబుఁ గావింపఁ దృ
ప్తి రవం తేనియు లేక యమ్మునివరు న్వేధింపఁగా నెంచుచు
న్నుఱుమాడ న్నెల రేఁగి వెంటఁ బడిన న్నొచ్చె న్మునీంద్రుం డెదన్.

శా. సక్రోధోన్నత వహ్నికీల లెగయ న్సర్వంకష ప్రజ్ఞలోఁ
జక్రం బప్పు డనేకచిత్రగతుల న్సంచారముం జేయుచు
న్వక్రోక్తు ల్గల మౌనిపుంగవుని గర్వం బొల్లఁబోవ న్దిశా
చక్రం బెల్ల వడంకఁ జేసె సుర లాశ్చర్యంబునం జూడఁగన్. 14

మ. కలఁగం బాఱును దాఁటు ఱిచ్చవడు మై కంపింప వెన్వెన్కనౌ
నిలుచుం బోరఁ దలఁచు నొంచు ననుచు న్నిర్భిన్నచిత్తంబులోఁ
దల పంకించును దాళఁజాల నను నాతప్పేమి రక్షింప నీ
యిలపై నెవ్వరు లేరె యంచు ముని పెల్లేడ్చు న్దెస ల్జూచుచున్.

క. ఈతాపము సైరింపఁగ
నేతీరున నేర్తు నంచు నిలఁ గా లూన
న్భీతిఁ గొని డాఁగఁ జనె ముని
పాతాళంబునకు వెంటఁ బడెఁ జక్రంబున్. 16

ఉ. వెనుకం జూచి దిగు ల్గడల్కొనఁగ విన్వీధి న్వెస న్బాఱి య
మ్ముని దేవేశ్వర కావవే యనినఁ జేమోడ్పు న్సమర్పించి నే

ననఁగా నెంత సుదర్శనంబునకు మా తోడ న్సమర్థుండనే
యనిన న్బ్రహ్మపురంబుఁ జేరఁ జని నెయ్యం బొప్పఁగా ని ట్లనున్.

మ. అనలార్చు ల్వెదచల్లెఁ జక్ర మకటా యబ్జోద్భవా సత్కృపన్
మనుపం జిత్తములోఁ దలంపఁగదవే మన్నింప రావే యన
న్ననుఁ బుట్టించినవానిమాటఁ గడన న్నాచేతఁ గా దంచుఁ బ
ల్కినఁ గైలాసనగంబుఁ జేరి ముని భక్తిం గాంచె సర్వేశ్వరున్. 18

శా. సర్పంబు న్గరుడుండు వోలె నను నీచక్రంబు గారించుచుం
గార్పణ్యంబున వచ్చుచున్న యది సత్కారుణ్యరత్నాకరా
యూర్పిన న్విడనీక మంట లిడె నయ్యో ప్రాణము న్నిల్పరా
కర్పూరాధిక కీర్తి భాస్వర ! యన న్గంజోదరాప్తుం డనున్. 19

శా. ఈచక్రంబు త్రిశూల మేనును రమాధీశుండు శక్తిద్వయి
న్బ్రాచకాశ్రవనతత్పరత్వమున సంభూతంబులం జేయఁగా
వీచీలాస్యజలోరుదేశమున నవ్విష్ణ్వాయుధం బత్తఱి
న్నాచేఁ జిక్కె మదాయుధంబు చనియె న్నారాయణుం జేరఁగన్.

క. విను మచ్ఛక్తి జనించియు,
జనార్దనాధీన మగుటఁ జక్రము శాంతిం
గొన దవ్వైకుంఠుని గొ
ల్వ నేగు మనె శూలి ముని కలంగుచుఁ జనియెన్. 21

మ. కని తత్పాదతలంబున న్బడి జగత్కల్యాణ సంపత్కరా
మును నీభక్తుని దూఱి దానికి ఫలమ్మం గంటి నే నయ్యయో
తను వెల్ల న్విడఁకంగఁ జొచ్చె నకటా తాపంబు నొందించె నీ
ఘనచక్రాగ్ని మరల్పవే యనిన భక్తశ్రీకరుం డి ట్లనున్. 22

ఉ. పుత్రయుతుండు బంధు జనపూజ్యుఁడు బ్రాహ్మణభక్తుఁ డుత్తమ
క్షత్రియుఁ డార్యసమ్మతుఁడు శాత్రవకుంజర సింహమూర్తి తా
పత్రయదూరుఁ డాదిజనపాలచరిత్రుఁడు తత్త్వవేది స
త్పాత్రుఁడు సత్కళత్రుఁడు నపాత్రుఁడె నీకు వధింప నర్హుఁడే? 23

క. బ్రతుకు వలతేని సత్వ
స్థితిం బ్రబలు నంబరీషు శ్రీసత్కరుణ
న్నతిఁ జేయ నేగు మనె హరి
యతండుఁ జను దెంచి దీనుఁడై భూస్థలికిన్. 24

మ. అనలజ్వాలలతో వడిం దఱుముచుం బై వచ్చుచక్రంబుతోఁ
జెను బాము ల్వడి శోష లుప్ప తిలఁ బ్రస్వేదాంకుర శ్రేణితో
ననయంబు న్తుదలేని త్రిప్పటను డయ్యాల్వారునె మ్మేనుతో
ముని మ్రొక్క న్గని యంబరీషుఁడు కరంబు ల్మోడ్చి సద్భక్తుఁడై.

చ. హరిని భజింతు నేని యనృతాదరణంబు నెఱుంగ నేని భూ
సురులను గొల్తు నేని మధుసూదనచక్రము విప్రరక్షకై
కరుణ వహించుఁగాక యనెఁ గ్రక్కున శాంతిఁ గనె న్సుదర్శనం
బరుదుగ నంబరీషుఁ గొనియాడె మునీంద్రుఁడు హర్షచిత్తుఁడై. 26

క. కార్తిక శుక్లద్వాదశి
మూర్తీభావంబు నొందెఁ బూర్ణవ్రతుఁడై
కీర్తిఖని యతిథిపూజ
న్వర్తించి భుజించి విష్ణుభక్తిఁ జెలంగెన్. 27

శ్రీ సత్యధామఞ్జరి

గజేంద్ర చరిత్రము.

క. శ్రీనారాయణ భక్తి
ధ్యానపరావశాత్ముఁ డైనద్రవిడేశ్వరునిన్
గానఁ జని యగస్త్యుఁడు స
న్మాన మొనర్పమికిఁ గనలి మత్సరమతి యై. 1

శా. ఔరా రాజ్యమదాంధకారగరిమం బత్యద్భుతం బయ్యె ని
ద్రారాజన్ముఖు నట్లు మ మ్మెఱుఁగ వింద్రద్యుమ్న భూపాల ఘో
రారణ్యోరు విహారమత్తగజ దేహప్రాప్తిచే విప్రవా
క్సారంబుం జవి గాంతుగా కని యథేచ్ఛన్మౌని పోయె న్వెసన్.

ఉ. కన్నులు విప్పి నద్దెసలుఁ గన్గొని సంయమి కన్మఱంగా నం
చన్నర నాథమౌళి వినయంబు భయంబుఁ బెనంగొనంగ ము
న్విన్నతెఱంగున న్సుభటవీరులతో నృపకోటితోఁ ద్రికూ
టోన్నత పర్వతాగ్రముల నుత్తమజాతిగజప్రసూతుఁ డై. 3

సీ. నును పైనముద్దుమేను నాయారముగఁ దాల్చి
పుడమిపైఁ గాల్మోపి నడువ నేర్చె
లేఁతతుండము చాఁచి లేఁగొమ్మ లాకకొన్ని
విఱిచి నమలునట్టి వెరవు నేర్చె

గుజ్జుమావులక్రింద గున్న యేనుఁగులతోఁ
గ్రొత్త యాటల నాడుకొనఁగ నేర్చెఁ
గొలఁకుల నీ రెల్లఁ గలఁకలు గావించి
తమ్మితూండ్లు పెకల్చుతలఁపు నేర్చెఁ
గొండలకుఁ బ్రాఁకి తిరుగాడుకోర్కె నేర్చె
జంతువులఁ జీల్చి చెండాడుసరణి నేర్చె
మ్రాకు లెల్లను జలరేఁగి మట్ట నేర్చె
సొగసులకు మిన్న యాముటేనుఁగులగున్న. 4

మోదార్హం బగుబాల్య మిట్లు జరుగన్ భోగార్హమౌ యౌవన
ప్రాదుర్భావము నొంది హస్తిచయ సామ్రాజ్యాభిషేకోత్సవం
బొదగ్రేశ గజేంద్రులన్ గెలిచి ప్రఖ్యాతి న్గజేంద్రాఖ్య సం
పాదించె న్విహరించె నక్కరి జలప్రాంతోరు కాంతారముల్. 5

దశకోటిద్విపసేవ్యుఁ డౌచును గజేంద్రస్వామి భూమీధ్రతా
దృశ స్థైర్యం డలబంభరాతిథిగణప్రీత్యర్థదానాంబుసి
క్తశరీరోరు సుగంధలిప్తనవ శృంగారాఢ్య దిగ్భామినీ
విశద ప్రాభవ మొప్ప స్వైరి వెడలెన్ భీమాటవీ సీమలన్. 6

వెకఱాన మైనచీఁకటుల వెల్లిఁ గనుంగొనుఁ డంచుఁ గావు కా
వకఱాటు కొండ లెల్ల గుమి యై నివసించెను జూడుఁ డంచుఁ గా
వెకఱాడి మేఘమాలిక లహీనగతి న్భువిఁ బ్రాఁకె నంచుఁ గా
వకఱారి యూథ మంచును సురావళి కాంచుఁ గ్రమక్రమంబుగన్. 7

వీరాకారముఁ దాల్చి మత్తగజము ల్విన్వీథి నీక్షించి ఘీం
కారంబు ల్పచరించునప్పుడు భయక్రాంతంబులై గహ్వర

గుజ్జుమావులక్రింద గున్నయేనుఁగులతోఁ
గ్రొత్తయాటల నాడుకొనఁగ నేర్చెఁ
గొలఁకుల నీ రెల్లఁ గలఁకలు గావించి
తమ్మితూండ్లు పెకల్చుతలఁపు నేర్చెఁ
గొండలకుఁ బ్రాఁకి తిరుగాడుకోర్కె నేర్చె
జంతువులఁ జీల్చి చెండాడుసరణి నేర్చె
బ్రాఁకు లెల్లను జెలరేఁగి మట్ట నేర్చె
సొగసులకు మిన్న యామూటేనుఁగులగున్న. 4

శా. మోదార్హం బగుబాల్య మిట్లు జరుగన్ భోగార్హమౌ యౌవన
ప్రాదుర్భావము నొంది హస్తిచయ సామ్రాజ్యాభిషేకోత్సవం
బై దిగ్దేశగజేంద్రులన్ గెలిచి ప్రఖ్యాతి న్గజేంద్రాఖ్య సం
పాదించె న్విహరించె నక్కరి జలప్రాంతోరు కాంతారముల్. 5

మ. దశకోటిద్విపసేవ్యుఁడౌచును గజేంద్రస్వామి భూమీధ్రితా
ద్యశధైర్యుం డలబంభరాతిథిగణప్రీత్యర్థదానాంబుసి
క్తశరీరోరు సుగంధలిప్తనవ శృంగారాఢ్య దిగ్భామినీ
విశదప్రాభవ మొప్ప స్వారి వెడలెన్ భీమాటవీ సీమలన్. 6

ఉ. ఒక్కెస న్మైనచీఁకటులవెల్లిఁ గనుంగొనుఁ డంచుఁ గావుకా
నక్కట కొండ లెల్ల గుమియై నివసించెను జూడుఁ డంచుఁ గా
నొక్కెడ మేఘమాలిక లహీనగతి న్భువిఁ బ్రాఁకె నంచుఁ గా
నక్కరియూధ మంచును సురావళి కాంచుఁ గ్రమక్రమంబుగన్. 7

శా. వీరాకారముఁ దాల్చి మత్తగజము ల్వీన్వీథి నీక్షించి ఘీం
కారంబు ల్పచరించునప్పుడు భయక్రాంతంబులై గహ్వర

ద్వారవ్రాతము లోకకుఁ బెట్ట మొరయ న్వారాహశార్దూలజి
ద్భేరుండోరగ సింహ రాజచమరీబృందంబు బిట్టులెక్కుఁడున్. 8

క. వనఖేల నావివశతన్
వనేభసామ్రాట్టు త్రోవఁ బాసి పిపాస
న్వనగజములతో సరసీ
వనంబునకు వెడలెఁ బుడమి వడఁక న్గడఁకన్. 9

చ. కనె గజరాజు నవ్యశుభ కాంచన పద్మసుగంధ గౌరవం
బును మధుప ప్రమోదపరిపూరిత గాన విలాసమేదురం
బును గలహంసికానికర భాసిత నాట్యకలాపబంధురం
బును హృదయప్రియంబు ననయంబు నొసంగుసరోవరం బటన్

ఉ. పెన్నిధిఁ గన్న పేదవలెఁ బ్రీతి సరస్సున నీఁదులాడుచు
న్మన్నన నీరుఁ గ్రోలి కరమండలిఁ బీలిచి చల్లులాడుచుం
గొన్ని సరోజనాళము లకుంఠితలీలఁ బెకల్చి నేచుచుం
జెన్నలరార నాడె నలసింధురరాజు కరేణుపఙ్క్తితోన్. 11

శా. నీరం జెల్లఁ గలంచుట న్సరసిలో నిద్రించునక్రంబు దు
ర్వారక్రోధవిఘూర్ణమాన యగుచు న్వాలంబు నల్లార్చుచుం
గ్రూరోగ్రానలకీల లుప్పతిల దిక్కుల్గంప మొంద న్మహా
ధీరుం డైనకరీంద్రుపూర్వపద మర్థి న్బట్టె దంష్ట్రాళిచేన్. 12

. ఇటు నటుఁ జూచి కొంకక మదేభము గ్రాహముగా నెఱింగి హృ
త్పుట మవియంగ నేయుటయు ముందటిపట్టు నొకింత వీడఁ ద
త్తటమున కీడ్చె నమ్మొసలి దారుణభంగి మగల్చె దిక్కరు
లకటకట నొంద జిచ్చవడఁగా దుర మద్భుత మయ్యె నత్తఱిన్.

క. జలచర వనచరంబులు
లోలంగక గ్రాహంబు లనికిఁ దొడరినభంగిన్
నిలిచి చలింపక బిరుస్సై
బలిష్ఠత న్నేలి జేసె నుగ్రభండన పరతన్. 14

చ. గుభగుభనాద ముప్పతిలఁ గ్రూరవిషార్చులు మింట నంటఁగా
నభమునఁ బక్షులు న్వెదరి నల్గడల న్పరువెత్తు నట్లుగా
నిభములు తల్లడిల్లఁగ నహీనరణోత్సవ ముల్లసిల్లఁ గా
రభస మెలర్ప నమ్మొసలి రౌద్రవిలాస మొనర్చె నత్తఱిన్. 15

శా. నిర్వేదం బొనవం గరేణువులు దుర్నీతాత్ము ఖండింపఁగా
నుర్వీజఃప్రతతు ల్పెకల్చి యిడ నత్యుత్సాహి యై హస్తస
ద్గర్వాఖర్వపరాక్రమోగ్రుఁ డగుచున్ గ్రాహంబు నో నేసె న
య్యుర్వీజావళి చూర్ణమై చనెఁ దదీయోగ్రాసివాలోద్ధతిన్. 16

మ. మఱియు న్పోరిరి నిప్పుక ల్గురియ సామర్థ్యంబు లుప్పొంగఁ గ్రి
క్కిఱియుం గాటు బొడళ్ళఁ దూల నమరు ల్గీర్తింప నశ్రాంతము న్
దఱుల్నై వాలకరప్రహారములు చిత్తస్థైర్య మూటాడఁగా
నెఱకు ల్గ్రాఁడఁగ నక్రనాగములు నిర్నిద్ర న్సహస్రాబ్దముల్. 17

చ. సలిలనివాస మా మొసలి సత్వసమగ్రతఁ గాంచి మించె భూ
స్థలి విహరించు మముం బ్రబలు సామజరాజము మేఁత లేక బి
ట్టలమట నొంది డిందుపడి హా ననుఁ బ్రోవ సమర్థు లెవ్వరో
బలము చలంబుఁ బ్రాణములుఁ బాయునొకో యనుభీతి నిట్లనున్.

మ. అకటా పట్టును వీడదు ట్రొల్లదు మదీయాభీలయుద్ధంబుచే
నొకవేళ న్విడనో మఱింత వడిగా నుంకించిపట్టుం గరో

రకరాళావృత దంత ఘట్టనము నోర్వన్ వచ్చునే శ్రీహరీ
వికట గ్రాహమదోద్ధతి న్దునుమవే వీక్షించి రక్షింపవే 19

శా. రక్తస్రావముచే బలం బెడలె నుగ్రగ్రాహ దంష్ట్రావళి ని
ర్ముక్తింగాంచు టిఁ కెన్నఁడో యెగయఁజిమ్ము న్జిల్చి చెండాడు నా
శక్తి న్వమ్మొనరించు నొంచు నకటా సర్వేశ్వరా కావరా
భక్తారాధన తత్పరా శరణు మద్బాధ న్నివారింపరా. 20

మ. చెదరెన్ హృద్గతధైర్యసంపద నశించెం దాల్మి పెన్భీతిచేఁ
బదము ల్బొట్రిలఁ జొచ్చె నంగములు నొవ్వ న్సాగెడున్ దప్పి వి
ట్టాదవు న్బాధల కోర్వఁజాల నిఁక నయ్యో దిక్కు నీవే కదే
గదలోడ న్మొసలి న్వధింపఁ గదవే కావంగదే రాఁగదే. 21

శా. ఈపాపం డిఁక నోర్వఁజాలఁ డని నీకెవ్వారలుం దెల్పరో
కాపాడంగఁ దలంపు లేక యకటా కారుణ్యముం జూపవో
నాపాపంబు ఫలించి నీమనసులోన న్నాటవో నామొఱల్
కోపంబో తలపోయఁజాల నిఁక నయ్యో ప్రాణము ల్నిల్పవే. 22

మ. అదె మ్రోసె న్వరపాంచజన్య మని యత్యాసక్తి నాలింపు న
ల్లదె దేవావళి గొల్వ వచ్చె నని దివ్యానందముం జెందు న
ల్లదె పక్షీంద్రవిమానరాజ మని పేరాస న్నిరూపించు న
ల్లదె వీతెంచుచు నుండె విష్ణుఁ డని నెయ్యం బొప్ప వీక్షించుమా.

అమ్మగ్గుం డెటు దిక్కుఁ గానక మొఱో యంచు న్విలాపించు నా
దమ్మున్ శ్రీహరి యాలకించి దృఢచిత్తుం బుత్తలం బొందఁ జ
క్ర స్మేనిం గొనువేళ లేక తనప్రక్కన్ లక్ష్మి నూత్నోత్తరీ
యమ్ము న్వీడక యేగుచుండె సతి చేలాకర్షణన్ దోడరాఁ. 24

చ. హరి యిటు లేగుచుండుటయు నద్భుత మొందుచు దేవతాళి త
త్పరికరము ల్వెస న్గొనుచు భక్తిమెయిం జనుదేర దుఃఖని
ర్భరహృదయంబు గల్గు నలభద్రగజంబును బ్రోవనెంచి ని
ష్ఠురతర ఘోరనక్రముకఠోరత మాన్ప సరస్తటి న్గనెన్. 25

ఉ. భీకర మైనచక్రము గుభిల్లున నీరము సొచ్చి గ్రాహము
న్వీఁక నడల్చి తచ్ఛిరము వ్రేటుగొనె న్జయశంఖ మొత్తి ల
క్ష్మీకరుఁ డగ్గజేంద్రుని స్పృశించుట నెప్పటిభాతి నొంది దే
వా కరుణానిధీ యనుచు భక్తి నుతించెను బంధుయుక్తుఁడై. 26

శా. గ్రాహం బప్పటిమేను వీడి నిజశృంగారంబుతో భక్తితో
హూహూనాముకుఁడై హరి న్బొగడుచో నుప్పొంగి దేవౌఘ మో
హో హో దేవలశాపమోక్షణమె నా నొప్పె న్మహావిష్ణువు
న్నాహా పూర్ణకృపాబ్ధి యిటు చూపి కన్మఱఁగ బ్రహ్మానందసంధాయియై. 27

శ్రీసత్కథామఞ్జరి.

మార్కండేయ చరిత్ర.

క. శ్రీశంకరు నదితిసుతా
రేశనుతు న్వారణాశి నేగి మృకండుం
డాశించి కొలువఁ దృప్తుం
డై శంభుం డేఁగుదెంచి యమ్ముని కనియెన్. 1

మ. సుత మొప్పం జిరజీవి మూర్ఖతముఁ డౌపుత్త్రుం గనం గోరెదో
పది యాఱేండ్లతనూజు సర్వసుగుణప్రఖ్యాతు వాంఛించెదో
యిది నీయిష్ట మనన్ మృకండుముని సర్వేశు న్గుణాపూర్ణుఁ డౌ
పది యాఱేండ్లకుమారుఁ గోరికొని సద్భక్తిం జనె న్వీటికిన్. 2

గీ. గర్భవతి యయ్యె మరుద్వతీకాంత మంచి
లగ్నమునఁ బుత్త్రకుని గాంచె లక్షణాఢ్యు
వ్యాసఋషి నామకరణంబుఁ జేసె మౌను
లెలమి మీఱ మార్కండేయుఁ డితఁ డనఁగ. 3

ఉ. నారదుఁ డేఁగుదెంచిన మనం బలర న్ముని పుత్త్రుఁ జూపఁ బె
న్గౌరవ మొప్ప నెత్తికొని కాంచి చిరాయు రుపేత రూప రే
ఖారమణీయుఁ డౌటను మృకండున కత్తెఱఁ గెల్లఁ జెప్పి గౌ
రీరమణాజ్ఞ యుం దలఁచి ప్రీతిఁ జనె న్మునిపూజ లందుచున్. 4

అన్నప్రాశనచౌలము
లున్నతి నొనరించి పిదప నుపనయనాదుల్
మన్నన విద్యాభ్యాసము
గన్నకుమారునకు నమ్మృకండుఁ డొనర్చెన్. 5

వేదవిదు ల్మహాత్ములు వివేకధను ల్చనుదెంచు వేళఁ ద
త్పాదయుగప్రణామమును భక్తి నొనర్పఁగఁ బంచెఁ బుత్రకున్
సాదరు లౌచు దీవన లొసంగుచు నేగద రెల్ల రట్టిచో
నారదమౌనిసప్తకము నచ్చటికిం జనుదెంచె నర్మిలిన్. 6

అమ్మౌనీంద్రుఁడు భక్తిపూర్వకముగా నర్చించె వారి న్సుతుం
డమ్మై మ్రొక్కెను మౌను లాఱ్వురను దీర్ఘాయుష్య మస్తంచుఁ బ్రే
మమ్మం జూప వశిష్ఠుఁ డర్చఁ గొనమిం బ్రశ్నార్హుఁడై శూలివా
క్య మ్మాశీస్సునకు న్విరోధ మని నెయ్యం బొప్ప వాక్రుచ్చినన్. 7

ఆకారణం బెఱుంగుట
నాకశ్యపముఖ్యు లప్పు డన్యోన్యముఖా
లోకనములతో ననృతపు
వాకులు పలికితి మటంచు వాంచిరి శిరముల్ 8

అత్తఱిఁ గెల్ల గాంచుచు రయంబునఁ బల్కె వశిష్ఠమౌని యీ
రి త్తవిచార మేటికి విరించికిఁ దెల్పుద మంచు మౌను ల
య్యుత్తమబాలకున్ సరసిజోద్భవుసత్సభ మ్రొక్క నంపఁ దాఁ
జిత్త మెలర్ప నిచ్చెఁ జిరజీవివి కమ్మని బ్రహ్మ దీవెనన్. 9

కని బ్రహ్మణ్యులు కశ్యపాదులు శిరఃకంపంబు గావింప స
ద్వినయప్రాంజలి యై వశిష్ఠముని యావిప్రాత్మజున్ షోడశా

ప్రనివిష్టాయువుఁ జేసె శూలి యిడె దేవజ్యేష్ఠ దీర్ఘాయుర
స్థని నారార్వ్వరు మాను లీవు నన నయ్యబ్జోద్భవుం డిట్లనున్. 10

ఉ. తప్పునె బ్రహ్మవాక్యము యథార్థ మటంచును బల్కు-వేదముల్
దప్పునె యాదిమౌనివిదితం బగుసూనృతవాక్యగౌరవం
బిప్పుడు జీవకోటి సృజియించుతలంపునఁ జేసి శూలికిం
దప్పు ఘటించినాఁడ నని తత్పదయుగ్మము నాశ్రయించెదన్. 11

క. అని మార్కండేయకుమా
రుని గౌఁగిటఁ జేర్చి శంకరుం బ్రార్థింపం
జను మని మూర్ధాఘ్రాణం
బొనరిచి విధి యంపెఁ దండ్రి యున్నెడ కతనిన్. 12

మ. జనకుం గన్గొని భక్తియుక్తుఁ డయి సాష్టాంగంబుగా మ్రొక్కి-వం
దనయుం గౌఁగిటఁ జేర్చి ముద్దుఁగొను మూర్ధాఘ్రాణముల్ జేయు నేఁ
మనుచున్ దీవన లిత్తురా యనును విద్యాసాగరుం డైతి వే
యను నానోములపంట రావె యను నత్యంతార్తి మౌనీంద్రుఁడున్.

శా. లోకస్తుత్యులు మీరె ధైర్య మెడలన్ లోలాత్ములౌటే లోకో
శోకవ్యాకులచిత్తులై జనని యిచ్చో నార్త యౌటే లోకో
నాకుం దెల్పు మటన్న మౌని పలుకున్ నాపాప మిట్లుండె దం
డ్రీ, కన్నారఁగ నిన్నుంగానక యేరీతిం బ్రవర్తింతురా. 14

క. అని తత్కథ వివరించిన
విని మార్కండేయుఁ డాత్మ వెఱువకఁ దండ్రిం
గని చంద్రజూటుఁ గొల్చెద
ననుజ్ఞఁ దయచేయు మనిన నతఁ డిట్లనియెన్: 15

సీ. తండ్రి నీ వుదయించుతఱిని వ్యాసుఁడు వచ్చి
నామకరణ మిచ్చి ప్రేమ జూపెఁ
బిదప సాముద్రికవేత్తలై పూర్ణాయు
వును గాంతు వని దేవముని వచించెఁ
దరువాత యోగవిద్యాపారగులు విప్రు
లెల్లరు దీవించి రుల్ల మలరఁ
మఱియు సప్తర్షిసన్మానితుఁడై పద్మ
జుఁడును నాత్మ నాయువు నిడ దలంచెఁ
సిశ్యుని భక్తి చేయ నీ కిచ్చు వాఁడమెుఁ
గౌతమీతీర్థ మభిమతప్రీతికరము
చేయుము తపంబు నిష్టార్థసిద్ధిఁ గోరి
యనుచు నావృరుమనె మౌని తనయుఁ గాంచి. 16

ఉ. అగ్గలమైన శోకమున నమ్మునిపత్నియుఁ దాను పుత్రకున్
డగ్గఱి కౌఁగలించి యకటా నిను బాసి భరించు టెట్లొకో
యగ్గిరిజేశు సత్కరుణ నంది మముం గనవచ్చు టెన్నఁడో
యొగ్గలి నోర్చు వారము మహీస్థలి నంచుఁ గలంగి రత్తఱిన్. 17

ఉ. తల్లికిఁ దండ్రికిన్ దగువిధంబున ధైర్యముఁ జెప్పి పుత్రకుం
డెల్లరు మెచ్చ గౌతమికి నేగి జలంబుల నాడి వేడ్క భా
సిల్లఁ శివప్రతిష్ఠ నటఁ జేసి త్రికాలములందు భక్తి ను
త్ఫుల్లసరోజపత్రములఁ బూజ నొనర్చె నభీష్టసిద్ధికై. 18

క. కాలం బానసన్న మగుట
కైలాసనగంబునకు మృకండుసుతునకై.

ఫాలాక్షుఁ గాంచ నేగి కృ
పాలోలుం డైనబ్రహ్మ ప్రస్తుతిజేసెన్. 19

ఉ. దానికి మెచ్చి యీశ్వరుఁడు తామరచూలికి ధైర్య మిచ్చి స
న్మానపుదృష్టితో ననిచె మానికుమారునిగండమాటచేఁ
దానె చనెన్ యముండు నుచితస్థితిమీఱఁ బ్రభాతపూజలన్
భూనుతనిశ్చలత్వమునఁ బోల్చెఁ గుమారుఁడు భక్తియుక్తుఁడై. 20

మ. కని ధర్మప్రభుఁ డవ్వికారరహితుం గాలంబు నాసన్న మ
య్యెను ర మ్మంచును బిల్వ నర్భకుఁడు సర్వేశార్చనాబుద్ధితో
విన నట్లూరక యుండెఁ గాలుఁ డను నోవిప్రాత్మజా పూజ చా
లును రా రమ్మనె బాలుఁ డీశ్వర! దయాళూ!! యంచుఁ బ్రార్థింపగన్.

చ. పెడచెవిఁ బెట్టెదే పలుకుభీతి జనించెనె కాలమైనచో
గడువఁగ వచ్చునే విధిని గ్రక్కునఁ బట్టెదఁ గాక నిన్నుఁ బో
విడతునె యీశ్వరార్చనము వేగ విసర్జనఁ జేయు మంచుఁ బే
రడలు జనింపఁ జేయుప్రళయాంతకుతో మునిపుత్రుఁ డిట్లనున్.

క. ఈచంద్రార్ధమకుటపూ
జాచరణ మొనర్చునన్ను నవమతిఁ బట్టన్
నీచేత నగునె యనుచున్
వాచాగాంభీర్యసరణి వాక్రుచ్చుటయున్. 23

చ. పెటపెట పండ్లు గీటి తనభీకరరూపముఁ బెంచి యష్టది
క్తటములు కంప మొంద ఘనదండము పాశము కై నమర్చి నిం.
దృటి నుపసంహరించెద మదించితె యంచుఁ గరాళవక్త్రుఁడై
యట నిలువన్ భయం బొదువ నర్భకుఁ డిట్లనివేడె నీశ్వరున్

ఉ. ఓ కరుణాకరా! విడువ నోపను త్వచ్చరణద్వయార్చనన్
భాసితపాంశుహస్తుఁడు వివేకవిదూరుఁడ దల్పుఁ జొచ్చెదన్
హా సుత లేని దుఃఖముల నందెదరో తలిదండ్రు లీశ్వరా!
సోకవె యంచుఁ బాలకుఁడు చక్కఁగఁ గౌఁగిటఁ జేర్చె శ్రీశివున్.

శా. వీక్షన్ సర్వయుగాంతకుండు ప్రళయోద్దీప్తార్కచండంబునన్
దక్షత్వంబునఁ గాలపాశ మిడి నిర్దాక్షిణ్యుఁడై యర్భకున్
దక్షద్వేషయుతంబుగా దిగిచినన్ దర్పోజ్జ్వలాకారుఁడై
వక్షఃపాటన మాచరించె శివుఁ డవ్వైవశ్వతుం డీల్గఁగన్. 26

సీ. సురదుందుభులు మ్రోయ సుమములు వర్షింప
నమరలోకస్తుతుల్ తుముల మయ్యె
నపుడు మార్కండేయుఁ డంజలిబద్ధుఁడై
పరమేశు వినుతించి వరము వేఁడె
సప్తకల్పాయుఃప్రశస్తి శంకరుఁ డిచ్చె
బ్రహ్మర్షిపట్టంబు బ్రహ్మకతనఁ
మునిసుతుం డాశ్రమంబునఁ దల్లిదండ్రులఁ
గని మ్రొక్కి సంతోషవనధిఁ దేల్చె

గీ. మృత్యువే యముఁ బ్రోచె మృత్యుంజయుండు
ఘనుఁ డగు మార్కండేయ మౌనివరుఁడు
పితృహితుఁడు సత్యసంధుండు వేదరతుఁడు
లోకవినుత మహర్షిసుశ్లోకుఁ డయ్యె. 27

శ్రీసత్కథామఞ్జరి.

కుచేలచరిత్రము.

క. శ్రీరామకృష్ణసఖుఁ డై
నేరిచె సాందీపు నొద్ద నిఖిలాగమముల్
ధీరుఁడు కుచేల విప్రుఁ డు
దారుఁడు గురుతుల్యుఁ డిల సుదామాఖ్యాతిన్. 1

మ. తన పెద్దల్గడియించు మాన్యముల విత్తంబు న్మహామేఘవృం
గని నష్టించి కుటుంబరక్షణ నొగిన్సాధించునాఁ డెన్నఁడున్
ధనకాంక్షం బరు వేఁడఁ బోక నిజవిద్యాగౌరవం బొప్ప స
జ్జను లెల్లన్వినుతింప సద్గుణగణైశ్వర్యోన్నతిం జేకొనెన్. 2

శా. ప్రాతఃస్నానము సంధ్యయుం జపము నిర్వర్తించి హృద్వీథి స
ర్వాతీతుం బరమేశ్వరుం బరము సర్వాధారభూతుం జగ
న్నేతన్ శ్రీరమణీమనోరమణు నన్నీలాంబుదుఁ గొల్చునం
ప్రీతిం ధర్మసతీలలామ గొలువం బెంపొందె నాతం డిలన్. 3

ఉ. ఆత్మజు లష్టపుత్రధనము స్తనుపల్కు నతిక్రమించి శాం
తాత్మున కిర్వదొక్కరు జయంతి సముజ్జనియించి సర్వజి
వాత్మకుఁ డైనశౌరికృప నంచితలీలల నొప్పుచుండ న
ధ్యాత్మవిదుం డతండును ప్రియంబునఁ గాంచుచునుండె నాగలన్.

ఉ. ముచ్చట బాలకుల్గురునిముందట నాడుచుఁ దన్ని చెంతకు
న్వచ్చిన సంతసం బొదవ నారికి నన్నముఁ గూరగాయలు

న్బచ్చడు లూరగాయలును భక్ష్యములుం గలమాన్నము న్దడు
న్మెచ్చిక మీఱఁ బెట్టి గరిమంబునఁ బెంచెను గొన్నినాళ్లొగిన్. 5

క. కూనలు పెరిఁగినఁ గుండయుఁ
దానయి పెరుఁగు ననుసామెత నిజం బనగా
నానాఁటఁ బెరుఁగు బాలుర
తోనవధాన్యావసరము తోరం బయ్యెన్. 6

మ. నెలకూన ల్పసివాండ్రు వీరి నకటా నే నెట్లు పోషింతునో
చలుదు ల్పెట్టుట కైనఁ జాల దివు డీసంవత్సరగ్రాస మ
న్పలుకు ల్భామిని పల్కఁ బక్కున నగె న్బద్మాక్షభక్తుండు జీ
వులఁ బుట్టించినవాఁడు పూరి నిడునే పో మ్మంచు నూహించుచున్.

ఉ. ఉప్పును బప్పు నిండుకొనె నూరక బాలకు లేడ్తు రంచుఁ దా
నప్పులు చేసి పెట్టె సరి యయ్యెను బియ్యముఁ గూడ నట్టిచో
నెప్పుడు నిట్లె వచ్చు నిక నెన్నఁడు తీర్చు నటంచు సాటివా
రొప్పక యుండి రప్పిడఁగ నుత్తమ యైనకుచేలుపత్నికిన్. 8

శా. అమ్మా పప్పులు దెచ్చిపెట్టు మనువా రాఁకొన్నవా రేడ్చువా
రిమ్మా బొమ్మల నాడుకొందు మనువా రెట్లైగుమన్నావు మా
తమ్మా న్బాలిడి నిద్రపుచ్చు మని చెంత న్నిల్చువా రెత్తికో
రమ్మా యం చెగఁబ్రాఁకువారు నయి రారామణిం బుత్రికల్. 9

శా. ఈరీతి న్సతి యోర్పుతోఁ గడపె నయ్యో డప్ప ధాన్యాదులుం
జేర న్వచ్చిన నప్పు దీర్చికొని గంజిం గాచి వడ్డించెఁ గ
న్నీ రొల్క న్సుతులార త్రావుఁ డనుచు న్నిత్యంబు నత్యంతమా
దారిద్ర్యంబున కోర్వలేక తనసంతానంబు నీక్షించుచున్. 10

సీ. పసిబిడ్డఁ డేడ్వంగఁ బ్రక్కలో నెడబిడ్డఁ
డేడ్పించుచుండుఁ బాలిమ్మటంచు
నాఁకొన్నబిడ్డఁ డట్లడల నొక్కం డేడ్చుఁ
బిడికెఁ డన్నముఁ దెచ్చి పెట్టు మనుచు
గంజి ద్రావినబిడ్డ కన్నీ రిడఁగ నొక్కఁ
డడుగును క్షీరాన్న మమ్మ యనుచు
వస్త్రమ్ముల కొకండు వాపోవ నొక్కండు
పోరుపెట్టఁ దొడంగుఁ బొత్తమనుచు
నకట దైవము నిరుపేద లైనవారి
కమితసంతాన మిట్టు లీయంగఁ దగునె
నారుఁ బోసినవాఁ డేల నీరుఁ బోయఁ
డనెడు లోకోక్తి నాచెంత ననృత మగునె. 11

మ. అని కన్నీ రిడుధర్మపత్నికి ముదం బౌనట్లు శ్రీకృష్ణునిం
గనిరా నెంచెఁ గుచేలుఁ డప్పు డడుఁగు ల్గానక్క న్సమర్పింపుఁ డం
చును జేలంబునఁ గట్టె నామె యతఁ డచ్చో వాసి శ్రీద్వారకం
గని తద్రక్షకుల న్నుతించెఁ దనరాకం గృష్ణుతోఁ దెల్పఁగన్.

ఉ. వారలు నవ్వికొంచుఁ జని వారిజనాభ కుచేలవిప్రుఁ డీ
ద్వారక కేగుదెంచె మనద్వారముచెంగట నున్నవాఁడు శృం
గార మొకింత లేదు నుడికారము సొంపుగలాఁడు మీకుముం
గూరిమిమిత్రుఁ డంచు నిటకుం గొనిరా సెలవౌనె నావుడున్. 13

చ. పరమకృపం గుచేలు యదుబాలుఁ డెదుర్కొని కౌఁగలించి కే
లక్కరమునఁ బట్టి క్షేమమె సఖా యనుచు న్విరిపాన్పుపై సుఖా

న్వయనిధి కూరుచుండెఁ దెరవ ల్గని కొంత తాలంగఁ గన్నులం
బొరిగడు హర్ష భాష్పములతోఁ బులకాంకురము ల్చెలంగఁగన్. 14

మ. తెలివిం జెందినమేనుతోడ హరి నెంతే సమ్మదం బొప్ప భూ
వలయుం బందుచు జితేంద్రియవ్రతపరు ల్వాతాంబుపర్ణాశనుల్
దెలియం జాలని దివ్యతేజ మిది సందేహంబు లేదంచు ని
శ్చలుఁ [illegible] కాంచు కుచేలు రాక కతము న్సర్వజ్ఞుఁ డూహించుచున్.

ఉ. చొక్కఁగ మేనిపై నిపుడు శల్యము లెన్నఁగ నయ్యె వస్త్రము
న్స[illegible] తెగంగ లం బిగిలి పేలిక లై కనుపట్టుచుండె నీ
[illegible] మహా దరిద్రతను వేగెడుమానధనుండు వేఁడ లేఁ
[illegible] నె చ్చెలిం గనినయంతటనుండి యు జాలి పుట్టెడున్. 16

చ. [illegible] ఐన నేరవు గ దయ్యా సఖా యని మేను రాయుచు
న్మ[illegible]నమాటలు విప్పి కడు ముచ్చటగా నటుకు ల్భుజించుచో
[illegible] వచన న్విసరు నట్టి రమారమణీలలామ మా
[illegible] గోత్రిలకుండ నుడిపె న్మతికే ల్తనకేల నాఁపుచున్. 17

ఉ. [illegible] స్వతంత్రమా యనియె నీర్ష్యను సత్య దవేంద్రపుత్రి శ్రీ
కాం[illegible] కాల వేది కనకాంబరుఁ డట్లు కుచేలుచెంత నా
[illegible] పదార్థముం గొని మహేంద్రవిభూతి నొసంగి మార్గాన
[illegible] మోక్ష మిచ్చు ననుభీతిఁ బతి న్మరలించె నేఁడ నెన్. 18

మ. [illegible] సిరి నెచ్చెలుల్ ద్విజుని బీఠారోహణుం జేసి త
చ్ఛి[illegible] తైలముతోడ నంటి కురుల న్సికాయతో నుద్దు పు
ష్క[illegible] గొని మొలలార్చి మృదువస్త్రంబు ల్సమర్పించి కొ
[illegible] బెట్టిరై సరోజనేత్రునికడ న్వించేపు గావించినన్. 19

క. రావోయి మిత్రమా యని
మావనితాభర్త రత్నమయభూషణసం
భావితుఁ గావించుచు బల
దేవునిఁ బిలిపింప నతఁడు తత్తరితగతిన్. 20

ఉ. వచ్చి సరోజనాభుఁ డిడువందన మందుచు మిత్రపుంగవున్
గ్రుచ్చి కవుంగిలించి కనుఁగొంటి సఖా సుదినంబు నేఁ డనె
న్మెచ్చులు గొల్పు భక్ష్యములు మేల్మి రసాన్నములున్ భుజించి ప
న్మెచ్చుట వీడెముల్ గొనుచు ముగ్గురు మిత్రులు మాటలాడుచున్.

మ. బలదేవుండు వినంగఁ గృష్ణుఁడు కులవిప్రాగ్రణిం గాంచి స
త్కులపత్నీమణి సేమమే సుతులు నీకుం గల్గిరే విద్యలం
దెలివిం గాంచిరె బంధులెల్ల సుఖులే దేశంబు దుర్భిక్షబా
ధలపాల్గాక చెలంగునే తదధిపుల్ ధర్మింతురే నీ వనన్. 22

చ. సకలవిదుండ వీవు త్రిదశస్తవనీయుఁడ వీవు లోకనా
యకుఁడవు నీవె యౌఁగదె మహాత్మ దయామయ శ్రీనిధీశ నా
సుకృతము కాయ కాచి నినుఁ జూచు నెపంబునఁ బక్వ మయ్యె నొం
డొకటియు నీకుఁ జెల్పఁబని యున్నదె యుంచుమనంగ చేలుఁ డాడినన్.

ఉ. వెన్నుఁడు పిన్ననప్పలయు విప్రునిఁ గన్గొన రాముఁ డట్లనున్
జిన్నతనంబునం గురుని చెంగట విద్యల నేర్చినాఁడవు వి
ద్యోన్నత యాటపాటల సదా ముద మందుట యెన్నికొన్న ని
న్నెన్నఁడు చూతుమా యనుచు నెంచెద మంచు నచించెఁ జెలితోన్.

శా. ఈరీతి న్సఖు ముండె విప్రుఁ డట లక్ష్మీశుండు తా దివ్య సౌ
ధారామాదులు వస్త్రభూషణము లత్యోఘాన్నముల్ గోవహా

గారంబు ల్వార సేవకు ల్గజతురంగవ్రాతము ల్గల్గి శృం
గారోద్భాసి కుచేలగేహ మని పల్కెం జెన్నుమీఱెన్ ధరన్. 25

ఉ. అత్తఱి మిత్రు వీడ్కొలిపి రచ్యుతుఁ డు న్బలభద్రుఁ డు న్సహా
త్సత్తములార వత్తు నని సాదరుఁ డై చనుదెంచె వీటికిం
జిత్తము లుల్లసిల్లఁగఁ గుచేలు నెదుర్కొన వచ్చి పుత్రు ల
త్యుత్తమ యైనపత్ని నయనోత్సవముం బచరించి రట్టిచోన్. 26

సీ. ఒకభృత్యుఁ డేతెంచి సకలోపచారము
ల్గావించి మడివల్వఁ గట్ట నిచ్చె
నొకసేవకుఁడు దేవునకు నర్చన మొనర్పఁ
బుష్పగంధాదు లొప్పుగ నమర్చె
నొకపరిచారకుం డొగిఁ బంచభక్ష్యాన్న
మును దెచ్చి తాను వడ్డన యొనర్చె
నొకకింకరుఁడు భక్తియుక్తుఁ డై విరజాజి
వీవన నొప్పుగా విసరఁ జొచ్చె
పుత్రమిత్రకళత్రసంపూర్ణహర్ష
యుక్తుఁ డయి భోజన మొనర్చి యున్నతార్హ
సౌధములఁ గాంచి శ్రీకృష్ణు సంస్తుతించి
ప్రబలె ధరణిఁ గుచేలవిప్రవరుఁడు. 27

శ్రీసత్యభామమఞ్జరి.

ప్రహ్లాదచరిత్రము.

శా. శ్రీ లక్ష్మీపతిద్వారపాలురు మునిశ్రేష్ఠోగ్రశాపాన్విత
త్త్రైలోక్యప్రళయావహాసురతనుల్ ధ[illegible]కాయ మ్మహో
ద్వ్యాళాకల్పులు కశ్యపాత్మజులు దు[illegible]లాత్మకుల్
హాళిం బేర్చి రిలన్ హిరణ్యకశిపుం డ[illegible]ం దోగిలన్. 1

ఉ. బాహుబలాఢ్యుఁ డయ్యును బదంబున బ్రహ్మ[illegible]బు లంది [illegible]
రాహవభూమి దేవతల నందఱ నోర్చి హిరణ్య[illegible]ఁ డు
త్సాహ మెలర్ప భూగ్రహణతత్పరబుద్ధి [illegible]యజ్ఞవా
రాహ మెదిర్చి యద్దనుజుఁ [illegible]. 2

చ. అనుజు[illegible]నార్తియు న్నరిపరాక్రమము [illegible]
న్మనమున [illegible]సమారత మమందజవంబున [illegible]
ద్దనుజవరేణ్యునగ్రజుఁ [illegible]
నానరుచు నుండె దేవనికరోగ్రవనంబు [illegible]. 3

ఉ. అట్టితఱి న్మహేంద్రుఁడు భయంబున [illegible]
త్పట్టణము న్వెస న్విడిచి పారఁగ దైత్యులు [illegible]
బట్టపురాణి గర్భవతి పావ[illegible]బును [illegible]
బట్టి పరాభవింపుచు నభంబున [illegible]. 4

మ. నను రక్షింప సమర్థు లెవ్వ[illegible], [illegible]
తను వెల్లన్వడఁకంగఁ జొచ్చె [illegible]

డ్చెను వజ్రాయుధుఁ డయ్యయో, రిపునిచేఁ, జిక్కెంచితే, హా, విధీ
యని పెల్లేడ్చెను సాధ్వి; నారదుఁడు డాయ న్వచ్చి తా నిట్లనున్.

ఉ. దీన పతివ్రతాతిలక దిక్కెను గానక యేడ్చుచుండె ని
న్మౌనినిగర్భజాతుఁ డసమానుఁడు వైష్ణవభక్తుఁ డక్కటా!
స్త్రీనిహతి న్సుకీర్తి చెడు; శ్రీనిధి వయ్యును నింద గాంచెదే?
మానుము మాను మిప్పునిఁ బ్రమాదము సుమ్మిది దేవతాధిపా. 6

చ. అన నతఁ డో మహాత్మ విను మంతటిదుష్టున కుద్భవించు పు
త్త్రుని దెగటార్పఁ బూనితి హితుం డతఁ డౌట వచించి తీవు మే
లని చనియె న్సతీమణిఁ బ్రియంబునఁ బ్రోవ మునీంద్రుఁ డాశ్రమం
బున నిడి తత్వబోధఁ బరిపూర్ణముగా నొనరించి యంపినన్. 7

ఉ. రాక్షససార్వభౌముఁడు వరంబుల నంది మదించి యాసహ
స్రాక్షముఖామరావళి నిరంతరముం జలపట్టి పోరి త
ద్రక్షితలోకము ల్గొని నిరంకుశవృత్తిని యజ్ఞభోక్తయై
దక్షత మీఱ లోకతతి దగ్ధ మొనర్పఁగఁ జాలి భాసిలెన్. 8

ఉ. సేవ లొనర్చుచుం గఠినశిక్షల కులుకెచుఁ దల్లడిల్లుచు
న్నావెత వాయు టెన్నఁడొ రమాపతి ప్రోవఁ దలంచు టెన్నడో,
హా, విధి! యంచు దేవగణ మార్తిని జెంద భవిష్య దర్థము
శ్రీ వెలయ న్నభస్స్థలి వచించెఁ; దథాస్తనె దేవతాళియున్. 9

క. గర్భస్థుఁ డైన నాఁడు పు
నర్భవరహితంబు లయిన నారదువాక్కుల్
నిర్భీతి స్మరణ చేయుచు
నర్భకుఁ డుదయించె రాక్షసాగ్రణిసుతుఁ డై. 10

శా. ఆలగ్నంబు శుభగ్రహావళియు శుక్రాచార్యుఁ డీక్షించి స
క్ష్మాలోకాంతకుఁ డౌ టెఱుంగుటను సంక్షోభిల్లె నాత్మ న్సురల్
మే లంచు న్ముద మంది రట్టితఱిఁ జెర్మిం బుత్త్రభిక్షాదులం
ద్రైలోక్యప్రజ గాంచెఁ దండ్రి పిలిచెం బ్రహ్లాద యంచు న్సుతున్.
ఉ. ముచ్చురు తమ్ము లుద్భవిలి ముచ్చటగాఁ జెనుపొంద నగ్రజుం
డచ్యుతజోదరుం దలఁచి యాతనునుఁ జూచుచు నుండెఁ దండ్రి వీఁ
డవ్విధి శౌర్యసారుఁ డగు నేకరుఁడు బుద్ధిని గాంచు నందుఁ దా
నెవ్వగ నొంది విద్యలను నేర్ప వినిచెను శుక్రపుత్రులన్. 12
మ. చదివె న్శాస్త్రము లస్త్రశస్త్రసమితి న్సాధించె నేపత్రయిన్
ముద మొప్పం బఠియించె నెయ్యది గురుల్ మోదంబులోఁ జెప్పి ర
య్యది పెన్వేడ్కఁ గ నప్పగించుఁ గడుఁ బ్రహ్లాదుండు ధీసంపదా
స్పదుఁడై, తజ్జనకుండు విద్యఁ గనుగొన్ పిల్వ నంపె న్సుతున్.
చ. గురువులు తోడితెచ్చిరి ముకుందుని జూచుచు నస్సుబాలకుం
గరములఁ గ్రుచ్చి యెత్తి కృపఁ గన్గొని పెంపొడ లందుఁ జేర్చి నే
ర్పరి వనిపింపకొంటె? యొక పద్యము జెప్పుము కన్న తండ్రి నాన్
హరిమయ మెల్లలోకములు నన్యము లే దన దైత్యుఁ డిట్లనున్. 14
శా. ఏ మేమీ, దనుజారివర్ణనలు నీఁ కెవ్వారు నేర్పి బో
ధామాహాత్మ్యము చూపవచ్చిరొ గురుల్ ధైర్యంబుతో నన్న నో
స్వామీ, మా దెస లేదు నేరము భవత్పుత్రుండు లోచారచే
ష్టామర్యాదలు చెప్పినాఁ డని రాచార్యాత్మజుల్ భీతులై. 15
చ. అమరవిరోధియాజ్ఞ గురు లర్భకునిన్ గని సామదానభే
దములను బోధ చేయు కులధర్మము లెన్నివగ్గవన్నున్

విమతులలోఁబ్రవ లంపను వివేకముతో వరవిష్ణుభక్తితోఁ
గ్రమమగు మోక్షమార్గమున గాఢవిరక్తిఁ జెలంగ బాలుఁడున్. 16

సీ. దైత్యారి నెఱబంటు తనయు మానని పుత్త్రుఁ
జంపింతు నని కోఁప తెంపు చేసె
శూలగదాఖడ్గ శుంభత్కరాళితోఁ
గసరుచు మూఁగె రాక్షసచయంబు
బవఁ బ్రొక్కికొనుచు దిగ్భయఘీంకృతులతోడఁ
బొంగుచు వచ్చె నేనుంగుగుంపు
క్రూరవిషోచ్చులుకుల్కఁగ గ్రక్కి బుసగొట్టి
వీఁగుచుఁ జనుదెంచె భోగికులము
విసరె సుడిగాలి హోమాగ్ని వెలచి మంటె
నీరనిధి పొంగె ధర కంపింగె నేమి వడఁకె
వీరు అభిచార హోమంబు వేల్వఁ జనిరి
భానుఁడు వెలింగె శశి మంచు సోన గురిసె. 17

మ. మఱియు న్మారణకర్మము ల్సలుఁగ రమ్మా ధర్మతీ! యంచు నెం
దఱు నెన్నెన్నియు దప్పి పోట్లిడినఁ జిత్తస్థైర్యుఁడై చొచ్చుచు
న్వెఱవ న్వ్రాలిక శ్రీహరిస్మరణతో నెగ్గెం గుమారుం డెద
న్వెఱిచెం దైత్యుఁడు పుత్త్రవైరమునకు న్నిర్భీతికిన్ శాంతికిన్. 18

చ. నృపులు గృహస్థులో కథలు నేర్పు విధించెను దైత్యుఁ డగ్గురు
ల్నిపుణత నేర్పెరో విమతనీతులు పొమ్మని వోడి బాలురం
గృపఁ గని బోధ చేసి హరికిన్ పరభక్తులఁ జేసె బాలుఁ డ
య్యుపకృతిఁ దప్పు తండ్రికడ నప్పుడు నిల్పిరి శుక్రపుత్త్రకుల్. 19

క. తేజము వెల్గఁగ రాక్షస
రాజు కనలి కటము లదరఁ బ్రహ్లాద సుతా
తాఁ జెడినకోఁతి వనముం
బోఁ జెఱిచినయట్లు కులముఁ, బొలియించెదవే ? 20

శా. శత్రు, లద్రిచయంబు, లగ్నితతులు, న్శస్త్రాస్త్రపంక్తు, ల్మహా
రాత్రంబు, ల్సుర దేవయక్షనరతిర్యగ్జాతులు న్నిక్కపుల్
పుత్రా, బ్రహ్మపరప్రభావమున నన్బొక్కాఁపఁగాఁ జాల రిం
కేప్రోవం గనుఁగొన్న మత్సములు తే రీరేడు లోకంబులన్. 21

చ. దనుజవిరోధి నన్ను పినతండ్రి వధించినపాపి నాఁడు నే
నని మొనఁ జంపఁ జూచితి భయంపడి డాఁగెనొ, సుర- విడెనో,
జననవిరోధి వై సహజశౌర్యము వమ్మొనరించి వంశవ
ర్ధనపదవిం గలంచుచుఁ గృతఘ్నుఁడ వైతివె దుర్మతీ యనన్. 22

ఉ. దేవ వినుండు సత్వగుణవిశ్రుతకీర్తి విరాజితుండు లో
కావనుఁ డార్యసమ్మతుఁ డహంకృతిమానుఁడు భక్తియోగత
త్త్వావనుఁ డబ్జనాభపదసారసజీవనలోలుఁ డీబాలుఁ డెన్నఁ
న్నాఁడుఁడు తండ్రిఁ జూచి వినయాన్వితుఁ డై పలికెన్ సుమంత్రులన్. 23

సీ. నేను నీ వనెడు నజ్ఞానంబు విడనాడి
చక్కఁగఁ జూడు రాక్షసకులేంద్ర
యీభూతసంఘంబు లీదిగ్వితానంబు
లీజీవకోటియు నీజగంబు
నెవ్వాఁడు కల్పించు నెవ్వాఁడు రక్షించు
నెవ్వాఁడు హరియించు నెంతయు మఱియు

సద్వసమాయచే ఋషులు బ్రహ్మాదులు
నైనప్రత్యగ్జ్యోతిఁ గాన నేర
[illegible]బ్రహ్మస్వరూపుఁడౌ హరి ప్రపంచ
మయుఁడగు దీనదయాళుండు నయవిదుండు
నమృతుఁ డజరుఁ డజేయుండు నద్వితీయుఁ
డెసుసుఁ గానియోడు ప్రహ్లాదుఁ గని విభుండు. 24

శా. సత్యవ్యాప్తవశుఁడైన చో హరి నయస్తంభంబునం జూపవే
గర్వం బేటికి కతండు లేనితఱి నిన్ఖండింతు నన్పలుకులో
దుర్వారోగ్రకరప్రహార మిడె దైత్యుం డాగ్రహోదగ్రుఁడై
సర్వాత్ముండగు నృసింహరూపధరుఁడై సాక్షాత్కరించె న్వెసన్. 25

సీ. బ్రహ్మాండభాండంబు పగిలించు గర్జార
వంబుచే స్తంభంబు వ్రక్కలయ్యెఁ
బా[illegible]జాలంబు భస్మంబుగావించు
[illegible]ద్రాగ్నిచే మిన్ను రాజి మండె
గ[illegible]ఘు లక్కల్లోల మొనరించు
శ్వాసశాళిచే దశాచక్ర మడరె
[illegible]మూఘంబు దెరలించు దంత సం
ఘట్టనచేఁ బృథ్వి కంప మొందె
[illegible] నదల్చి దైత్యేంద్రు నొడిసి పట్టి
[illegible]లఁ జేర్చి నఖకోటి రోగ్రధార
[illegible]మున వ్రచ్చి ప్రేవుల వ్రక్కలించి
[illegible]ముల దాల్చె నరసింహుఁ డాగ్రహమున. 26

శా. [illegible]ము నాయుఁ డయ్యె దివిజుల్ స్వైభంగుల న్వేడినం;
[illegible] లక్ష్మి; భక్తుండు నుతించెం; బ్రీతుఁడై శాంతుఁడై
[illegible]మాయుతుఁడై మహీరమణుగాఁ జేయించి ప్రహ్లాదునిన్
[illegible] దన్వయప్రజలఁ బ్రోచెం జక్రి సంతుష్టుఁడై. 27

శుద్ధపత్రిక.

పఙ్క్తి.	ఉన్నది.	ఉండవలసినది.
6	షు	ష్ణు
17	మూ	మూఁ
2	సు	సుఁ
4	ము	ముఁ
15	నిఁ	ని
22	ర్చి	ఱ్చి
3	య	న
	త్రె	త్రెఁ
4	కృ	గృ
12	ల్గుకూ	ల్గు కూ
14	టం జెందిరి	రంగా నది
20	రఁ గృ	ర కృ
5	బోవు	బోవ
15	ముక	ముఁగ
1	చు	చ
12	కష్ణృ	కృష్ణ
14	ల్బో	ల్పో
6	చ్చె	చ్చెఁ

10	16	ట్రన	ట్రణ
	17	దెప్ప	దిప్ప
11	15	రిౕ	ఱిౕ
	16	రిౕ	ఱిౕ
12	19	ఫుం	వుం
13	1	శ్రి	శ్రీ
13	18	క్త	క్తము
	19	షే	రే
14	21	రై	హై
16	12	తోడు	తోరు
	8	ఫు	వు
21	6	మియు	మి
23	7	కికీ	కకు
	13	స్ప	స్నప
24	7	పు	చు
25	1	ద్యాబ	ద్యాభ
	4	టిఁ	టి
	12	రి	రు
26	22	నర	నఱ
27	14	ప్ర	బ్ర
	16	ష్టా	ష్త్రా
28	15	టగా	టిగా

29	6	వేఁ	వే
	10	లి	ల
30	5	నాఁ	నా
31	14	లఁచు	లచు
33	12	ల్పో	ల్త్రో
35	7	మ్రా	మ్రాఁ
38	3	[illegible]	[illegible]
41	8	నారద	నాదట
	21	బం	పం
42	2	స్త	స్త్ర
	12	గాగి	గాఁగి
		నేఁ	నే
	20	ఱు	ఱ
43	8	డ	డఁ
	14	కాగ	కాఁగి
	19	ష్ట	ష్ఠ
44	21	ట్టి	ట్టై
	13	డ	డు
45	6	ర్తా	[illegible]
	7	ష	షి
		గా	గాఁ
	8	శ్వ	స్వ

47	1	ర	రుఁ
	3	రిఁ	రి
	5	నాఁ	నా
	19	తోఁ	తో
48	14	డుగు	టుకు
49	1	ర	ఆ
	2	భా	బా
	9	వేఁ	వే
	13	డ	డఁ
	14	కేఁడు	కేడు
	15	వే	నే
	19	ణు	కు
52	12	ను	చు
	14	రె	జె
	16	పు	చు
53	10	త్వ	త్త్వ
	16	న్హ	న్హఁ
55	6	మూ	మూఁ
	17	ఱు	ఆ
56	22	జి	జిఁ

తక్కుంగల తప్పులు చదువరులు దిద్దుకొనఁ బ్రార్థితులు.

ఏతద్గ్రంథకర్త్రిచే రచియింపఁబడిన గ్రంథములు.

		రు-	అ-	పై.
పూజావిధానము (పాటలు, కీర్తనలు)	...	0	3	6
రా[illegible] శాస్త్రి చరిత్ర (నిర్వచనము)	...	0	3	0
శ్రీ కాళ[illegible]ర కల్యాణోత్సవము (వచనము)	...	0	2	6
శ్రీ విక్టోరియా మహారాజ్ఞీ చరిత్ర- (హూ భాషాంతరీకరణముతో)	...	0	4	0
స్యమంతకమణి (ఐదంకముల నాటకము)	...	0	8	0
వసంతర్తు వర్షర్తు వర్ణనము; సుఖము; మనీషాపంచకము; ధూమశకటము; మోతీమహాలు; నక్షత్రశాల (నిర్వచనము)	...	0	2	6
శ్రీ సత్కథామఞ్జరి; మొదటి సంపుటము	...	0	4	0

ప్రతులు వలయువారు,

భువనగిరి కోదండపాణి,

డి॥ రిజస్ట్రారుగారి బస,

కాకినాడ.

అని వ్రాసినఁ బడయ గలరు

[illegible]కూలి కొనువారే భరింపవలయును.